

Van typemachine naar telefoon

Waarom sommige Nederlandstalige schrijvers het gebruik van online schrijfplatforms boven traditionele manieren van uitgeven verkiezen

**Universiteit
Utrecht**

Amber Christen
Studentnummer: 2824019

12 juni 2022 | Wordenaantal: 13.984*

Master Neerlandistiek
Scriptiebegeleider: Johan Sonnenschein
Tweede lezer: Kila van der Starre

*Het wordenaantal omvat alle hoofdstukken, exclusief koppen, bijschriften en noten. Odis aut elluptaest molorpo restium, corem quas sit pa volorpore consequod quissunt venist, sum harum iusant velibus aerovid ma dis asped molutasi consequenimus vendamet qui ducillo ommod molutasi consequenist, qui ditat ipis utaeprerovit venduci isinctotat re, ne con nus at endic temolectur, am fugia que ea doloratiat.

ivend eritia quias sentium
tum sim eat

Samenvatting

Onder invloed van de toenemende digitalisering vinden er allerlei ontwikkelingen plaats, zo ook op het gebied van literatuur. Er wordt bijvoorbeeld steeds meer online gelezen en geschreven en met de opkomst van online schrijfplatforms is er een nieuwe manier van publiceren bij gekomen. Deze masterscriptie heeft gekeken naar dit laatste fenomeen en onderzocht waarom sommige Nederlandstalige schrijvers het gebruik van online schrijfplatforms boven traditionele manieren van uitgeven verkiezen. De verwachting rondom deze vraag was tweeledig: De eerste hypothese stelde dat er waarschijnlijk verschillen bestaan tussen schrijvers en hun motivaties van verschillende schrijfplatforms. De tweede hypothese stelde dat de toegankelijkheid en het gemeenschappelijke aspect van de platforms het belangrijkste zijn voor de populariteit die de platforms genieten. Om de hypothesen te kunnen testen, is eerst gekeken naar de kenmerken van online schrijfplatforms op basis van drie casussen (Wattpad, Sweek en Schrijverspunt) en vervolgens naar de overeenkomsten en verschillen met (semi-) traditionele manieren van publiceren. Daarna zijn de gebruikers van de drie schrijfplatforms die als casus dienden ondervraagd middels een enquête.

Uit de enquêteresultaten bleek een aantal zaken. Allereerst waren de populairste functies van de schrijfplatforms het posten van eigen teksten, het plaatsen van berichten en het hebben van interactie met medegebruikers (veelal over feedback), en in iets mindere mate het deelnemen aan (externe) schrijfwedstrijden. Dit zijn allemaal functies die niet of beperkt gefaciliteerd worden bij traditionele publicatiewijzen. De redenen om in het algemeen actief te zijn op de platforms sloten hierbij aan en aanvullend werd ook nog de toegankelijkheid van de platforms genoemd. Ten tweede had ongeveer de helft van de respondenten nooit buiten schrijfplatforms gepubliceerd en gaven ze hiervoor een aantal redenen die ze eveneens afzetten tegen traditionele publicatiewijzen: toegankelijkheid, gebruik van de platforms als leerschool, hobbymatigheid, onvoldoende kwaliteit van eigen teksten en de aanwezigheid van fijne gemeenschappen op de schrijfplatforms.

Wanneer deze inzichten samengenomen worden, ontstaat een beeld dat overeenkomt met de tweede hypothese van dit onderzoek en daarmee de hoofdvraag beantwoordt: de toegankelijkheid en het gemeenschappelijke aspect van schrijfplatforms zijn zeer belangrijke redenen waarom schrijvers voor schrijfplatforms kiezen en niet voor traditionele publicatiewijzen. De eerste hypothese kon echter niet getest worden door de ongelijke verdeling van respondenten over de casussen. Idealiter zou dit onderzoek in de toekomst op grotere schaal uitgevoerd kunnen worden, om een meer representatieve en gelijkverdeelde groep respondenten te bereiken, waar betrouwbaardere resultaten uit voortkomen.

Inhoudsopgave

1. Inleiding.....	4
2. Theoretisch kader en methodologie	5
2.1 Theoretisch kader.....	5
2.1.1 Mediaconsumptie en ontleding.....	5
2.1.2 Status van literatuur.....	6
2.1.3 Rol van de schrijver	7
2.1.4 De ‘sociale schrijver’.....	9
2.2 Methodologie.....	10
3. Het fenomeen van online schrijfplatforms	14
3.1 Mobiel of niet?	15
3.2 Informatiefunctie	17
3.3 Gemeenschapsvorming en onderlinge communicatie.....	19
3.4 Makers-platform	21
3.5 Mogelijkheden en kansen	22
4. Traditionele manieren van publiceren	24
4.1 Traditionele uitgeverijen	24
4.2 Online uitgeverijen en printing-on-demand	26
4.3 Self-publishing.....	27
4.4 Schrijven in een sociale context	28
5. Waarom online schrijfplatforms	29
5.1 Analyse van de resultaten: Gebruik van de platforms	30
5.1.1 Taal, genre en onderwerp.....	30
5.1.2 Belang van verschillende functies	33
5.2 Analyse van de resultaten: Redenen voor gebruik	34
5.2.1 Keuze voor het platform.....	35
5.2.2 Traditionele publicatiewijzen versus schrijfplatforms	36

6. Conclusie en discussie	41
Discussie	42
Bibliografie	44
Bijlage 1: Enquête.....	48
Bijlage 2: Enquêtevragen met antwoorden	53

1. Inleiding

Creatief schrijven is iets dat de meeste mensen op een bepaald moment in hun leven wel doen, maar de een houdt het bij een eenmalig verhaaltje voor een opdracht op de basisschool en de ander groeit uit tot een bestsellerauteur. Ongeacht iemands succes of ambities, iedereen die zich in zijn of haar leven net wat meer met schrijven bezighoudt weet dat het een lang proces is van bedenken, uitwerken en herschrijven. Het is een creatief maar veelal eenzaam proces dat zich opnieuw en opnieuw herhaalt, totdat je de pen neerlegt en je meesterwerk toch maar opzijzet voor andere bezigheden of totdat je dan eindelijk iets voor je hebt waar je tevreden mee bent. De vraag waar veel schrijvers zich tijdens het schrijven echter niet mee bezighouden is: wat dan? Laat je het voor wat het is of deel je jouw harde werk misschien in privékringen met anderen? Of heb je grotere ambities en probeer je je werk écht aan de man te brengen?

In de literaire wereld kun je op het gebied van publiceren allerlei wegen bewandelen. De ene weg is langer en heeft meer hobbels dan de andere, of soms neem je een afslag die zelfs helemaal doodloopt en begin je weer opnieuw. Wat je ook doet, zodra je besluit om je werk te publiceren heb je een aantal mogelijkheden die niet altijd even overzichtelijk zijn. Je kunt bijvoorbeeld het ‘traditionele’ pad langs gevestigde uitgeverijen bewandelen en hopen dat daar ergens een poort voor je opengaat, of je kunt kiezen voor het digitaal of fysiek publiceren van je werk in eigen beheer. Tegenwoordig, met het opkomen van de digitalisering, is er echter nog een nieuw fenomeen bij gekomen: publiceren via online schrijfplatforms. Sinds het ontstaan van deze digitale omgevingen vanaf het jaar 2000 is de populariteit zowel internationaal als in Nederland toegenomen en hebben de meer succesvolle schrijfplatforms enorme gebruikersgemeenschappen opgebouwd. Dit roept echter wel allerlei vragen op.

Wat maakt schrijfplatforms nu precies zo populair? Hoe werken ze? Wat zijn de voor- en nadelen van publiceren via dergelijke digitale omgevingen? Wat voor activiteiten ondernemen schrijvers er allemaal en wat vinden ze hiervan? In een internationale context heeft de wetenschap dergelijke vragen rondom schrijfplatforms, en dan met name Wattpad, ondertussen opgepakt. Er is echter nog zelden aandacht geweest voor Nederlandstalige varianten en de bijbehorende gemeenschappen, terwijl deze minstens even interessant zijn. In Nederland en België bestaan er immers ook bruisende gemeenschappen van schrijvers die via schrijfplatforms bij elkaar komen. Dit onderzoek wil daarom een aanvulling bieden op het internationale onderzoek en stelt dan ook de vraag waarom sommige specifiek Nederlandstalige schrijvers het gebruik van online schrijfplatforms boven traditionele manieren van uitgeven verkiezen.

2. Theoretisch kader en methodologie

2.1 Theoretisch kader

In de afgelopen decennia vonden er allerlei ontwikkelingen plaats op het gebied van digitalisering. Met het opkomen van computers en het internet veranderden aspecten van de manier waarop wij informatie vergaren, met elkaar communiceren en meer. Het heeft ons dagelijks leven sterk beïnvloed. Ook de literaire wereld heeft allerlei veranderingen ondergaan, waarvan een groot deel direct of indirect met digitalisering samenhangt. Om online schrijfplatforms binnen deze literaire wereld goed te kunnen begrijpen, is het belangrijk om allereerst een beeld te schetsen van de relevante veranderingen.

2.1.1 Mediaconsumptie en ontleding

De eerste grote ontwikkeling vond en vindt plaats op het gebied van de consumptie van (geschreven) media. Enkele decennia geleden waren televisie, radio, kranten en boeken nog de standaard, maar tegenwoordig verplaatst mediaconsumptie zich steeds meer naar digitale omgevingen. In het verlengde hiervan ontstaan allerlei nieuwe of hybride mediavormen, zoals streamingdiensten voor het kijken van series en films, lees- en schrijfplatforms voor het creëren van eigen verhalen of juist het delen van recensies, of websites en apps waarop het laatste nieuws te lezen is. Hierdoor hoef je als mediaconsument niet meer te wachten op het journaal of de krant, maar pak je simpelweg je telefoon erbij om te weten wat er in de wereld speelt. Onder invloed van dergelijke veranderingen, is er een ‘on demand-cultuur’ ontstaan. Of het nu gaat om het kijken van je favoriete serie, het vinden van een recept voor je volgende avondmaal of het schrijven van je nieuwe meesterwerk; mediaconsumenten willen snelle en makkelijke toegang tot allerlei vormen van informatie. Als we op het ene platform niet krijgen wat we willen, klikken we net zo snel door naar het volgende.

Ook in de literaire wereld heeft de verandering in mediaconsumptie zijn sporen achtergelaten. Vooral het e-book, het luisterboek en andere vormen van digitaal/online lezen (en schrijven) hebben een plaats veroverd tussen de ‘traditionele’ papieren boeken. Daarnaast is het verkrijgen van boeken makkelijker geworden en heeft de mediaconsument toegang tot meer boeken dan ooit. We hoeven niet meer naar de lokale boekenwinkel, maar bestellen steeds meer via online platforms zoals Bol.com of Amazon waar bijna alles te vinden is (*De cijfers over de boekenmarkt in 2021, 2022*; Dorleijn et al., 2017, 7. Het einde van de literatuur?). Volgens de eisen van de on demand-cultuur hebben we e-books en luisterboeken meteen na betaling in bezit en anders geldt veelal het principe ‘vandaag besteld, morgen in huis’. Toch heeft het papieren boek niet zo veel ingeleverd als verwacht werd. De totale boekverkoop steeg van 41 miljoen in 2020 naar 43 miljoen verkochten boeken in 2021. Het aandeel van e-books in de totale

verkoop was in 2021 slechts 9%. Dit is weliswaar een stijging sinds 2012 toen het aandeel slechts 2,4% was, maar fysieke boeken domineren nog altijd (*Kerncijfers boekenmarkt, 2022*).

Ondanks de gestegen boekverkoop is er wel sprake van een andere ontwikkeling: ontleding. In 2006 besteedden mensen van 12 jaar en ouder nog gemiddeld 4,7 uur per week aan lezen, maar tien jaar later in 2016 was dit nog maar 3,4 uur (Wennekers et al., 2018, pp. 37). Niet alleen wordt er minder gelezen, er wordt eveneens anders gelezen. Steeds meer leesactiviteiten vinden online plaats en zijn gerelateerd aan korte teksten zoals twitterberichten of nieuwsfragmenten. ‘Diep lezen’ gebeurt steeds minder (Leesmonitor – Het Magazine, 2020). Zoals in Leesmonitor – Het Magazine (2020) gesteld wordt, betekent dit echter niet dat de lees- en boekencultuur daardoor dreigt te verdwijnen. De Leesmonitor geeft aan dat in het digitale tijdperk het papieren boek weliswaar steeds minder de dominante manier is waarop lezers met literatuur en verhalen in aanraking komen, maar dat de huidige mediacultuur wel aantoont dat verhaalkunst onverminderd populair is. Films, games, series, narratieve podcasts (en luisterboeken) maken van de lezer enerzijds in toenemende mate een kijker en luisteraar. Anderzijds creëren ze ook nieuwe vormen van literatuur(-beleving) en kunnen ze o.a. kinderen en jongeren juist naar boeken toe leiden. Een mooi voorbeeld hiervan is het recente #BookTok, waarbij korte boekrecensies op het populaire sociale mediaplatform TikTok worden geplaatst. Dit fenomeen heeft een hele groep jongeren weer aan het lezen gebracht (NOS, 2021).

2.1.2 Status van literatuur

De tweede grote ontwikkeling vindt plaats rondom de definitie en status van literatuur. Wat literatuur nu precies is, staat ter discussie. Aan de ene kant van het spectrum staan “statische”, “normatieve”, “essentialistische” definities van het begrip. Veelal worden deze opgehangen aan termen als ‘taalkunst’ en ‘literaire stijl’ en sluiten ze aan op de negentiende- en twintigste-eeuwse modernistische kijk op literatuur die lange tijd dominant was (Dorleijn et al., 2017). Aan de andere kant van het spectrum staan meer allesomvattende, “functionalistische” definities zoals Dorleijn et al. zelf (2017) hanteren. Binnen deze definities gaat het bijvoorbeeld meer om de functie van literatuur als sociaal fenomeen en niet zozeer om een ‘welles-niettes-spelletje’ van wat literatuur nu daadwerkelijk is. In het hedendaagse debat staan de verschillende opvattingen over literatuur soms lijnrecht tegenover elkaar. Een voorbeeld hiervan is de botsing tussen Connie Palmen, die een normatieve opvatting probeerde te verdedigen, en Saskia Noort, die hier tegenin ging met een meer allesomvattende kijk op literatuur (Bax, 2019, pp.13).

Bekeken vanuit het modernistische perspectief uit de negentiende en twintigste eeuw, verliest literatuur veel van zijn maatschappelijke prestige en is het onderdeel geworden van een uitgebreidere amusementsindustrie. Veel van de functies die ze had, worden overgenomen door andere media (Dorleijn et al., 2017). Literatuur als politiek wordt bijvoorbeeld steeds minder gezien, terwijl sommige nieuwe media-uitingen zoals (game)franchises volgens onderzoek van Lemke (2005) deze rol juist wel vervullen.

Daarnaast zou er sprake zijn van “verschraling van het literaire aanbod” of zelfs van de “dood van de literatuur” (Dorleijn et al., 2017, 7. Het einde van de literatuur?).

Dorleijn et al. (2017) weerleggen dit sentiment echter vanuit hun functionalistische perspectief. Ze geven aan dat het in werkelijkheid niet nieuw is dat literatuur steeds meer onderdeel wordt van een bredere amusementsindustrie. Dit is namelijk altijd al het geval geweest. Negentiende-eeuwse werken die tegenwoordig als mijlpalen gezien worden, verschenen bijvoorbeeld vaak eerst als feuilletons in dagbladen en tijdschriften, de massamedia van die tijd. Ze waren bedoeld om een zo groot mogelijk publiek aan te spreken (Dorleijn et al., 2017). Daarnaast lijkt het toenemende aanbod van populair werk literatuur wellicht te overspoelen en de grens tussen de twee te laten vervagen. Volgens Dorleijn et al. (2017) krijgen echter niet alleen populaire (niche- en sub-)genres meer kans om zich te ontwikkelen, ook ‘de literatuur’ breidt zich uit ondanks de gesignaleerde verschraling. Het aanbod is groter dan ooit en verspreidt zich naar andere genres, zoals non-fictie, en andere platforms, zoals schrijfplatforms en sociale mediaplatforms. Op Instagram bestaat bijvoorbeeld de trend van Instagrampoëzie. De literaire kwaliteit van Instagrampoëzie wordt niet altijd even hoog gewaardeerd of er met verbazing gekeken wordt naar de populariteit van poëzie via het medium. Toch illustreert het wel een succesvolle vorm van iets wat als ‘nieuwe’ literatuur gezien zou kunnen worden, die bovendien hele nieuwe doelgroepen aanspreekt en past binnen het digitale tijdperk.¹

2.1.3 Rol van de schrijver

Een derde grote ontwikkeling sluit zowel aan op digitalisering en de verandering in mediaconsumptie ([paragraaf 2.1.1](#)) als op de verandering rondom de status van literatuur ([paragraaf 2.1.2](#)). De rol van de schrijver/auteur verandert namelijk ook in het digitale tijdperk. Tegenwoordig wordt er deels anders geschreven dan voorheen, bijvoorbeeld vanuit een app op je telefoon in plaats van in een notitieboekje. Dat maakt het vele malen gemakkelijker om een tekst ‘vers van de pers’ met anderen te delen. Een schrijver hoeft niet meer met een getypte of handgeschreven tekst naar een uitgeverij of krant te stappen, in de hoop gepubliceerd te worden. Dat maakt de drempel om iets te publiceren vermoedelijk lager en maakt schrijven een activiteit waarbij meer mensen hun werk met de wereld kunnen delen. Alternatieve manieren van schrijven vinden ook via schrijfplatforms plaats. De digitale omgevingen die dergelijke platforms bieden zijn (in variërende mate) toegankelijk voor iedereen en hebben een laagdrempelig karakter (Wu & Zhu, 2018. pp. 2). Dit leidt er echter onder andere ook toe dat meer mensen (zichtbaar) zijn gaan schrijven en zichzelf als schrijver of auteur aanduiden. Dan rijst echter wel de vraag: wat is een schrijver of auteur dan

¹ Zie voor (het beeld van) Instagrampoëzie o.a. de artikelen van Berens (2019), Pâquet, (2019) en Van der Starre (2021, 8. Instagrampoëzie. Poëzie op social media).

precies en, in het verlengde van de notie van de ‘ontwaarding van literatuur’: wat zijn de termen ‘schrijver’ en ‘auteur’ nog waard?

Wat een schrijver of een auteur (en het auteurschap) daadwerkelijk is, staat evenals de term ‘literatuur’ ter discussie. Is een auteur bijvoorbeeld een schrijver of maker van literaire teksten, zoals Dorleijn et al. (2017) het begrip definiëren? Ontstaat het onderscheid tussen schrijver en auteur op basis van de ‘literaire waarde’ van de teksten die zij produceren? Of dient iemand van het schrijven te kunnen leven en voldoende economisch kapitaal te genereren (of juist niet) om zich auteur te mogen noemen? Wat in ieder geval blijkt: hoe de schrijver of auteur gedefinieerd wordt, hangt veelal af van de context en het type onderzoek waarin de termen gebruikt worden (Bouwmeester et al., 2015). Op basis daarvan is er in dit onderzoek aan de hand van al bestaande definities ook naar een bijpassende invalshoek gezocht. Aangezien het hier draait om schrijvers en auteurs in relatie tot schrijfplatforms, is voornamelijk het onderscheid tussen publicatiekanalen van belang en is ervoor gekozen om de termen dan ook op basis daarvan te definiëren. Onder *schrijver* wordt simpelweg iedereen verstaan die teksten maakt met als doel mensen te vermaken of te informeren. Een *auteur* maakt deze teksten ook en is dus tevens schrijver, maar geeft deze bovendien uit via professionele kanalen waarbij controle en selectie plaatsvindt zoals een uitgeverij, krant of (online) tijdschrift. Dat maakt hen tot auteurs en niet enkel tot schrijvers. De definitie die hier gehanteerd wordt is functionalistisch en geeft duiding aan wat een schrijver en een auteur doet, ofwel hoe zij ‘functioneren’.

Het problematische aan dit onderscheid is echter dat het een grijs gebied kent. Hier vallen bijvoorbeeld schrijvers in die publiceren via self-publishing of printing-on-demand. Zoals zal worden besproken in [hoofdstuk 4](#), worden dergelijke manieren van publiceren minder of zelfs niet gecontroleerd, waardoor de professionaliteit van gepubliceerd materiaal lang niet altijd even hoog ligt.² Ondanks het gebrek aan controle, zijn er echter ook voorbeelden van publicaties die wél succesvol werden en aan een professionele standaard voldoen (Smid, 2019). Hetzelfde geldt voor schrijfplatforms: denk maar aan het enorm bekende voorbeeld van *Fifty Shades of Grey*, dat oorspronkelijk onder een andere titel als *Twilight* fanfictie op Fanfiction.net gepubliceerd werd en uitgroeide tot een multimediaal fenomeen (Cuccinello, 2017). In dergelijke situaties komt echter een succesfactor in beeld en succes is niet goed meetbaar. Om op basis van succes te bepalen welke schrijvers van bijvoorbeeld schrijfplatforms zich wel of geen auteur mogen noemen, is daardoor evenmin mogelijk. Ben je succesvol wanneer je bijvoorbeeld zo veel geld verdient dat je (bijna) van het schrijven kunt leven? Dat is immers maar voor weinigen weggelegd. Of is je succes gebaseerd op hoe goed je je weg kunt vinden in de media, zoals Sander Bax bespreekt (2019)? Hier is geen goede lijn in te trekken. Bovendien is het zo dat de succesverhalen via deze kanalen schaars zijn

² Met professionaliteit van het uitgegeven materiaal worden de volgende zaken bedoeld: de kwaliteit van de uitgave (geschikte papierdikte en -soort, afwerking en uitvoering van de omslag, resolutie van eventuele afbeeldingen, etc.), de opmaak van de uitgave (goed vormgegeven omslag, leesbaar lettertype, voldoende marge om te tekst, etc.) en het taalgebruik (spel- en grammaticafouten, interpunctie- en stijlfouten, etc.).

tussen de vele online of fysiek gepubliceerde teksten die nooit tot welke vorm van succes dan ook geleid hebben. Daarom is er voor dit onderzoek, om het niet onnodig ingewikkeld te maken, gekozen om alle schrijvers die in dit grijze gebied vallen niet tot de auteurs te rekenen.

2.1.4 De ‘sociale schrijver’

De vierde belangrijke ontwikkeling is eveneens gerelateerd aan de schrijver. In de voorgaande paragrafen kwam al aan de orde hoe mensen onder invloed van digitalisering zich steeds meer online begeven (en hier ook schrijven) en op deze wijze toegang krijgen tot de middelen om hun teksten te kunnen delen, publiceren en verspreiden. Naast het medium waarop, verandert de context waarin geschreven wordt echter ook. Wat op schrijfplatforms duidelijk een belangrijk onderdeel van het schrijfproces is, is de sociale kant en de gemeenschapsvorming.³ Hierdoor ontstaat een soort ‘sociale schrijver’ die op een schrijfplatform en sociale media als onderdeel van een gemeenschap functioneert. Veelal is er sprake van identificatie met deze gemeenschap en bouwen schrijvers in wisselwerking met medegebruikers een posture op. De posture is het geheel van beelden en representaties waarmee schrijvers zich in de publieke ruimte manifesteren (posture van Meizos, zoals uitgelegd in Dorleijn et al., 2017, 4).⁴

Het fenomeen van de ‘sociale schrijver’ is echter niet nieuw of uniek voor het digitale tijdperk. Door de geschiedenis heen komen schrijvers op allerlei manieren bijeen om hun teksten voor te dragen en te bespreken. Een begrip dat veelal gebruikt wordt om (in historische context) dit fenomeen te beschrijven is ‘sociabiliteit’. De term is afkomstig uit de sociologie en werd geïntroduceerd door de Franse historicus Maurice Agulhon (Geerlings, 2014). Geerlings duidt de term als “een verzamelterm voor allerlei concrete vormen van formeel georganiseerd samenzijn”. Te Velde noemt sociabiliteit ook en geeft op basis van verscheidene oudere onderzoeken (inclusief dat van, 1984) iets uitgebreider weer wat onder sociabiliteit verstaan wordt: “een behoefte aan onderling gezelschap, een cultivering van contacten met gelijkgestemden, en in het verlengde daarvan eerder de neiging om gemeenschappelijke activiteiten te ontplooiën dan als individu te opereren” (Te Velde, 2004, pp. 93). Hieruit spreekt het sociale aspect sterk.

Historisch gezien kunnen rederijkerskamers bijvoorbeeld gezien worden als een vroege vorm van sociabiliteit, waarbinnen amateurschrijvers en performers literaire teksten schreven en voordroegen of theaterteksten maakten en opvoerden, met de nadruk op de voordracht (Van Dixhoorn, 2015). Rederijkerskamers waren toegewijd aan oefening in de retorica en andere vrije kunsten en beschouwden hun kamers als kern van een veel bredere gemeenschap van kunstenaars, die zij eveneens als hun voornaamste publiek zagen (Van Dixhoorn, 2015, pp. 76). Een belangrijk aspect van rederijkerskamers was

³ Dit geldt ook voor lezen op leesplatforms. Zie voor meer informatie hierover Leesmonitor – Het Magazine, 2020.

⁴ Een voorbeeld van zo’n posture of identiteit (in een online omgeving) is de casestudy uit het artikel van R.W. Black, 2006.

bovendien de rol van filosofie (Van Dixhoorn, 2015, pp. 83). Echter vaker dan rederijderskamers worden de genootschappen die vanaf de achttiende eeuw ontstonden in verband gebracht met de term 'sociabiliteit'. Geerlings (2014) geeft aan dat sociabiliteit veelal als een van de centrale verhaallijnen in de geschiedenis van de Verlichting en de achttiende eeuw gezien werd. Hoewel dit verband volgens hem sinds het begin van deze eeuw steeds vaker in twijfel wordt getrokken, neemt dat niet weg dat sociabiliteit en genootschappen aan dezelfde periode gekoppeld worden. De koppeling met de Verlichting suggereert bovendien meteen een politiek-maatschappelijke component. In het geval van de rederijderskamers was deze eveneens aanwezig in de vorm van de rol van filosofie.

Op basis van de definitie van Te Velde (2004), zouden de online schrijfplatforms en hun 'sociale schrijvers' als een nieuwe vorm van sociabiliteit gezien kunnen worden, passend bij het nieuwe, digitale tijdperk. De behoefte aan onderling gezelschap en het opdoen en onderhouden van contacten met gelijkgestemden, komen immers beiden zichtbaar voor op de platforms, zoals dit ook het geval was in de historische rederijderskamers en genootschappen. Eén belangrijk kenmerk dat de historische varianten van sociabiliteit hebben, lijkt bij de schrijfplatforms echter enigszins of zelfs volledig te ontbreken: de politiek-maatschappelijke oriëntatie. Lemke (2005) suggereert weliswaar potentieel voor het verspreiden van (politieke) ideologieën via nieuwe media, maar op schrijfplatforms lijkt dit (nog) weinig voor te komen. Of politiek-maatschappelijke onderwerpen daadwerkelijk maar een beperkte rol hebben op online schrijfplatforms, is echter onduidelijk. In de enquête van dit onderzoek wordt er daarom ook specifiek met enkele vragen naar dit onderwerp gevraagd en het wordt bijvoorbeeld meegenomen in [hoofdstuk 3](#), waar schrijfplatforms in beeld gebracht worden.

2.2 Methodologie

Met de ontwikkelingen rondom schrijfplatforms en de literaire wereld in beeld, is het vervolgens belangrijk om te benoemen hoe dit onderzoek te werk zal gaan. De hoofdvraag van dit onderzoek luidt als volgt: Waarom verkiezen sommige Nederlandstalige schrijvers het gebruik van online schrijfplatforms boven traditionele manieren van uitgeven? Om deze vraag te kunnen beantwoorden zijn de volgende deelvragen opgesteld:

- Wat zijn online schrijfplatforms en hoe werken deze platforms?
- Wat zijn traditionele manieren van uitgeven en hoe werken deze manieren van uitgeven?
- Hoe verschillen online schrijfplatforms van traditionele manieren van uitgeven?
- Welke redenen hebben Nederlandstalige schrijvers om online schrijfplatforms te gebruiken?

De eerste, tweede en derde deelvraag van dit onderzoek zijn descriptief van aard en worden behandeld in [hoofdstuk 3](#) en [hoofdstuk 4](#). Ze beschrijven online schrijfplatforms en (semi-)traditionele manieren van uitgeven, en vergelijken deze met elkaar. Om deze deelvragen te kunnen beantwoorden, wordt een literatuurstudie uitgevoerd. De literatuurstudie dient hoofdzakelijk om de traditionele manieren van uitgeven in kaart te brengen, maar bekijkt ook wat er al over online schrijfplatforms geschreven is. Daarnaast wordt er een casus van drie online schrijfplatforms bekeken. Over het fenomeen van schrijfplatforms is de (Nederlandse) wetenschappelijke literatuur namelijk nog vrij beperkt, waardoor een aanvulling met eigen onderzoek gewenst is.

De vierde deelvraag betreffende de redenen van Nederlandstalige schrijvers om online schrijfplatforms te gebruiken is deductief en dient ter verdieping van dit onderzoek. Middels een enquête worden gebruikers van online schrijfplatforms ondervraagd en de resultaten hiervan worden geanalyseerd in [hoofdstuk 5](#). Als casus zijn de drie (deels of geheel) Nederlandstalige schrijfplatforms Wattpad, Sweek en Schrijverspunt geselecteerd.⁵ Het vermoeden is dat er mogelijk interessante verschillen bestaan tussen de internationale platforms Wattpad en Sweek ten opzichte van het volledig Nederlandstalige Schrijverspunt. Om deze reden is ervoor gekozen om platforms met beide achtergronden te bekijken. De drie geselecteerde online schrijfplatforms hebben een aantal gedeelde kenmerken:

- ze bieden in meer of mindere mate ruimte aan een online gemeenschap en hebben een sociaal karakter;
- ze hebben een informerende rol;
- ze faciliteren schrijfwedstrijden, door deze zelf aan te bieden of door hier informatie over te verstrekken;
- en ze faciliteren de betrokkenheid van externe partijen, zoals uitgeverijen of andere mediabedrijven.

Er bestaan ook twee andere volledig Nederlandstalige (schrijf)platforms die qua professionaliteit dichter bij Wattpad en Sweek liggen dan Schrijverspunt dat doet, namelijk SchrijvenOnline en Hebban. Deze platforms hebben echter een andere opzet. SchrijvenOnline is hoofdzakelijk een (online) magazine met allerlei informatie voor schrijvers en Hebban is hoofdzakelijk een lezersplatform. Beiden bieden aanvullende diensten voor schrijvers aan, zoals de mogelijkheid tot proeflezen op SchrijvenOnline en een overzicht van (grote) schrijfwedstrijden op Hebban, maar ze wijken te veel af om een zinvolle vergelijking met Wattpad

⁵ Het schrijfplatform Sweek is in de loop van dit onderzoek opgeheven. Zie meer in [hoofdstuk 3](#).

en Sweek te kunnen maken (Schrijven Online, z.d.; Hebban, z.d.). Daarom is uiteindelijk voor Schrijverspunt als volledig Nederlandstalig platform gekozen.

Het streven is om de enquête op de online schrijfplatforms die als casestudy dienen uit te zetten onder een zo divers mogelijke groep gebruikers (specifiek Nederlandstalige schrijvers). Om de enquête succesvol af te kunnen nemen, is voor een deel de medewerking van de platforms noodzakelijk en moet in een vroeg stadium van dit onderzoek contact opgenomen worden. Daarnaast, om niet alleen afhankelijk te zijn van de medewerking van de platforms, zal de enquête waar mogelijk ook via relevante sociale mediakanalen verspreid worden. De enquête zelf bestaat uit negentien vragen. Het eerste deel van de enquête gaat over gebruikersmotivaties en het tweede deel bevraagt enkele demografische kenmerken om een goed beeld te krijgen van de bereikte groep respondenten. De vragen zijn zo veel mogelijk gesloten geformuleerd, om zowel het invullen door respondenten als de analyse van de verzamelde gegevens zo efficiënt mogelijk te maken. De volledige enquête is ter inzage aan dit onderzoek toegevoegd in [Bijlage 1](#). Bij het opstellen van de enquête zijn er twee hypothesen van belang geweest en is ernaar gestreefd om deze hypothesen te testen. Tegelijkertijd is er echter gepoogd om ruimte over te laten voor eigen inbreng van respondenten en uitkomsten die wellicht niet in de lijn der verwachting liggen.

De eerste hypothese stelt dat het aannemelijk is dat er verschillen bestaan tussen de schrijvers (en hun motivaties) op de verschillende platforms. Eerder werd al uitgesproken dat het internationale karakter van Wattpad en Sweek, tegenover het volledig Nederlandstalige karakter van Schrijverspunt, voor zulke verschillen zou kunnen zorgen. Mogelijk trekken de platforms een andere doelgroep aan op basis hiervan, bijvoorbeeld omdat sommige schrijvers zoeken naar een internationale online gemeenschap of omdat ze bij voorkeur in het Engels (of een andere taal) schrijven. Daarnaast is het mogelijk dat de doelgroepen van de drie gekozen platforms op andere nog onbekende manieren van elkaar verschillen, op basis van overige (unieke) kenmerken van de platforms. Denk bijvoorbeeld aan het bereik binnen leeftijdsgroepen of aanvullende demografische kenmerken. Het is goed mogelijk dat Wattpad meer jongeren trekt door de populariteit van fanfictie op het platform, terwijl Schrijverspunt meer (oudere) volwassenen als publiek heeft door de 'serieuze' schrijfrubrieken waar verhalen binnen moeten passen. Om de eerste hypothese te kunnen testen, is ervoor gekozen om de enquête te splitsen: er is één enquête opgesteld, maar ieder schrijfplatform ontvangt zijn eigen enquêtelink, waardoor de resultaten per platform inzichtelijk zullen zijn. Het samenvoegen van resultaten is immers veelal gemakkelijker dan het splitsen ervan.

De tweede hypothese stelt dat de toegankelijkheid en het gemeenschappelijke aspect van online schrijfplatforms het belangrijkste zijn voor de populariteit van het fenomeen. Met de toegankelijkheid van de platforms wordt geduid op het feit dat iedereen er kan communiceren, lezen, schrijven en vooral ook kan publiceren. Deze toegankelijkheid ontbreekt op het oog bij traditionele manieren van uitgeven, waar onder andere sprake is van een poortwachtersfunctie en commerciële overwegingen en er wordt gereguleerd wat wel en niet uitgegeven wordt. Het is maar voor weinig schrijvers weggelegd om via

traditionele wegen uit te geven en dus is de verwachting dat schrijfplatforms onder andere deze enorme drempel wegnemen. Hier wordt verder op ingegaan in [hoofdstuk 4](#). Het gemeenschappelijke aspect werd al kort behandeld in relatie tot sociabiliteit in [paragraaf 2.1.4](#) en zal ook in [hoofdstuk 3](#) en [hoofdstuk 5](#) aan bod komen. De verwachting is dat het voor schrijfplatformgebruikers erg belangrijk is om contact met elkaar (gelijkgestemden) te hebben via de platforms en dat er wellicht ook sprake is van het ondernemen van gezamenlijke activiteiten, net zoals in oudere vormen van sociabiliteit.

3. Het fenomeen van online schrijfplatforms

Wat zijn online schrijfplatforms en hoe werken deze platforms?

Online schrijfplatforms ontstonden met het opkomen van digitalisering en groeiden uit van bijvoorbeeld forums of kleine mobiele (lees- en) schrijfplatforms tot hun huidige vorm. De eerste schrijfplatforms kwamen op rond het jaar 2000. De drie casussen die dit onderzoek behandelt, hebben vergelijkbare ontwikkelingen doorgemaakt en zijn allemaal verdeeld over de laatste decennia opgericht, met verschillende uitgangspunten als startpunt. Hierdoor vormen ze een mooi en relevant overzicht van de opkomst van schrijfplatforms en kunnen ze als startpunt dienen voor het beantwoorden van de deelvraag die centraal staat in dit hoofdstuk.

Het oudste platform van drie casussen is Schrijverspunt, dat in Nederland opgericht werd in het jaar 2000 (*Contact – Schrijverspunt*, 2019). Schrijverspunt fungeert naar eigen zeggen als ontmoetingsplek voor uitgevers en (Nederlandstalige) schrijvers en werkt met het motto “voor schrijvers door schrijvers” (*Contact – Schrijverspunt*, 2019). De website biedt gratis informatie, schrijfactiviteiten, schrijfwedstrijden en ondersteuning bij het publiceren van eigen werk. Over hoe het platform zich verder ontwikkeld heeft sinds de start in 2000, is weinig terug te vinden, maar wat wel zichtbaar is: Schrijverspunt lijkt zich nooit uitgebreid te hebben buiten de grenzen van de website. Het schrijfplatform heeft bijvoorbeeld geen eigen app, in tegenstelling tot de andere casussen. Wat Schrijverspunt wel heeft: de mogelijkheid tot uitgeven via een eigen uitgeverij (Schrijverspunt Clusteruitgeverij, z.d.).

De eerste ideeën voor het internationale Wattpad ontwikkelde zich rond dezelfde tijd als Schrijverspunt, maar het platform startte pas officieel in 2006 in Toronto, Canada, als een mobiel lezers- en schrijversplatform (*Wattpad | Wattpad HQ*, z.d.). De insteek van oprichters Allen Lau en Ivan Yuen was met name om lezen mobiel te maken in een tijd waarin mobiel lezen nog niet erg in opkomst was (*Wattpad: Building the World’s Biggest Reader and Writer Community*, 2012). Ze dachten hiervoor aan een YouTube-achtig model wat betreft het genereren van inhoud, maar steunden in eerste instantie vooral op Project Gutenberg met werken uit het publieke domein. De eerste jaren was het concept nog niet erg succesvol. Hoewel Wattpad vanaf 2008 als app beschikbaar was op alle bekende mobiele telefoons, duurde het nog tot 2011 totdat er echt succes geboekt werd. Vanaf dat moment begon Wattpad sterk te groeien, tot de huidige vorm waarin het meer dan 90 miljoen gebruikers trekt (*Wattpad | Wattpad HQ*, z.d.). Wattpad heeft tegenwoordig zowel een goed ontwikkelde website als een app waar gebruikers toegang hebben tot alle functies van het platform, zoals lezen, schrijven en communiceren met andere gebruikers. Daarnaast biedt Wattpad verscheidene (internationale) schrijfwedstrijden en programma’s aan. Schrijvers kunnen zichzelf via deze weg ontwikkelen of krijgen kansen tot bijvoorbeeld publicatie.

Sweek was relatief nieuw en werd opgericht in 2015 in Rotterdam. Het was een initiatief van Mybestseller, dat afkomstig is uit de self-publishing hoek ([Linkedin.com/company/sweek-com/about](https://www.linkedin.com/company/sweek-com/about), z.d.). Sweek vertoonde qua invalshoek meer overeenkomsten met Wattpad dan met Schrijverspunt: het was bijvoorbeeld vanaf het begin af aan een mobiel platform dat bedoeld was om lezen en schrijven sociaal te maken en lezers en schrijvers te verbinden ([Linkedin.com/company/sweek-com/about](https://www.linkedin.com/company/sweek-com/about), z.d.). Daarnaast had het een internationaal karakter, met gebruikers in meer dan negentig landen. Sweek bood, net als Schrijverspunt en Wattpad, schrijfwedstrijden aan en gaf ook de mogelijkheid tot het uitgeven van je werk via hun eigen uitgeverij (Selfpublish.sweek.com, z.d.). Hoewel Sweek op het oog succesvol was, vond er tijdens dit onderzoek een verrassende ontwikkeling plaats: Sweek als schrijfplatform werd ergens begin 2022 opgeheven, waardoor alleen de nauw verbonden uitgeverij Sweek Publishing overbleef.⁶ Dit vormde een mogelijke hindernis voor dit onderzoek, maar de gevolgen bleven gelukkig beperkt. In de volgende paragrafen wordt echter wel met name naar Wattpad en Schrijverspunt verwezen voor voorbeelden, aangezien het platform en de website van Sweek niet meer bestaan en dus ook niet meer als betrouwbare bronnen kunnen dienen.

3.1 Mobiel of niet?

Wanneer gekeken wordt naar een korte ontstaansgeschiedenis van Schrijverspunt, Wattpad en Sweek, zijn er al meteen verscheidene kenmerken zichtbaar waarvan een deel eerder genoemd werd in de [methodologie](#). Het eerste belangrijke kenmerk is de mate van mobiliteit, wat als aspect van de toegankelijkheid van schrijfplatforms gezien kan worden. Hoe mobieler een schrijfplatform is, bijvoorbeeld door een app, hoe makkelijker een schrijver het platform in kwestie immers kan bereiken en kan gebruiken. Dat verhoogt de toegankelijkheid dus in de vorm van een betere bereikbaarheid en een hogere gebruiksvriendelijkheid. Bij de drie casussen van dit onderzoek is er een duidelijk onderscheid zichtbaar: aan de ene kant staat Schrijverspunt dat enkel als website bestaat en aan de andere kant staan en stonden Wattpad en Sweek, die beiden sterk gericht zijn op mobiliteit.

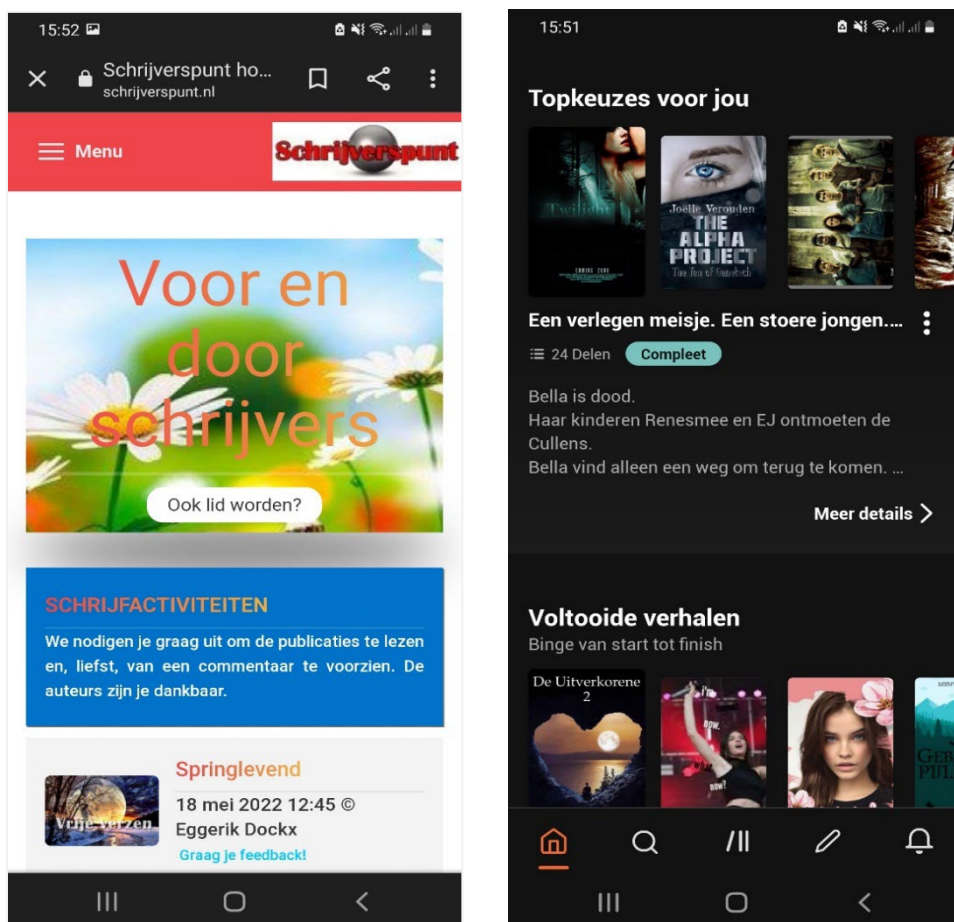
Het lijkt tegenwoordig bijna vanzelfsprekend dat iedere media-uiting, of dit nu een schrijfplatform, een nieuwswebsite of een tv-programma is, iets van een online omgeving in de vorm van een app heeft. Zoals geschetst werd in [hoofdstuk 2](#) verschuiven veel activiteiten, inclusief lezen en schrijven, naar online omgevingen en is er sprake van een on-demand cultuur. Doordat Wattpad en Sweek een app hebben en hadden, sluiten ze op deze ontwikkelingen aan. Tegenwoordig heeft bijna iedereen immers altijd een

⁶ Waarom Sweek als schrijfplatform gestopt is, is niet helemaal duidelijk. De site was op een zeker moment niet meer bereikbaar en de app stopte met werken. Uit enkele commentaren van Sweek-gebruikers in de Facebookgroep 'Sweek Nederland & België' zouden alle gebruikers hier een bericht over ontvangen hebben, maar wat de inhoud van dit bericht was en of dit bericht daadwerkelijk naar iedereen gestuurd is, is onbekend. Hier bestond verwarring over.

telefoon bij de hand, waar apps over het algemeen beter voor geoptimaliseerd zijn dan websites. Het verschil is bijvoorbeeld zichtbaar in figuur 1. De mobiele website van Schrijverspunt (links) ziet er niet zo gestroomlijnd uit in vergelijking met de app van Wattpad (rechts). Een app is dus de beste keuze met het oog op toegankelijkheid en gebruiksgemak in het digitale tijdperk. Het brengt lezen en schrijven dicht naar schrijfplatformgebruikers toe en maakt het schrijfproces gemakkelijker. Het kan via een app immers altijd en overal met de druk op hooguit een paar knoppen. Een app lijkt bovendien een logische keuze met het oog op de ‘sociale schrijver’, want het overgrote deel van de lezers en schrijvers die in contact willen staan met medegebruikers, wil hier hoogstwaarschijnlijk niet altijd voor achter een computer moeten kruipen. Veel van ons zijn gewend aan *direct messaging*, zonder enige vorm van vertraging.

Figuur 1

Screenshots Schrijverspunt en Wattpad

Noot. Twee screenshots genomen op een Samsung telefoon op 18-5-2022. Links is de homepage van de website van Schrijverspunt in een mobiele browser zichtbaar en rechts de homepage van de app van Wattpad (wanneer een gebruiker ingelogd is). Een van de grootste verschillen in gebruiksgemak is hoe je bij beiden tussen verschillende pagina's manoeuvreert. Op de website van Schrijverspunt is er een uitvouwmenu (linksboven) dat het gehele scherm vult zodra het uitgevouwen wordt en erg veel verschillende pagina's laat zien. Bij Wattpad staat het menu in een balk onderaan het scherm en wissel je veel gemakkelijker tussen alle belangrijke pagina's, met één druk op een knop.

In tegenstelling tot Wattpad en Sweek, heeft Schrijverspunt ondanks alles geen mogelijkheid tot mobiel gebruik met een app op je telefoon. Wellicht heeft dit echter ook met de aard van het platform te maken. Schrijverspunt verschilt namelijk juist van Wattpad en Sweek op aspecten die de relevantie van een app bepalen. Dit blijkt in de volgende paragrafen. Op deze wijze sluit Schrijverspunt echter wel mogelijk een groep gebruikers uit die mobiliteit (toegankelijkheid) erg belangrijk vinden. Als de tweede hypothese van dit onderzoek bevestigd wordt in [hoofdstuk 5](#), is de groep die Schrijverspunt uitsluit mogelijk zelfs erg groot.

3.2 Informatiefunctie

Een tweede belangrijk verschil tussen digitale omgevingen zoals Schrijverspunt, Wattpad en Sweek is het niveau van informatievoorziening dat ze bieden. Geven de platforms bijvoorbeeld alleen informatie over eigen schrijfwedstrijden of de verbonden uitgeverij, of verstrekken ze ook informatie van/over externe partijen en andere onderwerpen? Dit is volgens de hypothesen van dit onderzoek minder relevant dan het toegankelijkheids- en gemeenschapsaspect van schrijfplatforms, maar het is wel een belangrijk kenmerk

Figuur 2

Screenshot Schrijverspunt homepage

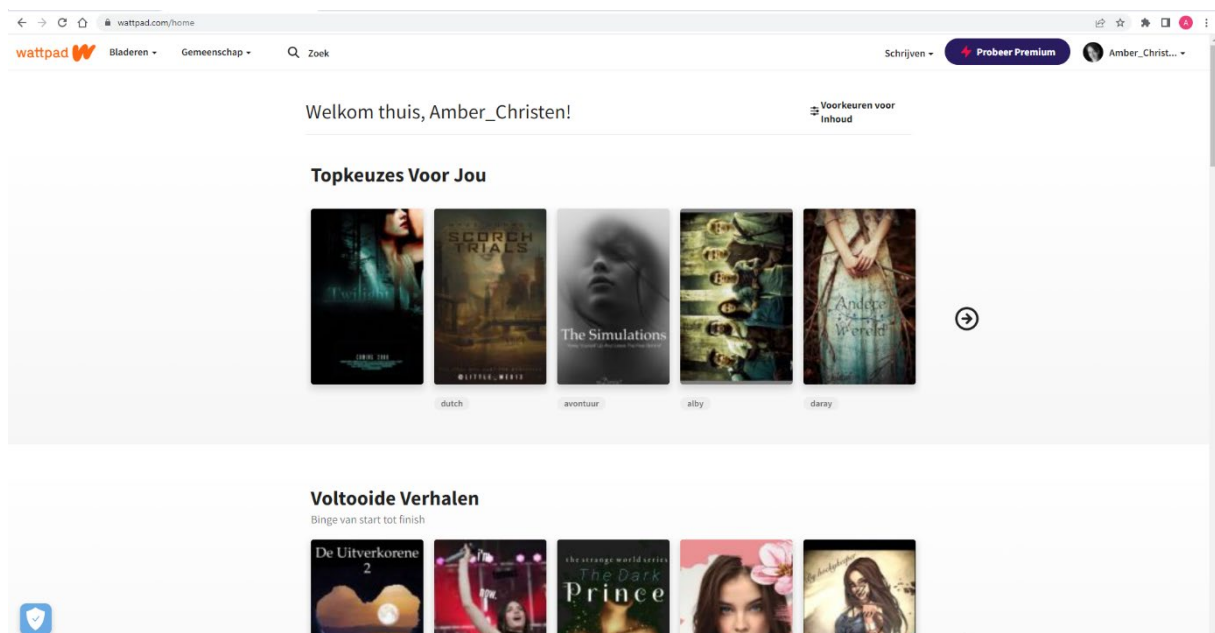
Noot. Screenshot genomen op een laptop op 19-5-2022. Dit is de homepage van Schrijverspunt zoals weergegeven in een browser op een laptop. De pagina is ietwat naar beneden gescrold, waardoor de het blok met 'nieuwtjes' zichtbaar is. In dit blok staat onder andere informatie over een schrijfwedstrijd, de nominaties van de Kinderjury en verschenen of nog te verschijnen boeken. Bovenin de menubalk staan de knoppen 'home', 'aanmelden', 'informatie', 'schrijfactiviteiten', 'schrijfwedstrijden' en 'uitgeven'.

om te benoemen omdat het toch een prominente plaats op alle platforms heeft. In de enquête wordt dit aspect om die reden bovendien bevestigd.

Wat meteen zichtbaar is op de homepagina van Schrijverspunt (figuur 2), is dat de website veel informatie verstrekt. Dit sluit goed aan op hun eerdergenoemde insteek als ontmoetingsplek voor uitgevers en schrijvers. Bovenaan staan weliswaar de 'schrijfrubrieken' waar teksten van gebruikers van de site worden weergegeven, maar direct daaronder volgen 'nieuwtjes' over allerlei schrijvergerelateerde onderwerpen. Daarnaast leidt de menubalk ook makkelijk naar belangrijke informatie waar je als schrijver naar op zoek kunt zijn, bijvoorbeeld onder de knop 'informatie' of 'schrijfwedstrijden'. De knop 'informatie' leidt naar een pagina's waar onder andere boeken voor schrijvers worden weergegeven of waar naar schrijfcursussen en schrijftips verwezen wordt. 'Schrijfwedstrijden' leidt je direct naar een erg compleet overzicht van interne en externe Nederlandstalige schrijfwedstrijden, ingedeeld op maand waarin de deadline voor deelname valt (*Schrijfwedstrijden in alfabetische volgorde*, z.d.). Het feit dat Schrijverpunt zo veel informatie verstrekt, zou ook meteen één van de redenen kunnen zijn waarom het platform geen app heeft. Op de hoogte blijven van het type informatie op Schrijverspunt, is voor de meeste mensen wellicht minder urgent en hoeft minder on-demand dan het in contact blijven met medegebruikers of toegang hebben tot een verhaal waar je aan werkt.

Figuur 3

Screenshot Wattpad homepagina

Noot. Screenshot genomen op een laptop op 19-5-2022. Dit is de homepagina voor gebruikers van Wattpad zoals weergegeven in een browser op een laptop. Groot zichtbaar staan er direct verscheidene 'aangeraden' verhalen van medegebruikers en in de menubalk staan links de knoppen 'bladeren' en 'gemeenschap' en rechts de knop 'schrijven' en een uitvouwmenu naar het eigen profiel.

De nadruk bij Wattpad en Sweek ligt minder op de rol van informatieverstrekker. Je ziet dit ook terug op de homepagina van Wattpad (figuur 3). De directe toegangen die op deze homepagina aanwezig zijn, leiden niet zozeer naar informatiebronnen, maar meer naar functies voor gebruikers. De homepagina voor gebruikers heeft bijvoorbeeld een knop waarmee je direct een nieuw verhaal kunt starten of een knop om te bladeren door de verhalen van medegebruikers. Om op Wattpad bij echte achtergrond informatie te komen, bijvoorbeeld over de programma's van Wattpad of over het bedrijf zelf, moet je naar beneden scrollen tot de footer van de website of andere stappen maken. De enige informatie die binnen één klik bereikbaar is, is informatie over (vooral interne) schrijfwedstrijden.

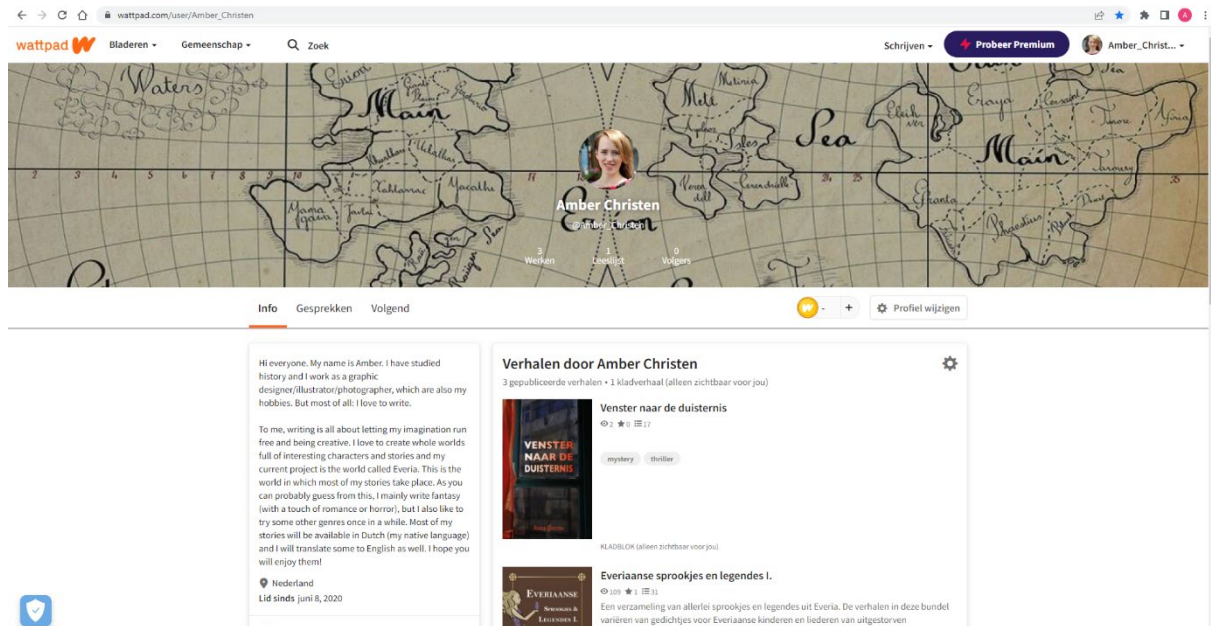
3.3 Gemeenschapsvorming en onderlinge communicatie

Een derde kenmerk waarin schrijfplatforms onderling verschillen is de manier waarop en de mate waarin ze gemeenschapsvorming en communicatie tussen gebruikers faciliteren. Naar verwachting is dit een uiterst belangrijk onderdeel van de populariteit van schrijfplatforms. Een aspect dat hier om te beginnen relevant bij is, is een persoonlijk gebruikersprofiel, want zo'n profiel is immers zichtbaar voor de gemeenschap waar de gebruiker zich in begeeft. Een gebruikersprofiel biedt een schrijver ruimte om zijn of haar posture te beïnvloeden (zie [paragraaf 2.1.4](#)), door met zelfgekozen foto's en informatie een bepaald beeld neer te zetten. Wattpad biedt vrij veel ruimte voor personalisatie: zo kies je een gebruikersnaam, profielfoto en omslagfoto en bepaal je zelf welke informatie je verder over jezelf geeft en op welke manier je dit overbrengt, door in een korte tekst jouw verhaal te vertellen en eventueel door te verwijzen naar een eigen website (zie figuur 4). Schrijverspunt biedt eveneens de mogelijkheid om een profielfoto en gebruikersnaam in te stellen, maar is verder beperkter. Het instellen van een omslagfoto en het plaatsen van een tekst over de gebruiker zelf, is bijvoorbeeld niet mogelijk. Wel biedt Schrijverspunt met verscheidene van hun schrijfrubrieken mogelijkheden voor zelfpromotie, zoals onder 'schrijvers & media' waar een gebruiker iets over zichzelf kan vertellen en bijvoorbeeld een website kan vermelden (*SCHRIJVEN & MEDIA - Schrijverspunt, z.d.*). Dit is alleen wel een recente ontwikkeling en valt niet direct onder het gebruikersdashboard.

Het gebruikersprofiel dient vooral ter ondersteuning van de mogelijkheid tot communicatie en gemeenschapsvorming. Op Wattpad en Sweek is dit gemeenschapsaspect overal prominent zichtbaar. In het navigatiemenu van Wattpad (zie figuur 4) is bijvoorbeeld één van de vier menuknoppen de knop 'gemeenschap'. Verder kun je als Wattpad-gebruiker onderaan een verhaal reageren en het verhaal delen via sociale media knoppen, kun je medegebruikers direct berichten sturen door naar hun profiel te gaan en zie je in het gebruikersdashboard van Wattpad gemakkelijk terug welke gesprekken je hebt lopen en welke

Figuur 4

Screenshot Wattpad gebruikersdashboard

Noot. Screenshot genomen op een laptop op 22-5-2022. Dit is het dashboard voor gebruikers van Wattpad wanneer ze ingelogd zijn. Bovenaan staan een gepersonaliseerde omslagfoto met een profielfoto en korte informatie over de gebruiker. Daaronder staat een balk met links de knoppen 'info', 'gesprekken' en 'volgend' en rechts de optie om wijzigingen aan te brengen in het profiel. Daaronder staat links een blok met een korte tekst over de gebruiker en rechts een overzicht van de teksten van de gebruiker, gepubliceerd en ongepubliceerd.

medegebruikers je volgt (zie figuur 4). Er zijn dus allerlei functies die je kunt gebruiken om met medegebruikers in contact te komen, niet alleen om feedback te geven en te reageren op verhalen. Dit leidt ertoe dat het lezen en schrijven via Wattpad, mits een gebruiker dit wil, een zeer sociale bezigheid kan zijn, passend bij het idee van de sociale schrijver en schrijfplatforms als nieuwe vorm van sociabiliteit (zie [paragraaf 2.1.4](#)). Hoewel op basis van het bekijken van Wattpad niet vastgesteld kan worden in hoeverre deze communicatiefuncties gebruikt worden, geeft het feit dat de mogelijkheden er zijn wel een indicatie van de behoefte van gebruikers aan onderling contact (met gelijkgestemden). Een website of platform behoudt immers meestal geen functies waar geen gebruik van gemaakt wordt. Hoe groot deze behoefte daadwerkelijk is, zal blijken in [hoofdstuk 5](#) wanneer de resultaten van de enquête besproken worden.

Op Schrijverspunt is er ook een mogelijkheid om met medegebruikers te communiceren, maar deze is zeer beperkt en gaat verscholen achter andere functies op het platform. Er kan gereageerd worden op elkaars verhalen onderaan een ingediend stuk, maar dit is enkel gericht op het geven van feedback. Onderaan ieder stuk staan sociale mediaknoppen om een verhaal te delen en kun je een 'mening geven' en een sterren-waardering achterlaten, waar ook op gereageerd kan worden door de schrijver van het stuk of

door andere leden. Dit lijkt in de meeste gevallen echter geen uitgebreide gesprekken op te leveren.⁷ Andere mogelijkheden om met elkaar te communiceren via Schrijverspunt zijn er niet. Dat de mogelijkheid tot gemeenschapsvorming en communicatie beperkter is op Schrijverspunt, sluit echter wel weer aan bij de nadruk op informatie op het platform en geeft wellicht weer een reden waarom het voor Schrijverspunt onnodig is om een app te hebben. Er is op Schrijverspunt immers geen sprake van *direct messaging* waardoor gebruikers altijd in contact met elkaar kunnen staan.

3.4 Makers-platform

Zowel op Sweek, Wattpad en Schrijverspunt is een deel van het platform ingericht als ‘makers-platform’, waar gebruikers in alle rust hun verhalen kunnen schrijven en het, wanneer ze dit wensen, vervolgens kunnen publiceren zodat het zichtbaar wordt voor medegebruikers. De toegankelijkheid, het gebruiksgemak en de vrijheid van de makers-platforms verschillen echter per online omgeving.

In [paragraaf 3.2](#) werd het al kort aangehaald, maar bij Wattpad ligt de nadruk op de gebruikers en dus ook op de makers-kant. Vanuit je persoonlijke dashboard in de browser of de app doorloop je gemakkelijk alle stappen die nodig zijn om een tekst te schrijven en te publiceren. Het begint met het aanmaken van een nieuw verhaal onder de knop ‘schrijven’ in de browser (zie figuur 4) of onder het pen-icoontje in de app (zie figuur 1, rechts). Vervolgens vul je enkele gegevens van de tekst in zoals de titel, een omschrijving, een omslag, een ‘categorie’ (het genre) en tags van gerelateerde onderwerpen om het verhaal goed vindbaar te maken. Dit kun je later allemaal nog aanpassen. Daarna klik je simpelweg op ‘volgende’ en kun je aan de slag. Je vindt de tekst vervolgens altijd gemakkelijk terug in je dashboard en voegt in een paar klikken nieuwe ‘delen’ (hoofdstukken) toe. Wanneer je eenmaal zo ver bent dat een ‘deel’ van de tekst gepubliceerd kan worden, klik je simpelweg op publiceren. Je krijgt nog eens alle ingevulde informatie te zien ter controle en plaatst de tekst vervolgens met één klik online. Als extra, krijg je ook inzicht in de statistieken van de tekst in de vorm van bijvoorbeeld het aantal lezers, stemmen en reacties (per dag), de demografie van de lezers en bijzondere *rankings* (bijvoorbeeld #10 in mystery). Wat gepubliceerd wordt, wordt verder nauwelijks beperkt of gereguleerd qua lengte of onderwerp, behalve door vrij gebruikelijke richtlijnen rondom bijvoorbeeld expliciete weergaven van seks en geweld. Zo lang je binnen de grenzen van deze richtlijnen blijft, is het echter nog steeds toegestaan om over dergelijke onderwerpen te schrijven, mits de tekst gemarkeerd wordt als voor volwassenen wanneer nodig (*Wattpad Policies*, 2019). Daarnaast blijft het copyright bij de schrijver zelf.

⁷ Onder de verscheidene bekeken verhalen in verschillende schrijfrubrieken op Schrijverspunt waren veelal maar enkele reacties zichtbaar en de meeste verhalen krijgen ook maar enkele sterren-waarderingen van medegebruikers.

Schrijverspunt heeft, behalve de statistieken van Wattpad, vergelijkbare functies als Wattpad en Sweek, maar beperkt gebruikers wel meer in hun vrijheid. Schrijverspunt werkt namelijk met schrijfrubrieken en -activiteiten waar gepubliceerde teksten binnen moeten vallen, bijvoorbeeld 'blog', 'kort verhaal' en 'sf & fantasy'. Deze rubrieken leggen een bepaald genre, thema, woordenaantal en/of een bepaalde vorm op. Een gebruiker kan op Schrijverspunt dus niet zomaar alles schrijven en publiceren, wanneer dit niet binnen één van de schrijfrubrieken valt. Daarnaast kan een gebruiker zijn of haar tekst niet meer aanpassen wanneer deze eenmaal 'ingezonden' (gepubliceerd) is, tenzij de gebruiker betalend lid is. Iets anders wat in de richtlijnen van Schrijverspunt aan bod kwam, was het volgende:

Inzendingen van afzonderlijke verhalen of gedichten (slechts 1 verhaal of gedicht per inzending) dienen te voldoen aan de voorwaarden zoals aangegeven bij de schrijfactiviteit, Nederlandstalig en van voldoende kwaliteit (grammaticaal en inhoudelijk) te zijn. We accepteren geen afbeeldingen van een tekst, maar alleen de daadwerkelijke tekst! Ook vervolgv verhalen, toevoegingen van hetzelfde verhaal/gedicht voor meerdere schrijfactiviteiten e.d. zijn niet toegestaan. (*Ledeninfo - Schrijverspunt, z.d.*)

Het is dus niet toegestaan om teksten met meerdere delen of vervolgen van stukken te publiceren, wat op Wattpad wel mag. Opmerkelijker is echter vooral de eis van "voldoende kwaliteit". Wat voldoende kwaliteit dan precies inhoudt, wordt nergens verder gduid. Kennelijk weet alleen de redactie van de website wat hiermee bedoeld wordt en op deze wijze bedelen zij zichzelf eigenlijk een soort poortwachters functie toe. Mogelijk is de eis bijvoorbeeld ook bedoeld om bepaalde doelgroepen af te weren. Wat het doel ook mag zijn, er is in ieder geval schijnbaar meer sprake van regulering op Schrijverspunt dan op Wattpad. Het is weliswaar ook een makers-platform qua functies, maar wel met meer beperkingen.

3.5 Mogelijkheden en kansen

Een laatste kenmerk dat alle drie de casussen van dit onderzoek delen is de presentatie van mogelijkheden (tot publicatie) en andere kansen op uiteenlopende manieren. Schrijfplatformgebruikers krijgen op Sweek en Schrijverspunt om te beginnen 'directe' kansen voorgeschoteld doordat deze platforms duidelijk bekendmaken een eigen uitgeverij te hebben, waar boeken (voor een lage prijs) gepubliceerd kunnen worden. In een meer gereguleerde vorm biedt Wattpad deze mogelijkheid ook, maar er is geen sprake van een voor iedereen toegankelijke self-publishing uitgeverij zoals dat wel het geval is bij de andere twee platforms. Wattpad biedt vooral andere programma's zoals Wattpad Books, dat sinds 2019 ieder jaar zo'n 40 tot 50 geselecteerde titels uitbrengt, en promoot dit soort trajecten binnen het eigen platform (*Wattpad*

Books | Writers 101, z.d.; Wattpad Writing Program and Opportunities | Writers 101, z.d.). De trajecten die ze aanbieden zijn echter veelal wel voor Engelstalige schrijvers.

Andere kansen op schrijfplatforms komen uit de hoek van de schrijfwedstrijden en hier moeten de Nederlandstalige schrijvers het meer van hebben, zij het niet op Wattpad waar Engels ook op dit vlak de dominante taal is. Sweek bood hier wel veel in aan met eigen schrijfwedstrijden en Schrijverspunt biedt vooral veel door het in [paragraaf 3.2](#) genoemde overzicht van externe schrijfwedstrijden. Daarnaast heeft Schrijverspunt eens in de zoveel tijd ook eigen wedstrijden, maar deze zijn vooral gericht op interne promotie voor bijvoorbeeld de beste vijf verhalen. Veelal zijn schrijfwedstrijden gericht op korte verhalen en poëzie en bieden zij de kans op publicatie in digitale vorm of zelfs in een fysieke bundel. In een enkel geval zijn er ook manuscriptwedstrijden die tot een uitgeverscontract kunnen leiden.

4. Traditionele manieren van publiceren

Wat zijn traditionele manieren van uitgeven en hoe werken deze manieren van uitgeven?

Hoe verschillen online schrijfplatforms van traditionele manieren van uitgeven?

Traditionele manieren van publiceren hebben zich door de geschiedenis heen ontwikkeld tot de vorm die ze nu hebben. Onder andere het boek *Wat is een boek?* van Paul Dijstelberge (2018) schetst hier een overzichtelijk beeld van. Dijstelberge stelt dat zodra teksten op schrift vastgelegd werden “de behoefte ontstond aan iemand die vraag en aanbod bij elkaar bracht, die de markt kende, die bijna instinctief voelde of een tekst goed was of niet en die de vermenigvuldiging regelde en ervoor zorgde dat een tekst in de vorm van een boek bij de lezer terechtkwam: de uitgever” (Dijstelberge, 2018, 3. Uitgeven). De specifiek moderne uitgever definieert Dijstelberge als een ondernemer die kennis, tijd en geld investeert in de hoop winst te maken (economische functie) en tegelijkertijd als iemand die bepaalt wat wel en niet gepubliceerd wordt, ofwel als poortwachter (culturele functie). Hoewel de uitgever dus al heel lang bestaat, ontstaan uitgevers met kenmerken van de moderne vorm pas in de laatste paar eeuwen.

Voor 1800 was er van een poortwachtersfunctie voor uitgeverijen hoogstwaarschijnlijk nauwelijks sprake, omdat selectie van teksten al in allerlei vormen plaatsvond voordat de teksten bij de uitgeverij terechtkwamen. Daarnaast was de oplage van de meeste gedrukte werken heel beperkt en was de verspreiding veelal lokaal, in tegenstelling tot tegenwoordig. Na 1800 veranderde dit. De combinatie van drukkerij en uitgever (en winkel) verdween. Er kwam in de loop van de eeuw een nieuw soort uitgever op die qua economische functie meer op de moderne uitgever ging lijken: de zakenman die een breed publiek bediende met verschillende soorten publicaties (niet alleen boeken). Tegelijkertijd werden uitgeverijen daardoor selectiever, omdat ze nu het boekbedrijf niet langer bij één partij lag te maken kregen met kritische afnemers in de vorm van bijvoorbeeld boekwinkels (Kuitert, 2015). Met deze ontwikkelingen, veranderde ook de manier waarop uitgevers aan hun teksten kwamen en ontstond de poortwachtersfunctie. Voor non-fictie gaf de uitgever meestal de opdracht aan professionals en fictie werd veelal geselecteerd door schrijvers die al bij hem in dienst waren en dus als een soort redactie de poortwachters rol op zich namen. Verdere professionalisering op het gebied van selectie van teksten, vond plaats na de Tweede Wereldoorlog. De redactie kwam in handen van professionals en de redacteur werd binnen uitgeverijen de belangrijkste persoon voor een schrijver en veranderde in de echte poortwachter.

4.1 Traditionele uitgeverijen

‘Traditionele’ uitgeverijen met deze kenmerken bestaan ook vandaag de dag nog, zij het in de moderne vorm die Dijstelberge schetst. Voor de schrijver, waar het in dit onderzoek om gaat, komt het publicatieproces via dergelijk traditionele uitgeverijen in grove lijnen op het volgende neer: een schrijver

stuurt na veel voorwerk (het eerste hoofdstuk van) een manuscript naar een uitgeverij, samen met bijvoorbeeld de synopsis, een pitch en andere informatie om het manuscript zo goed mogelijk aan de man te brengen. De uitgeverij in kwestie beoordeelt de tekst, leest het wellicht en kijkt of het past bij de werken die al uitgegeven worden. Als wordt besloten dat het manuscript gepubliceerd kan worden, volgt er een lang proces. Het manuscript moet bijvoorbeeld gecorrigeerd worden en er zijn allerlei afspraken nodig tussen schrijver en uitgeverij, voordat dan uiteindelijk de productie kan starten. Afhankelijk van de gemaakte afspraken, heeft de schrijver vervolgens ook nog een rol in de promotie van het boek, bijvoorbeeld door optredens of signeersessies.⁸

De uitgever oefent in dit proces zijn tweeledige functie als poortwachter en ondernemer uit. In de eerste plaats zal een uitgever zich veelal door financiële (economische) overwegingen laten leiden, maar aan de andere kant hebben en benadrukken traditionele uitgevers zeker ook hun (culturele) rol als poortwachter (Dijstelberge, 2018; Kuitert, 2015). Zeker gevestigde (literaire) uitgeverijen hebben een naam hoog te houden: aan deze organisaties wordt een zeker prestige toegekend dat gebaseerd is op de (literaire) kwaliteit en/of populariteit (afhankelijk van het type uitgeverij) van hun publicaties. Een werk dat uitgegeven wordt via een (literaire) uitgeverij krijgt bijna een soort toegevoegde waarde of een keurmerk (Kuitert, 2015, pp. 219). Wat in ieder geval duidelijk is: een schrijver zal zich echt moeten bewijzen en in positieve zin moeten opvallen in de massa, wil een uitgever ervoor kiezen om het werk van de schrijver te publiceren, zowel vanuit economische als culturele overwegingen. Uitgevers ontvangen tegenwoordig immers enorme hoeveelheden manuscripten, soms wel duizenden per maand, in tegenstelling tot bijvoorbeeld hun vroegmoderne tegenhangers (Dijstelberge, 2015). Dit beeld werpt echter voor sommige schrijvers ook meteen een hoge drempel op. De enorme kwaliteitseis van uitgeverijen, het lange proces rondom publicatie en de zeer beperkte kans op succes werkt wellicht afschrikwekkend of demotiverend voor sommige schrijvers, zoals mogelijk ook zal blijken in [hoofdstuk 5](#). Een schrijfplatform is daarentegen veel toegankelijker.

Echter, wanneer een schrijver er wél in slaagt om te publiceren via een traditionele, gevestigde uitgeverij (los van of het werk een bestseller wordt of niet), is dit een zeldzame prestatie. Dit geldt zeker wanneer het gaat om een fysiek product dat voor de uitgever een relatief hoog risico met zich meebrengt. Immers maar een fractie van alle schrijvers krijgt publicatie via traditionele uitgeverijen voor elkaar en 'wordt toegelaten door de poortwachters'. Dit prestatiegevoel is mogelijk minder op schrijfplatforms, aangezien deze wijze van publicatie in principe voor iedereen toegankelijk is. Traditionele uitgeverijen

⁸ Er is niet één manier waarop uitgeven volgens traditionele uitgeverijen altijd verloopt. Voor de veelvoorkomende stappen in dit proces zoals hier geschetst is o.a. gekeken naar (online) artikelen van mensen en organisaties met ervaring in het vakgebied, zoals de artikelen van Catsburg (2018), Kinderboeken.nl (2021), Pumbo (2022) en Rijnvis (2022).

haken echter ook steeds meer in op digitale trends zoals e-books en luisterboeken, waarvan de productiekosten en dus ook het financiële risico lager liggen. Meestal gelden e-books en luisterboeken als aanvulling op een fysieke publicatie, maar dat is niet altijd meer het geval.⁹ Wanneer een uitgeverij bijvoorbeeld kiest om (een deel van) de ingestuurde manuscripten niet fysiek maar wel als e-book te publiceren, loopt ze minder risico en kan ze net wat meer manuscripten aannemen. Hoewel de eis aan manuscripten daardoor mogelijk net wat lager ligt dan bij fysieke publicaties met een hoger risico, is er echter nog steeds sprake van een poortwachtersfunctie, in tegenstelling tot op schrijfplatforms.

4.2 Online uitgeverijen en printing-on-demand

Onder invloed van digitalisering en de ontwikkeling van andere moderne technologieën zijn niet alleen schrijfplatforms opgekomen naast traditionele uitgeverijen. Naast de traditionele uitgeverij die meestal ter aanvulling van fysieke publicaties ook e-books en luisterboeken publiceren, zijn er ook uitgeverijen ontstaan die in het geheel meer digitaal ingesteld zijn: de internetuitgeverijen.¹⁰

Internetuitgeverijen verschillen met name op twee vlakken van traditionele uitgeverijen: ze bieden hun diensten veel meer online aan, bijvoorbeeld via eigen websites, en ze werken vaak met ‘printing-on-demand’ drukkerijen, wanneer er sprake is van een fysieke publicatie. Voornamelijk dit laatste verschil is van belang. Printing-on-demand houdt in dat iets pas gedrukt wordt op het moment dat dat nodig is, waardoor druk al vanaf één exemplaar mogelijk is. Hoewel er in wetenschappelijke literatuur niet zo veel over te vinden is, is wel duidelijk dat het zich in de loop van de tijd ontwikkeld heeft van iets dat enkel op lokaal niveau gedaan werd tot iets waar grote drukkerijen ook mee werken (Bryant, 2012). De kosten per exemplaar zijn nog altijd hoger dan bij andere drukwijzen, maar het risico ligt hierdoor veel lager, want er hoeft bijvoorbeeld geen hele oplage van een boek gedrukt te worden, waarvan maar de vraag is of het allemaal verkocht wordt. Dit leidt ertoe dat uitgeverijen die met deze techniek werken veel meer boeken kunnen publiceren, zonder een hoog financieel risico, en met een ander winstmodel kunnen werken.

Hierdoor is de poortwachtersfunctie van internetuitgeverijen veelal minder sterk en worden meer manuscripten toegelaten. De kans op publiceren via een internetuitgeverij is veel groter en er is minder sprake van de noodzaak om op te vallen in de massa, omdat de selectie simpelweg minder streng is.¹¹ De

⁹ Sommige uitgeverijen hebben een tak waar publicaties alleen als e-book uitgegeven worden, bijvoorbeeld H!p Publishing van Godijn Publishing (<https://hipublishing.nl/>).

¹⁰ Bekende voorbeelden van internetuitgeverijen zijn Boekscout (www.boekscout.nl) en Pumbo (www.pumbo.nl), hoewel Pumbo ook nog andere diensten aanbiedt zoals het drukken van boeken (zonder verkoopintenties), het redigeren hiervan of de mogelijkheid tot self-publishing (zie [paragraaf 4.3](#)).

¹¹ Sommige uitgeverijen promoten deze minder strenge selectie zelfs, hoewel dit niet direct zo uitgesproken wordt. Boekscout is hier een voorbeeld van. Op hun homepage (geraadpleegd op 9 juni 2022) hadden zij letterlijk staan: “de kans dat we je manuscript voor onze uitgeverij accepteren is in de praktijk dan ook bijzonder groot” (<https://www.boekscout.nl/>).

professionaliteit van de werken die via internetuitgeverijen gepubliceerd worden, ligt als gevolg van de minder strenge selectie echter gemiddeld wel wat lager dan bij traditionele uitgeverijen.¹² Het verschilt wel per internetuitgeverij in hoeverre er sprake is van controle of niet, maar over het algemeen geldt dat de schrijver bij deze uitgeverijen zelf niet alleen beter moet controleren of zijn of haar manuscript in orde is, maar ook op andere vlakken meer werk moet verrichten.

Onder andere hierdoor kan het nog steeds een hele drempel zijn om te publiceren via een internetuitgeverij. De kans is weliswaar groter om in aanmerking te komen voor publicatie, maar het is nog steeds een lang proces om uiteindelijk echt tot publicatie te komen. Bovendien moet de schrijver bij deze uitgeverijen meer af weten van zaken die bij traditionele uitgeverijen uit handen genomen worden. Marketing wordt bijvoorbeeld veelal nauwelijks tot niet voor de schrijver gedaan en van het redigeren van de tekst om fouten eruit te halen is ook maar beperkt sprake.¹³ Publiceren via een internetuitgeverij is misschien toegankelijker voor meer mensen dan publiceren via een traditionele uitgeverij, maar het is nog altijd lang niet zo makkelijk als publiceren via een schrijfplatform. Je hebt als schrijver zelf meer kennis en inzet nodig.

4.3 Self-publishing

Een wijze van uitgeven waarbij de schrijver nog veel meer zeggenschap heeft over het eindresultaat is 'self-publishing'. Bij self-publishing geeft een schrijver zijn of haar werk uit in eigen beheer. Hij of zij doet eigenlijk al het werk zelf dat normaal gesproken door een uitgeverij wordt gedaan. Hierbij speelt een uitgever dus helemaal geen rol, waardoor de poortwachtersfunctie net zoals bij de meeste schrijfplatforms volledig komt te vervallen. De toegankelijkheid is op dat gebied vrijwel even hoog.

Dat betekent echter niet dat er helemaal geen sprake is van beperkingen in toegankelijkheid, alleen gebeurt dit op een ander vlak. Als een schrijver ervoor kiest om in eigen beheer uit te geven (fysiek of digitaal), liggen alle taken bij de schrijver zelf. Hoewel hij of zij wel advies kan inwinnen of mensen kan inhuren, is veel meer kennis vereist dan bij publiceren via een traditionele uitgeverij of een internetuitgeverij. (Het regelen van) opmaak, productie, marketing en verkoop liggen immers allemaal in grote mate bij de schrijver. Daarnaast ligt de investering voor het publiceren ook volledig bij de schrijver, bijvoorbeeld in de vorm van de drukkosten, het inhuren van iemand die de tekst redigeert of het betalen van kosten voor de beschikbaarheid van je publicatie op Bol.com of een partij die dit voor je regelt. De

¹² Met professionaliteit wordt hier hetzelfde bedoeld als in [paragraaf 2.1.3](#): de kwaliteit van de uitgave (geschikte papierdikte en -soort, afwerking en uitvoering van de omslag, resolutie van eventuele afbeeldingen, etc.), de opmaak van de uitgave (goed vormgegeven omslag, leesbaar lettertype, voldoende marge om te tekst, etc.) en het taalgebruik (spel- en grammaticafouten, interpunctie- en stijlfouten, etc.).

¹³ Hier wordt gesproken vanuit eigen ervaring met zowel het uitgeven als bekijken van printing-on-demand publicaties, maar ook op basis van de 'losse' mogelijkheden die internetuitgeverijen vaak bieden voor het redigeren van teksten, wat suggereert dat dit niet inbegrepen zit in het publicatieproces.

kosten kunnen beperkt worden door te kiezen voor printing-on-demand druk of om alleen digitaal te publiceren in de vorm van een e-book, maar ook daar is weer de juiste kennis voor nodig. Een schrijver moet zich dus erg goed inlezen en voorbereiden, wat mogelijk een ander soort drempel opwerpt. Bij schrijfplatforms is er in principe ook sprake van self-publishing, maar dan binnen één platform en met veel minder stappen. Schrijfplatforms zijn erop gericht om het gebruikers zo makkelijk mogelijk te maken en vereisen dan ook veel minder kennis.

4.4 Schrijven in een sociale context

Gemeenschapsvorming en het schrijven in een sociale context (zie [paragraaf 2.1.4](#) en [paragraaf 3.3](#)) is een aspect van schrijfplatforms dat bij alle andere vormen van publiceren minder tot niet aanwezig is. Uiteraard zijn er wel andere voordelen: iemand die bij een traditionele uitgeverij of een internetuitgeverij publiceert, krijgt mogelijk wel beschikking tot (online) netwerken die je als buitenstaander niet bereikt.¹⁴ Daarnaast worden er wellicht ook schrijversevenementen georganiseerd door uitgeverijen. Van het schrijven in een sociale context en gemeenschapsvorming zoals dat op schrijfplatforms gebeurt is echter nauwelijks sprake. Een uitzondering hierop zijn wellicht de uitgeverijen die direct aan schrijfplatforms verbonden zijn, zoals het geval was bij Sweek en Sweek Publishing.

Bij self-publishing is er helemaal geen sprake van een gemeenschapsaspect of een sociale context waarin geschreven wordt, en anders in ieder geval niet direct aan het publiceren gerelateerd. Wel is een schrijver meer dan bij de andere vormen van publiceren verantwoordelijk voor de marketing van zijn of haar werk, waarvoor bijvoorbeeld wel (eigen) sociale netwerken ingezet moeten worden. Dit is echter van een andere aard dan het sociale aspect van schrijfplatforms, waar er voornamelijk contact met andere gebruikers gezocht wordt om bijvoorbeeld feedback op elkaar te geven of gewoonweg gelijkgestemden te vinden.

¹⁴ Denk bijvoorbeeld aan ondersteuning vanuit een organisatie als de Schrijverscentrale wanneer je werk gepubliceerd is via een literaire uitgeverij (zie <https://deschrijverscentrale.nl/wat-we-doen>).

5. Waarom online schrijfplatforms

Welke redenen hebben Nederlandstalige schrijvers om online schrijfplatforms te gebruiken?

Met verschillende manieren van publiceren in beeld kan er dieper ingegaan worden op de andere kant van publicatie via schrijfplatforms: de kant van de gebruikers. Dit is immers waar de hoofdvraag van dit onderzoek op gericht is. In dit hoofdstuk wordt er daarom gekeken naar de redenen van Nederlandstalige schrijvers om schrijfplatforms te gebruiken en worden de resultaten van de bijbehorende enquête geanalyseerd. Allereerst is het echter belangrijk om het verloop van de enquête en de demografische kenmerken van de bereikte doelgroep te schetsen.

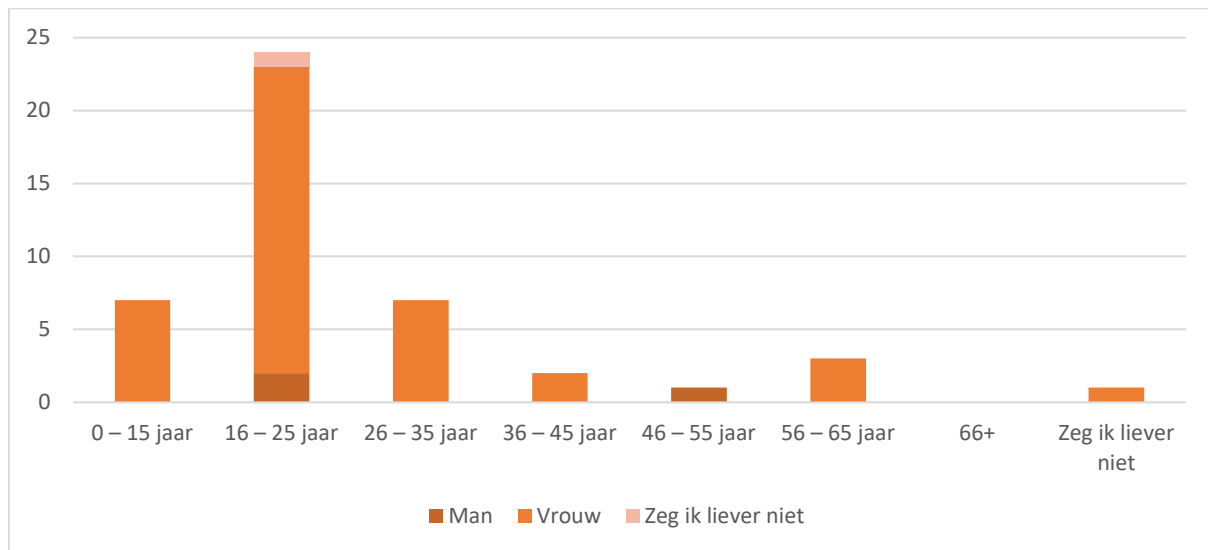
Het bereiken van de schrijfplatforms met het verzoek of de medewerking wilde verlenen aan het plaatsen van de enquête is bij geen van de drie casussen gelukt. Om deze reden is de enquête uiteindelijk enkel via verscheidene sociale mediakanalen verspreid.¹⁵ Daarnaast viel de verdeling van de respondenten over de verschillende schrijfplatforms ook tegen: 69% van alle respondenten was actief op Wattpad, 29% op Sweek en het resterende deel (één respondent) op Schrijverspunt. Dit heeft ertoe geleid dat het vergelijken van de verschillende casussen op basis van de enquête maar beperkt mogelijk is. De eerste hypothese van dit onderzoek stuurde daar wel op aan, maar deze kan binnen dit onderzoek helaas niet goed getest worden.

Uiteindelijk vulde een beperkte groep van 45 respondenten de enquête in, van wie er 41 (91%) vrouw waren (figuur 5). Iets meer dan de helft van de respondenten viel bovendien in de leeftijdsgroep 16-25 jaar (53%) en woonde in Nederland (64%) (figuur 5; [Bijlage 2](#), figuur B2.19). Van diversiteit onder de respondenten qua leeftijd en geslacht was hierdoor maar zeer beperkt sprake. De bescheiden omvang van de bereikte groep mensen, heeft bovendien een ander gevolg: aangezien de mogelijkheid tot een relevante kwantitatieve analyse door de groepsgrootte ietwat ingeperkt is, is er voor gekozen om ook een meer kwalitatieve analyse van de resultaten te maken waarbij aandacht is voor individuele antwoorden en interpretatie. Observaties die uitgelicht worden in de analyse, zijn dus niet altijd gebaseerd op harde cijfers.

¹⁵ De ingezette kanalen waren: de Discord-server *Wattpad NL* en de hoofdzakelijk Nederlandstalige Facebookgroepen *Sweek Nederland & België*, *Schrijvers*, *Korte Verhalen Schrijven* en *Schrijven*. Met de schrijfplatforms zelf bleek contact zoals aangegeven niet haalbaar. Sweek bleek opgeheven te zijn. Wattpad stelt nauwelijks mogelijkheden tot contact beschikbaar. Schrijverspunt is benaderd via alle mogelijke wegen, twee keer via een contactformulier op de website en een keer via Facebook (waar een geautomatiseerde reactie kwam die terugverwees naar het contactformulier), maar gaf geen respons.

Figuur 5

Absolute aantallen van het aantal respondenten per leeftijd en geslacht.

Noot. De grafiek is gebaseerd op de gegevens uit [Bijlage 2](#), figuur B2.17 en B2.18, en de individuele antwoorden van respondenten zoals gegeven in de Google Forms enquête.

5.1 Analyse van de resultaten: Gebruik van de platforms

De inhoudelijke vragen in de enquête kunnen grofweg ingedeeld worden in twee categorieën: vragen over hoe de respondenten schrijfplatforms gebruiken en vragen over de redenen achter het gebruik van de platforms. De hoe-vraag wordt als eerste behandeld in paragraaf 5.1.1 en 5.1.2 en dient vooral ter ondersteuning van de waaromvraag die in 5.2.1, 5.2.2 en 5.2.3 aan de orde komt.

5.1.1 Taal, genre en onderwerp

Taal

Het merendeel (87%) van de respondenten gaf aan het meest in het Nederlands te schrijven en niet in het Engels of in een andere taal ([Bijlage 2](#), figuur B2.1). Aangezien dit onderzoek gericht is op Nederlandstalige schrijvers en de respondenten ook Nederlandstalig waren, lag deze uitkomst in de lijn der verwachting. Gezien het internationale karakter van Wattpad en Sweek (met grotere Engelstalige gemeenschappen), werd deze vraag echter toch voorgelegd om te peilen of er wellicht sprake was van een internationale oriëntatie onder de bereikte groep mensen. Slechts 6,5% (3) van de respondenten gaf aan het meest in het Engels te schrijven en de overige 6,5% (3) vulde bij de optie 'Anders' in beide talen evenveel te gebruiken (ondanks dat er in de enquête gevraagd werd naar de taal waarin het meest geschreven werd).

Vrijwel alle respondenten die niet Nederlands als meest gebruikte taal kozen, waren actief op Wattpad. Dit sluit aan op de internationale oriëntatie van het platform. Toch valt wel voorzichtig te concluderen dat van een breed gedragen internationale oriëntatie onder de bereikte schrijfplatformgebruikers op het gebied van schrijven geen sprake was.

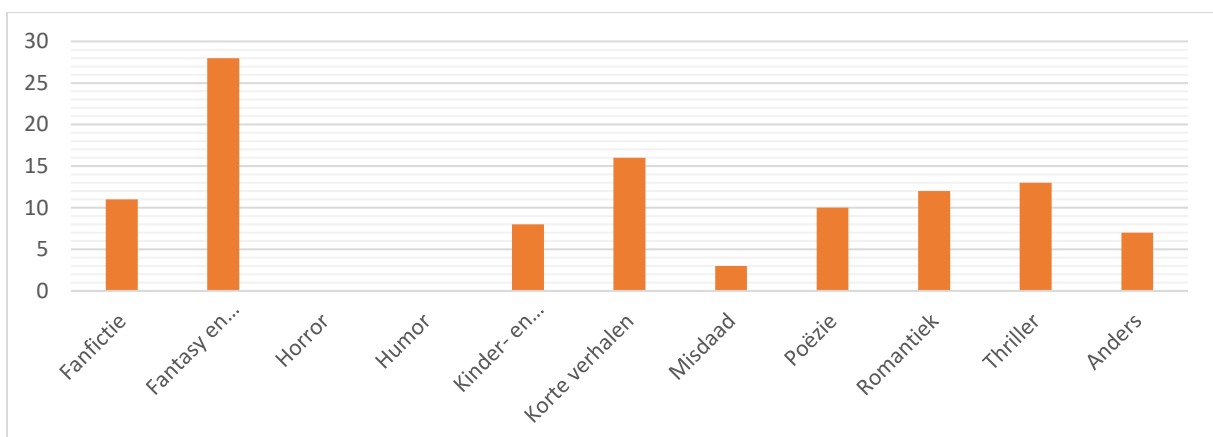
Genre

Het meest gekozen genre onder de respondenten was fantasy en sciencefiction. Van de 45 respondenten gaf 62% (28) aan in dit genre te schrijven, inclusief de Schrijverspunt-gebruiker (figuur 6). Daaropvolgend werd de antwoordmogelijkheid 'korte verhalen' door 36% (16) geselecteerd, evenals de genres thriller met 29% (13) en romantiek met 27% (12). Fanfictie werd door 24% (11) van de schrijfplatform-gebruikers aangegeven als een genre waarin ze schrijven.

Wat hier wel aan opvalt is de keuze voor genre onder de schrijvers: dit strookt namelijk bijvoorbeeld niet met de meest populaire genres onder lezers, waar spannende boeken, waargebeurd en literatuur aan de top staan (Stichting Lezen, 2021). Bovendien worden schrijfplatforms (lees Wattpad) in wetenschappelijk onderzoek vrij regelmatig (impliciet) in relatie tot fanfictie behandeld of genoemd, met het idee dat dit populair is op de platforms, maar is het genre onder de respondenten van dit onderzoek slechts matig populair.¹⁶ Mogelijk bestaat hier een verschil tussen Nederlandstalige en Engelstalige (of anderstalige) gebruikers, maar dat valt niet met zekerheid vast te stellen zonder aanvullend onderzoek.

Figuur 6

Absolute aantallen van het aantal respondenten dat aangaf in een bepaald genre te schrijven. Respondenten mochten meerdere antwoorden invullen.

Noot. De grafiek is gebaseerd op de gegevens uit [Bijlage 2](#), figuur B2.2.

¹⁶ Zie de relatie tussen fanfictie en schrijfplatforms in wetenschappelijk onderzoek o.a. in Black (2006) en Davies (2017).

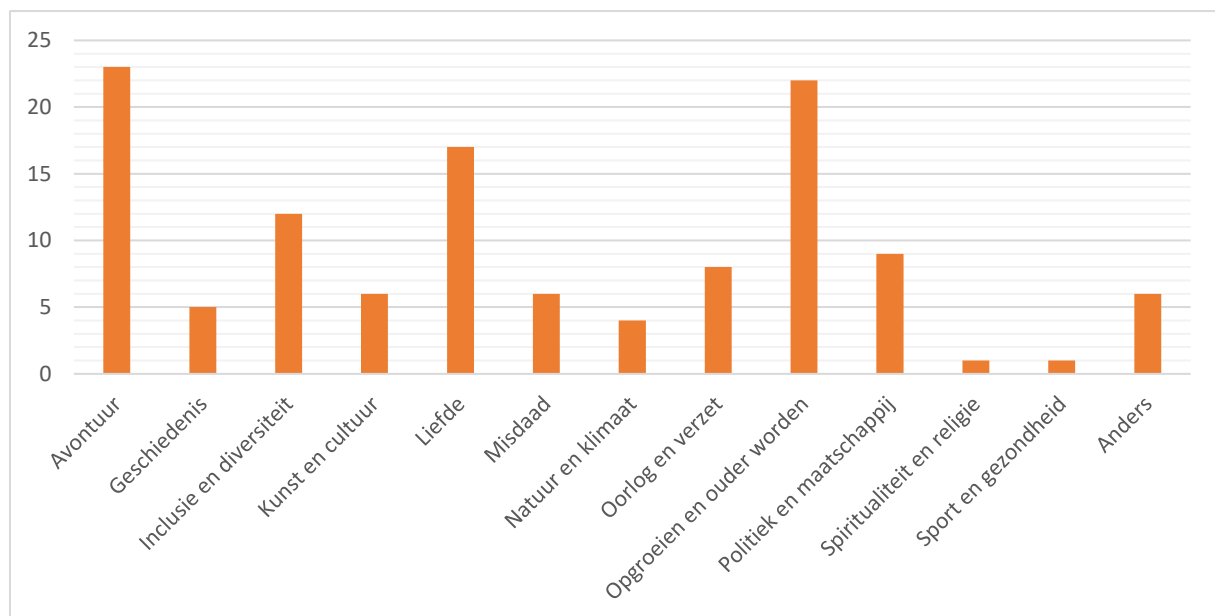
Onderwerp

De onderwerpen die in de teksten van respondenten het meest aan de orde komen zijn ‘avontuur’ met 51% (23), ‘opgroeien en ouder worden’ met 49% (22) en ‘liefde’ met 38% (17) (figuur 7). Dit sluit deels aan op de meest gekozen genres onder de respondenten. Alle drie deze onderwerpen spelen immers regelmatig een rol in fantasy en sciencefiction, evenals in het romantische genre.¹⁷

Wat wel opvalt is dat twee maatschappij gerelateerde thema’s ‘inclusie en diversiteit’ en ‘politiek en maatschappij’ ook nog redelijk wat vermeld worden, ondanks dat een politiek-maatschappelijke component op schrijfplatforms op het oog slechts beperkt aanwezig lijkt (zie [paragraaf 2.1.4](#)). Hoewel de onderwerpen maar middelmatig populair zijn, suggereert het feit dat ze überhaupt genoemd worden wel dat politiek-maatschappelijke onderwerpen tot op zekere hoogte een rol zouden kunnen spelen op online schrijfplatforms, net zoals dat het geval was in oudere vormen van sociabiliteit.

Figuur 7

Absolute aantallen van het aantal respondenten dat aangaf over een bepaald onderwerp te schrijven. Respondenten mochten meerdere antwoorden invullen.

Noot. De grafiek is gebaseerd op de gegevens uit [Bijlage 2](#), figuur B2.3.

¹⁷ Met het ‘romantische genre’ worden hier liefdesverhalen bedoeld. Hiervan staat een groot aantal op schrijfplatforms zoals Wattpad, waardoor het aannemelijk is dat respondenten de keuzemogelijkheid ‘romantiek’ bij vraag 2 over genre op deze wijze geïnterpreteerd hebben.

5.1.2 Belang van verschillende functies

Posten van eigen teksten

Het posten van eigen teksten op schrijfplatforms – één van de hoofdfuncties (zie [paragraaf 3.4](#)) – bleek belangrijk te zijn voor veel gebruikers. Dit lag in de lijn der verwachting. Van het totaal gaf 16% (7) van de respondenten aan deze functie heel vaak te gebruiken en nog eens 47% (21) gaf aan dit regelmatig te doen. Slechts één schrijfplatformgebruiker, de respondent van Schrijverspunt, gaf aan deze functie nooit te gebruiken ([Bijlage 2](#), figuur B2.9). In het geval van Schrijverspunt is dit echter niet gek, aangezien de nadruk op het platform niet zozeer op de makers-kant van het platform ligt maar meer op de informatiefunctie.

Berichten plaatsen en interactie hebben met medegebruikers

De mogelijkheid om berichten te plaatsen en interactie te hebben met medegebruikers, bijvoorbeeld voor feedback, werd ook door veel schrijfplatformgebruikers regelmatig of zelfs vaak gebruikt ([Bijlage 2](#), figuur B2.10). Deze observatie sluit aan bij de tweede hypothese van dit onderzoek. De communicatiefunctie is immers ook een hoofdfunctie van de meeste schrijfplatforms, zij het in variërende mate (zie [paragraaf 3.3](#)). Hier gaven echter al iets meer respondenten dan bij het posten van eigen teksten aan de functie nooit te gebruiken, namelijk 11% (5). Van degenen die aangaven deze functie nooit te gebruiken, waren vier van de vijf actief op Sweek en Schrijverspunt. Van degenen die aangaven deze functie heel vaak of regelmatig te gebruiken, waren veel actief op Wattpad. Dit past bij de vele mogelijkheden die Wattpad op dit gebied aanbiedt, zoals al aangegeven werd in [paragraaf 3.3](#), en blijkt ook in de hierop volgende paragrafen erg belangrijk te zijn voor Wattpad-gebruikers.

Deelnemen aan (externe) schrijfwedstrijden

Bij de mogelijkheid om deel te nemen aan (externe) schrijfwedstrijden werd het percentage gebruikers dat aangaf dit nooit te doen weer iets groter, namelijk 20% (9) ([Bijlage 2](#), B2.12). 27% (12) van de respondenten koos daarnaast voor de optie 'soms' en slechts 7% (3) gaf aan vaak gebruik te maken van de mogelijkheid om deel te nemen aan schrijfwedstrijden. Hier zouden een paar verklaringen voor kunnen zijn.

Allereerst hebben mogelijk niet alle gebruikers van schrijfplatforms ambities om deel te nemen aan schrijfwedstrijden en hun werk via dergelijke wegen te presenteren of hebben ze het idee dat ze hier (nog) niet goed genoeg voor zijn (zie [paragraaf 5.2.2](#)). Daarnaast zijn de meeste respondenten, zoals eerder genoemd werd, actief op Wattpad. Van de drie casussen uit dit onderzoek is Wattpad het schrijfplatform waar schrijfwedstrijden het minst op gepromoot worden. De schrijfwedstrijden die wél onder de aandacht gebracht worden, zijn eigen competities die in veel gevallen zichtbaar zijn voor de wereldwijde

gemeenschap van het platform en dus in potentie een enorme hoeveelheid inzendingen krijgen. Dit levert bijzonder veel concurrentie op. Bovendien zijn deze wedstrijden bijna altijd Engelstalig, wat waarschijnlijk de voornaamste reden is dat het voor Nederlandstalige schrijvers moeilijk is om deel te nemen aan schrijfwedstrijden via Wattpad. Een van de respondenten benadrukt/bevestigt dit ook impliciet door aan te geven dat er niet zo veel gedaan wordt voor de Nederlandstalige gemeenschap ([Bijlage 2](#), tabel B2.3).

Nieuwtjes en blogs bekijken

De mogelijkheid om nieuwtjes en blogs te bekijken valt onder de informatiefunctie van schrijfplatforms. De populariteit hiervan bleek laag te liggen. Van de respondenten gaf 44% (20) aan hier nooit gebruik van te maken en nog eens 40% (18) koos voor de optie 'soms' ([Bijlage 2](#), figuur B2.13). Ook dit hangt mogelijk samen met het feit dat de meeste respondenten van Wattpad komen. Op Wattpad is de informatiefunctie immers beperkt (zie [paragraaf 3.2](#)), wat het waarschijnlijk maakt dat gebruikers van het platform niet voor deze specifieke functie voor Wattpad gekozen hebben. Opvallender was de gebruiker van Schrijverspunt, die ook aangaf nooit naar nieuwtjes en blogs op het platform te kijken, terwijl de informatiefunctie juist hetgeen is dat op Schrijverspunt in grote mate aanwezig is (zie [paragraaf 3.2](#)). Het gaat hier uiteraard maar om één respondent en dit geeft zeker geen representatief beeld voor het hele platform, maar het is wel een opmerkelijke uitkomst voor deze ene gebruiker. Op basis van de antwoorden van deze respondent op andere vragen kan hier echter wel een verklaring voor gevonden worden: het lijkt erop dat deze persoon sowieso geen hele actieve gebruiker van schrijfplatforms is.

Informatie vinden

Een ander aspect van de informatiefunctie van schrijfplatforms is dat schrijvers er informatie kunnen vinden over onderwerpen zoals teksten uitgeven, schrijfcursussen en evenementen. Deze functie was het minst populair onder de schrijfplatformgebruikers. Wel 56% (25) van de respondenten (inclusief de Schrijverspunt-gebruiker) gaf aan dit nooit te doen en nog eens 40% (18) deed dit enkel soms ([Bijlage 2](#), B2.14). Ook hier geldt mogelijk weer het verband met Wattpad, waar de informatiefunctie slechts beperkt van belang is.

5.2 Analyse van de resultaten: Redenen voor gebruik

Op basis van de voorgaande paragrafen ontstaat een beeld over hoe respondenten de schrijfplatforms over het algemeen gebruiken: de meeste bevraagde schrijfplatformgebruikers schrijven Nederlandstalige fantasy en sciencefiction, thrillers of romantische verhalen, met als meest voorkomende onderwerpen avontuur, opgroeien en ouder worden, en liefde. De populairste functies van de platforms zijn het posten

van eigen teksten, het plaatsen van berichten en het hebben van interactie met medegebruikers, en in iets mindere mate het deelnemen aan (externe) schrijfwedstrijden. Met dit in beeld kan er ingegaan worden op de waaromvraag; de redenen die schrijvers hebben om schrijfplatforms te gebruiken.

5.2.1 Keuze voor het platform

Platformloyaliteit

Zoals meermaals aangegeven werd waren de meeste respondenten actief op Wattpad. Van deze groep mensen waren de meesten ook uitsluitend actief op Wattpad, vaak al meer dan een paar jaar ([Bijlage 2](#), figuur B2.4). 42% (13) gaf aan al meer dan vijf jaar gebruik te maken van Wattpad en nog eens 23% (7) zei twee tot vijf jaar ([Bijlage 2](#), figuur B2.8). Slechts 26% (8) van de respondenten die op Wattpad actief waren gaven aan ook andere platforms te gebruiken ([Bijlage 2](#), figuur B2.4). Het platform Fandom werd hierbij het meeste genoemd en gezien de schijnbare populariteit van fanfictie in de internationale gemeenschap van Wattpad, is dit niet gek.¹⁸ Fandom is namelijk een platform voor en door fans van allerlei tv-programma's, films en games waaronder bijvoorbeeld Star Wars, Fallout, Marvel en DC. De gemeenschap van het platform schrijft en deelt hier zelf artikelen (informatief, opinie, etc.) en maakt Wikipedia-achtige pagina's en meer over de franchises waarin ze geïnteresseerd zijn.¹⁹ Hoewel er op Fandom niet direct ruimte is voor het schrijven van eigen verhalen en het hoofdzakelijk gaat om het delen van kennis en ideeën over franchises, is er wel degelijk sprake van andere schrijfplatformachtige kenmerken. Het platform fungeert wel als 'makers-platform' en faciliteert een gemeenschapsaspect, net zoals op Wattpad en andere schrijfplatforms.

Hoewel er voor Sweek en Schrijverspunt minder respondenten waren, is het wel opvallend dat bij deze twee platforms relatief vaker werd aangegeven dat gebruikers ook op andere platforms actief waren en dus niet enkel loyaal waren aan één platform. Bij Sweek gaf 46% (6) van de gebruikers aan ook een van de andere casussen uit dit onderzoek (dus Wattpad of Schrijverspunt) te gebruiken naast Sweek en 8% (1) koos voor 'anders' en gaf aan actief te zijn LinkedIn privégroepen. De gebruiker van Schrijverspunt koos eveneens voor 'anders' en gaf aan Facebook te gebruiken. Bovendien waren de gebruikers van Sweek en Schrijverspunt vaak net wat korter actief op de platforms dan de Wattpad-gebruikers ([Bijlage 2](#), figuur B2.8).

¹⁸ Fandom stond voorheen bekend als Wikia.

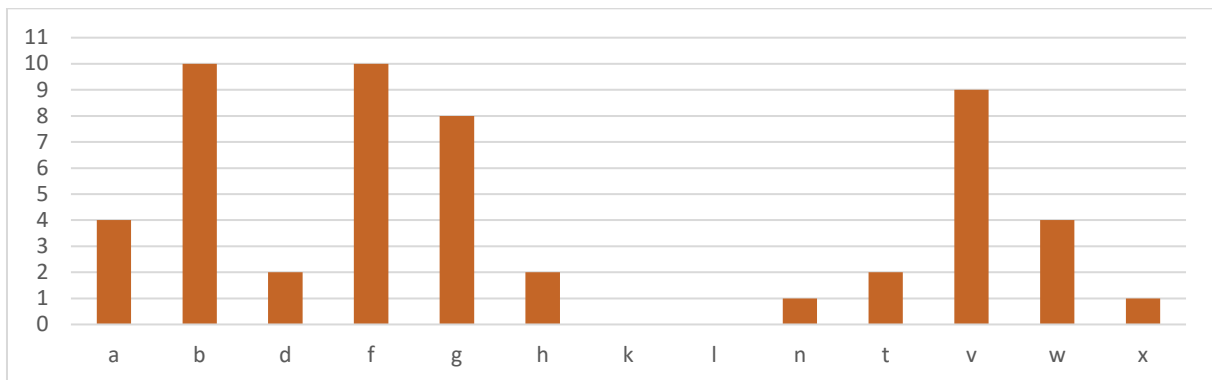
¹⁹ In de meta-beschrijving van de homepagina van de website stond: 'The entertainment site where fans come first. Your daily source for all things TV, movies, and games, including Star Wars, Fallout, Marvel, DC and more.' Verder is de homepagina bekeken en op basis daarvan is er voor dit onderzoek een beeld geschetst.

Specifieke platformkeuze

Aan de 29 respondenten die enkel op één platform actief waren, werd de vraag voorgelegd waarom ze actief waren op dat specifieke platform en niet op een ander. Hier werden verscheidene redenen voor gegeven. Om dit goed in beeld te brengen werden aan de antwoorden van de respondenten codes toegewezen die allemaal stonden voor een bepaald type argument en hieruit bleek dat vier redenen het meest voorkwamen (figuur 8). Respondenten kozen het meest voor een specifiek platform vanwege de bekendheid van het platform (code b) en de functionaliteiten die het had en/of de gebruiksvriendelijkheid (code f). Respondenten zeiden over Wattpad bijvoorbeeld dat het voor hen het bekendst was, dat ze het als eerste tegenkwamen of dat ze zelfs exclusief Wattpad kenden. Daarnaast werd zowel over Sweek als over Wattpad aangegeven dat de platforms gebruiksvriendelijk waren. Net iets minder genoemd maar ook veelvoorkomend waren de argumenten dat het gekozen platform vertrouwd was (code v) en dat er een fijne gemeenschap was (code g).

Figuur 8

Absolute aantallen van het aantal respondenten een bepaald type argument gaf. Een argument kan meerdere codes toegewezen hebben gekregen.

Noot. De grafiek is gebaseerd op de gegevens uit [Bijlage 2](#), figuur B2.5 en tabel B2.1. De codes staan voor het volgende: a (aangeraden door anderen), b (bekendheid), d (doelgroep), f (functionaliteit / gebruiksvriendelijkheid), g (gemeenschap), h (hobbymatig / geen ambities), k (kwaliteit), l (leerschool / krijgen van feedback), n (naamsbekendheid opbouwen), t (toegankelijkheid / laagdrempeligheid), v (vertrouwdheid), w (wedstrijden), x (anders / onduidelijk).

5.2.2 Traditionele publicatiewijzen versus schrijfplatforms

Traditionele publicatiewijzen

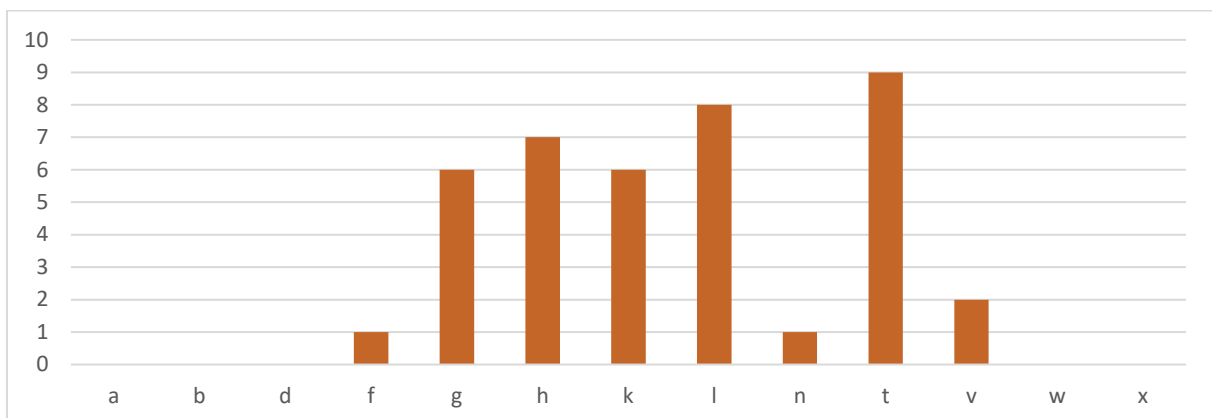
Op de vraag of schrijfplatformgebruikers ook wel eens op andere manieren gepubliceerd hadden dan via een schrijfplatform, antwoordde 31% (14) 'nee, maar ik heb het wel overwogen' en 20% (9) 'nee, nooit'

(Bijlage 2, figuur B2.6). Degenen die wél al via andere wegen gepubliceerd hadden, deden dit op verscheidene manieren, bijvoorbeeld in een krant of tijdschrift of via een eigen website of blog. Van alle respondenten waren er zes die via traditionele uitgeverijen gepubliceerd hadden en vier die dit via printing-on-demand deden. Opvallend was dat veel van hen op Sweek actief waren.

De respondenten (25) die nooit buiten schrijfplatforms gepubliceerd hadden, hadden hier verscheidene redenen voor die veelal gelinkt waren aan traditionele uitgeverijen. Om deze goed in beeld te brengen, werden aan de antwoorden van de respondenten codes toegewezen die allemaal stonden voor een bepaald type argument, net zoals bij vraag 5 van de enquête (figuur 9). 36% (9) van de respondenten gaf aan dat de toegankelijkheid van de platforms (code t) voor hen een belangrijke reden was en zetten dit ook vaak af tegen de ‘ontoegankelijkheid’ van traditionele publicatiewijzen. Via schrijfplatforms publiceren wordt onder andere aangeduid als ‘niet officieel’, ‘laagdrempelig’ of ‘niet voor het echie’. In het verlengde hiervan zei 32% (8) van de respondenten dat ze de platforms als leerschool gebruikten (code l). Ze gaven bijvoorbeeld aan zich nog verder te willen ontwikkelen voordat ze aan ‘echt’ publiceren zouden beginnen en dat de feedback die ze van medegebruikers kregen daarbij hielp. Ook hier werd dus weer de koppeling gemaakt naar traditioneel publiceren. Andere veelgenoemde argumenten waren dat schrijvers hobbymatig actief waren op de platforms en/of geen ambities hadden (code h), dat ze hun teksten niet van voldoende kwaliteit vonden voor ‘echt’ publiceren (code k) en opnieuw dat schrijvers de gemeenschappen op de platforms fijn vonden (code g).

Figuur 9

Absolute aantallen van het aantal respondenten een bepaald type argument gaf. Een argument kan meerdere codes toegewezen hebben gekregen.

Noot. De grafiek is gebaseerd op de gegevens uit [Bijlage 2](#), figuur B2.7 en tabel B2.2. De codes staan voor het volgende: a (aangeraden door anderen), b (bekendheid), d (doelgroep), f (functionaliteit / gebruiksvriendelijkheid), g (gemeenschap), h (hobbymatig / geen ambities), k (kwaliteit), l (leerschool / krijgen van feedback), n (naamsbekendheid opbouwen), t (toegankelijkheid / laagdrempeligheid), v (vertrouwdheid), w (wedstrijden), x (anders / onduidelijk).

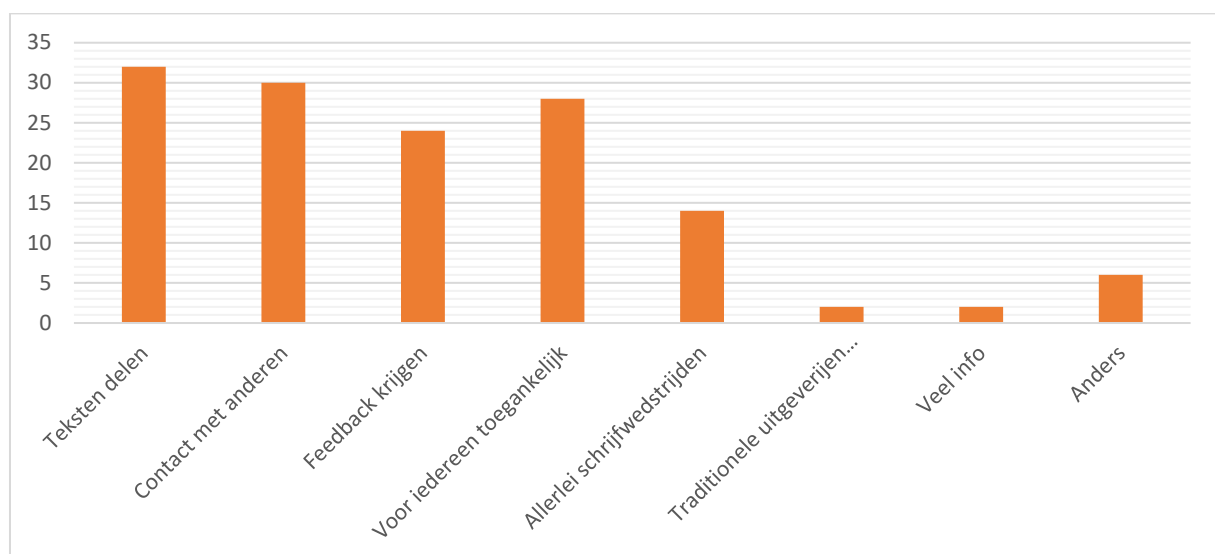
Publicatie via schrijfplatforms

Wanneer gevraagd werd naar de redenen voor schrijvers om actief te zijn op een schrijfplatform in het algemeen, was de koppeling met traditionele uitgeverijen minder expliciet aanwezig maar even goed zichtbaar in de gekozen antwoordmogelijkheden. De redenen die schrijvers kozen waren namelijk allemaal verbonden aan kenmerken die schrijfplatforms wel hebben en traditionele manieren van uitgeven niet of maar heel beperkt in vergelijking ([hoofdstuk 4](#)).

De meest gegeven reden was dat schrijfplatformgebruikers graag hun teksten deelden met anderen, gevolgd door dat veel van hen graag contact hadden met gelijkgestemden (figuur 10). Daarnaast stond de toegankelijkheid van de schrijfplatforms hoog op de lijst (opnieuw afgezet tegen de 'ontoegankelijkheid' van andere publicatiewijzen en verbonden aan de openheid van de aanwezige gemeenschappen op de platforms), evenals het krijgen van feedback van medegebruikers. Wat hier meteen opvalt is het benoemen van de toegankelijkheid. Dit was immers één van de twee onderdelen waarvan verwacht werd dat dit belangrijk was voor gebruikers van schrijfplatforms (hypothese 2) en dat blijkt dus ook zo te zijn. De andere drie redenen bevestigen daarnaast het vermoeden dat het gemeenschapsaspect en de communicatiemogelijkheden van schrijfplatforms belangrijk gevonden worden. Immers, het delen van teksten met anderen, het krijgen en geven van feedback en het contact hebben met medegebruikers horen hier allemaal bij. In [paragraaf 5.1.2](#) werd bovendien al benoemd dat de communicatiemogelijkheden op de platforms één van de meest gebruikte functies was. Beide observaties bevestigen de tweede hypothese van het onderzoek.

Figuur 10

Absolute aantallen van het aantal respondenten dat een bepaalde reden aangaf om actief te zijn op schrijfplatforms. Respondenten mochten meerdere antwoorden invullen.

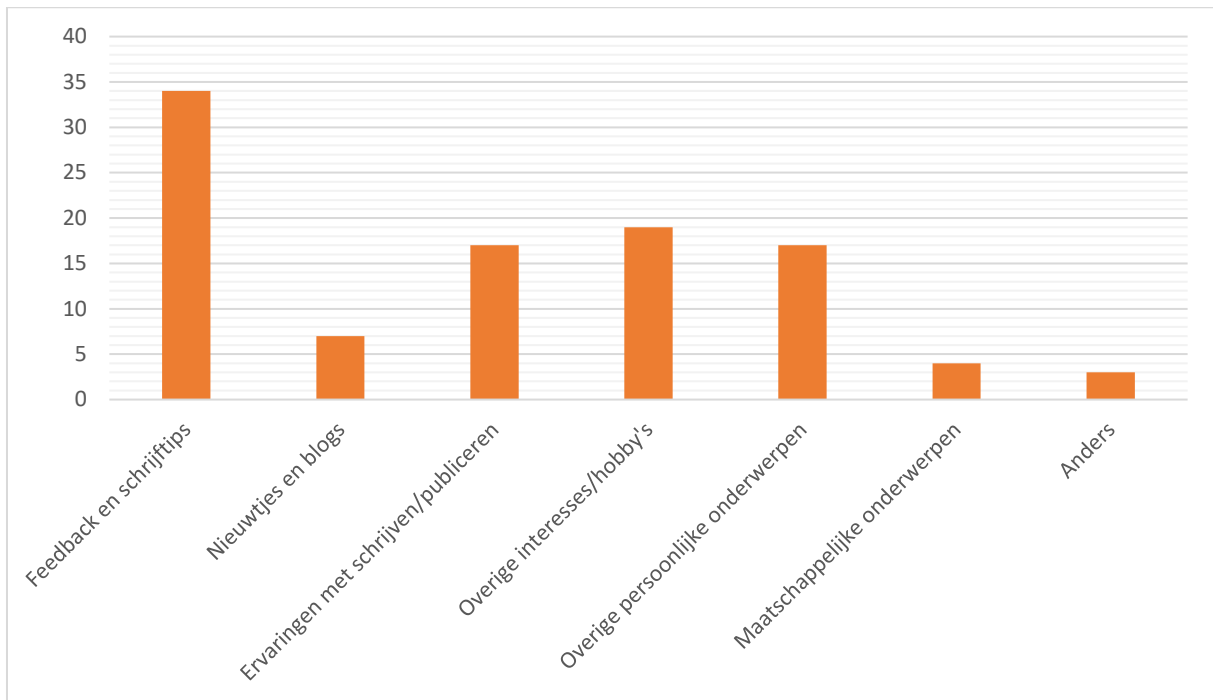
Noot. De grafiek is gebaseerd op de gegevens uit [Bijlage 2](#), figuur B2.15.

Het is daarnaast interessant om te zien waar respondenten dan precies contact over hadden, met het oog op de overeenkomsten en verschillen tussen schrijfplatforms en oudere vormen van sociabiliteit ([paragraaf 2.1.4](#)). Wel 76% (34) van de respondenten gaf aan contact te hebben rondom het geven en krijgen van feedback, wat aansluit op de eerder benoemde reden om actief te zijn op schrijfplatforms (figuur 11). Het onderwerp dat daarna het meest besproken werd waren hobby's en andere interesses, met 42% (19). Daarna, met beide 38% (17), volgden nog de onderwerpen 'ervaringen met schrijven en publiceren' en 'overige persoonlijke onderwerpen'. Aan de ene kant wordt er dus over schrijf-gerelateerde zaken gesproken en aan de andere kant over meer persoonlijke zaken, hoewel hobby's en andere interesses mogelijk ook aansluiten op schrijfactiviteiten, aangezien schrijven voor veel van de respondenten hoogstwaarschijnlijk ook een hobby is. Wat twee respondenten wel aangaven was dat ze buiten het gebruikte schrijfplatform (Wattpad) om via een Discordserver contact hadden met andere Wattpad-gebruikers en daar meer over persoonlijke zaken praatten ([Bijlage 2](#), tabel B2.3). Dit suggereert dat gemeenschapsvorming van Wattpad-gebruikers ook buiten het platform zelf plaatsvindt.

Wat bovendien opvalt: slechts 9% (4) van de respondenten gaf aan ook 'maatschappelijke onderwerpen' te bespreken. Hoewel politieke en maatschappelijke thema's als onderwerp in teksten nog gemiddeld populair leken ([paragraaf 5.1.1](#)), blijken ze als gespreksonderwerp tussen schrijfplatformgebruikers minder aan de orde te zijn. Schrijfplatforms dragen wel bij aan het vervullen van de behoefte aan onderling gezelschap met gelijkgestemden. Daarnaast opereren individuen op de platforms juist ook in sociale, gezamenlijke context. Op deze vlakken kunnen ze gezien worden als een nieuwe, digitale versie van sociabiliteit. De politiek-maatschappelijke component die oudere vormen van sociabiliteit wel hadden, blijkt echter maar heel beperkt aanwezig te zijn.

Figuur 11

Absolute aantallen van het aantal respondenten dat een bepaalde reden aangaf om actief te zijn op schrijfplatforms. Respondenten mochten meerdere antwoorden invullen.

Noot. De grafiek is gebaseerd op de gegevens uit [Bijlage 2](#), figuur B2.11.

6. Conclusie en discussie

Welke weg je als schrijver ook bewandelt in de wereld van het publiceren, er zijn een paar redenen waarom sommige Nederlandstalige schrijvers het gebruik van schrijfplatforms boven traditionele manieren van publiceren verkiezen. De verwachting rondom deze redenen was tweeledig: De eerste hypothese stelde dat er waarschijnlijk verschillen bestaan tussen schrijvers en hun motivaties van verschillende schrijfplatforms. De tweede hypothese stelde dat de toegankelijkheid en het gemeenschappelijke aspect van de platforms het belangrijkste zijn voor de populariteit die de platforms genieten. Op basis van een combinatie aan descriptief en deductief onderzoek zijn deze hypothesen getest.

Om te beginnen werd bekeken hoe online schrijfplatforms opgebouwd zijn. Hierbij waren er een aantal kenmerken zichtbaar: mobiliteit, informatieverstrekking, gemeenschapsvorming en onderlinge communicatie, een makers-kant en het aanbod van mogelijkheden en kansen. Op Schrijverspunt lag de nadruk voornamelijk op de informatiefunctie. Het platform was het minst van de drie casussen gericht op mobiliteit en gemeenschapsvorming en ook het makers-platform op de website bleek beperkt. Wattpad (en Sweek) waren veel meer gericht op mobiliteit en boden meer ruimte aan gemeenschapsvorming. Het makers-platform van deze twee casussen was bovendien gebruiksvriendelijker en minder beperkt.

Traditionele en semitraditionele, nieuwe publicatiewijzen functioneren anders dan schrijfplatforms. Traditionele uitgeverijen hebben een tweeledige functie als poortwachter (cultureel) en ondernemer (economisch). De selectie van teksten is streng, ook nu ze inhaken op digitale trends door bijvoorbeeld boeken enkel als e-books te publiceren en daardoor minder financieel risico lopen. Traditionele uitgeverijen blijven erg ontoegankelijk voor de gemiddelde schrijver. Voor internetuitgeverijen ligt dit iets anders doordat ze veelal met printing-on-demand werken. Hierdoor lopen ze een veel kleiner financieel risico en nemen ze meer manuscripten aan. De poortwachtersfunctie is minder sterk, maar de schrijver moet dan ook meer werk zelf doen en hier enige kennis van hebben. Bij self-publishing heeft de schrijver volledige zeggenschap over het eindresultaat, maar dan ligt al het werk dat anders door de uitgever wordt gedaan bij de schrijver zelf. Hoewel self-publishing net zoals schrijfplatforms voor iedereen toegankelijk is, in tegenstelling tot de voorgaande twee publicatiewijzen, wordt de toegankelijkheid hier op andere wijze beperkt: door de hoeveelheid werk, de noodzaak van kennis bij de schrijver zelf en de noodzaak tot (in beperkte mate) de inzet van eigen kapitaal. De sociale component die schrijfplatforms wel hebben, ontbreekt bij (semi-) traditionele manieren van publiceren bovendien volledig.

De afgenomen enquête wees uit dat de populairste functies van schrijfplatforms het posten van eigen teksten, het plaatsen van berichten en het hebben van interactie met medegebruikers waren. Iets meer dan de helft van de schrijfplatformgebruikers had enkel via schrijfplatforms gepubliceerd. De meest

gegeven redenen om enkel via schrijfplatforms te publiceren en niet op andere manieren waren de toegankelijkheid van de platforms (tegenover de ontoegankelijkheid van traditionele publicatiemethoden), het gebruik van de platforms als leerschool, de naar eigen zeggen onvoldoende kwaliteit van de eigen teksten voor publicatie en de fijne gemeenschappen die op de platforms aanwezig waren. De redenen die respondenten gaven om in het algemeen actief te zijn op schrijfplatforms sloten hierop aan, evenals op de verschillende kenmerken van de platforms. Respondenten wilden hun teksten graag delen en hadden graag contact met gelijkgestemden. Ook de toegankelijkheid van de platforms en het krijgen van feedback werd vaak als reden gegeven.

Wanneer deze inzichten samengenomen worden, ontstaat er een beeld dat overeenkomt met de tweede hypothese van dit onderzoek en de hoofdvraag beantwoordt: de toegankelijkheid en het gemeenschappelijke aspect van schrijfplatforms zijn erg belangrijke redenen waarom schrijvers voor schrijfplatforms kiezen en niet voor traditionele publicatiewijzen. Traditionele en semitraditionele publicatiewijzen hebben immers zoals bleek allemaal hun kenmerken die hun toegankelijkheid sterk beperken. Dit gebeurt ofwel door een poortwachterssituatie ofwel doordat er bepaalde kennis vereist is die niet iedere schrijver hoogstwaarschijnlijk heeft. Schrijfplatforms werden daarentegen aangemerkt als gebruiksvriendelijk en toegankelijk, wat veelal één van de hoofdredenen was voor schrijvers om op de platforms actief te zijn. Daarnaast bleek de gemeenschap van de platforms voor veel respondenten ook een belangrijke reden om er actief te zijn, en dan met name de gemeenschap als leerschool en als bron van feedback en tips van mensen met vergelijkbare ervaringen. Dit kenmerk ontbreekt volledig bij (semi-) traditionele uitgeverijen.

Discussie

Zoals ieder onderzoek kent ook deze scriptie sterke en zwakke punten. Om te beginnen was een groot deel van het gedane onderzoek descriptief van aard. Dit is voor een deel onontkoombaar wanneer er onderzoek uitgevoerd wordt rond een onderwerp waarover de beschikbare secundaire literatuur niet zo omvangrijk is, maar biedt wel minder diepgang en minder interessante inzichten dan onderzoek van een andere aard. Aan de andere kant was descriptief onderzoek wél noodzakelijk om dit onderzoek überhaupt uit te kunnen voeren door de beperkingen in het beschikbare materiaal en draagt het op dat gebied bij aan het wetenschappelijke discours rondom schrijfplatforms. Wellicht helpen de descriptieve hoofdstukken van deze scriptie toekomstige onderzoekers om dieper of op grotere schaal op schrijfplatforms in te gaan en met nieuwe, interessante inzichten te komen.

Daarnaast bleef het bereik van de afgenomen enquête beperkt, terwijl dit een belangrijk onderdeel van het onderzoek vormde. Het is jammer dat de enquête uiteindelijk binnen de beschikbare tijd maar door

een weinig diverse groep van 45 respondenten ingevuld is, want een groep van deze omvang en samenstelling kan niet als representatief beschouwd worden. De conclusies die op basis van de enquête getrokken worden zijn daarom enkel geldig voor deze specifieke groep respondenten en kunnen afwijken van de resultaten die gevonden worden wanneer dit onderzoek herhaald zou worden. Bovendien kon door de verdeling van de respondenten over de drie casussen de eerste hypothese van dit onderzoek niet goed getest worden. Een deel van de potentie van de enquête is hierdoor wellicht niet benut.

Idealiter zou dit onderzoek op veel grotere schaal uitgevoerd moeten worden en vooral ook met medewerking van de schrijfplatforms in kwestie, zodat de enquête via de platforms zelf verspreid kan worden en daardoor wellicht een grotere, meer representatieve groep mensen bereikt. De resultaten hiervan zouden veel meer en veel betrouwbaardere inzichten opleveren die ons een kijkje bieden in de wereld van de schrijfplatformgebruikers. Er wordt immers binnen en buiten de neerlandistiek al jaren onderzoek gedaan naar allerlei fenomenen binnen de literaire wereld, en sinds schrijven onder invloed van digitalisering verplaatst is van de typemachine naar de telefoon, is publicatie via schrijfplatforms ook één van de vele paden die een schrijver als onderdeel van die wereld kan bewandelen.

Bibliografie

- Bax, S. (2019). *De literatuur draait door. De schrijver in het mediatijdperk*. Amsterdam: Prometheus.
- Berens, K. (2019). E-Lit's #1 Hit: Is Instagram Poetry E-literature? *Electronic Book Review*.
- Black, R. W. (2006). Language, Culture, and Identity in Online Fanfiction. *E-Learning and Digital Media*, 3(2), 170–184. <https://doi.org/10.2304/elea.2006.3.2.170>
- Bouwmeester, G., Geerdink, N., & Ham, L. (2015). Een veelstemmig verhaal: Auteurschap in de Geschiedenis van de Nederlandse literatuur. *Nederlandse Letterkunde*, 20(3), 215–236. <https://doi.org/10.5117/nedlet2015.3.bouw>
- Bryant, A. (2012). Printing on Demand: A viable competition against online bookstores? *Re_*, 1(1), 18-19. Geraadpleegd op 9 juni 2022, van <https://hdl.handle.net/1887/30000>
- Catsburg, M. (2018, 17 april). *Hoe krijg je je boek gepubliceerd?* Schrijven Online. Geraadpleegd op 28 mei 2022, van <https://schrijvenonline.org/nieuws/hoe-krijg-je-je-boek-gepubliceerd>
- Contact - Schrijverspunt. (2019, 2 mei). Schrijverspunt. Geraadpleegd op 17 mei 2022, van <https://www.schrijverspunt.nl/contact>
- Cuccinello, H. C. (2017, 10 februari). Fifty Shades Of Green: How Fanfiction Went From Dirty Little Secret To Money Machine. *Forbes*. Geraadpleegd op 8 mei 2022, van <https://www.forbes.com/sites/hayleycuccinello/2017/02/10/fifty-shades-of-green-how-fanfiction-went-from-dirty-little-secret-to-money-machine/>
- Davies, R. (2017). Collaborative Production and the Transformation of Publishing: The Case of Wattpad. In Graham, J. and Gandini, A. (2017). *Collaborative Production in the Creative Industries* (pp. 51–67). London: University of Westminster Press.
- De cijfers over de boekenmarkt in 2021*. (2022, 22 maart). CPNB. Geraadpleegd op 1 mei 2022, van <https://www.cpnb.nl/nieuws/de-cijfers-over-de-boekenmarkt-in-2021>
- Dijstelberge, P. (2015). Drukkers en verkopers van literatuur (1450-1800). In Jansen, J., & Laan, N. (2015). *Van hof tot overheid* (pp.93-114). Verloren.
- Dijstelberge, P. (2018). *Wat is een boek? Een kleine geschiedenis*. Amsterdam: Amsterdam University Press.
- Dorleijn, G., De Geest, D., & Verstraeten, P. (2017). *Literatuur*. Amsterdam: Amsterdam University Press.

- Geerlings, J. (2014). Hoe verlicht waren de genootschappen? - De achttiende-eeuwse sociabiliteit in recent historisch onderzoek. *Tijdschrift voor Geschiedenis*, 127(2), 189–209.
<https://doi.org/10.5117/tvgesch2014.2.geer>
- Hebban. (z.d.). *Hebban voor schrijvers*. Geraadpleegd op 9 juni 2022, van <https://www.hebban.nl/kanalen/schrijven>
- H!p Publishing. (2022, 26 april). *Homepage*. Geraadpleegd op 28 mei 2022, van <https://hipublishing.nl/Kerncijfers-boekenmarkt>. (2022, 5 april). KVB Boekwerk. Geraadpleegd op 1 mei 2022, van <https://kvbboekwerk.nl/monitor/markt/kerncijfers-boekenmarkt-2021>
- Kinderboeken.nl. (2021, 24 februari). *Een boek uitgeven, hoe werkt dat?* Geraadpleegd op 28 mei 2022, van <https://www.kinderboeken.nl/inspiratie/een-boek-uitgeven-hoe-werkt-dat/>
- Kuitert, L. (2015). Uitgeverij (negentiende eeuw-heden). In Jansen, J., & Laan, N. (2015). *Van hof tot overheid* (pp.219-235). Verloren.
- Ledeninfo - Schrijverspunt. (z.d.). Schrijverspunt. Geraadpleegd op 22 mei 2022, van <https://www.schrijverspunt.nl/component/users/login?Itemid=905>
- Leesmonitor – Het Magazine (2020). *De nieuwe lezer: lezen in een uitdijend medialandschap*. Amsterdam: Stichting Lezen.
- Lemke, J. L. (2005). Critical Analysis across Media: Games, Franchises, and the New Cultural Order.
- Linkedin.com/company/sweek-com/about*. (z.d.). LinkedIn. Geraadpleegd op 17 mei 2022, van <https://www.linkedin.com/company/sweek-com/about/>
- NOS. (2021, 1 augustus). *#BookTok: steeds meer jongeren in de boeken*. NOS Stories. Geraadpleegd op 1 mei 2022, van <https://stories.nos.nl/artikel/2391955-booktok-steeds-meer-jongeren-in-de-boeken>
- Pâquet, L. (2019). Selfie-Help: The Multimodal Appeal of Instagram Poetry. *The Journal of Popular Culture*, 52(2), 296–314. <https://doi.org/10.1111/jpcu.12780>
- Pumbo. (2022, 18 mei). *Boek uitgeven: wat komt er allemaal bij kijken?* Geraadpleegd op 28 mei 2022, van <https://www.pumbo.nl/support/boek-uitgeven/wat-er-allemaal-bij-komt-kijken>
- Rijnvis, D. (2022, 24 januari). *Stappenplan boek schrijven – hoe ik debuteerde met een thriller en waarom ik mijn tweede boek niet afkreeg*. Schrijfvis. Geraadpleegd op 28 mei 2022, van <https://www.schrijfvis.nl/boek-schrijven/>
- Schrijfwedstrijden in alfabetische volgorde*. (z.d.). Schrijverspunt. Geraadpleegd op 22 mei 2022, van <https://www.schrijverspunt.nl/schrijfwedstrijden>

- SCHRIJVEN & MEDIA - Schrijverspunt.* (z.d.). Schrijverspunt. Geraadpleegd op 22 mei 2022, van <https://www.schrijverspunt.nl/schrijven-media>
- Schrijven Online. (z.d.). *Proeflezen | Schrijven Online.* Geraadpleegd op 8 juni 2022, van <https://schrijvenonline.org/proeflezen>
- Schrijverspunt Clusteruitgeverij. (z.d.). *Schrijverspunt Clusteruitgeverij - Schrijverspunt.* Geraadpleegd op 18 mei 2022, van <https://www.schrijverspunt.nl/schrijverspunt-clusteruitgeverij>
- Selfpublish.sweek.com. (z.d.). *Publiceer, druk en verkoop je eigen boek.* Sweek self-publishing. Geraadpleegd op 18 mei 2022, van <https://selfpublish.sweek.com/nl/>
- Smid, A. (2019, 14 juni). Een boek uitgeven? Doe het lekker zelf! *Trouw.* Geraadpleegd op 8 mei 2022, van <https://www.trouw.nl/cultuur-media/een-boek-uitgeven-doe-het-lekker-zelf~bc9d70a1/>
- Stichting Lezen. (2021, 16 december). Stichting Lezen - Leesmonitor (2022). Genre top 3: spanning, waargebeurd en literatuur. Lezen.nl. Geraadpleegd op 4 juni 2022, van <https://www.lezen.nl/onderzoek/genre-top-3-spanning-literatuur-en-informatie/#:%7E:text=Het%20spannende%20boek%20is%20het,binnen%20fictie%20als%20non%20fictie.>
- Te Velde, H. (2004). Politieke cultuur, verenigingen en sociabiliteit. *De Negentiende Eeuw*, 28(3), 193–205.
- Van den Berg, W. (1984). Sociabiliteit, genootschappelijkheid en de orale cultus. In Spies, M., Van den Berg, W., Buijsters, P. Jacobus Adrianus Maria (Piet), & Coigneau, D., *Historische letterkunde: facetten van vakbeoefening* (pp. 151-170). Wolters-Noordhoff.
- Van Dixhoorn, A. (2015). Rederijkerskamer (1400-1600). In Jansen, J., & Laan, N. (2015). *Van hof tot overheid* (pp.67-91). Verloren.
- Van der Starre, K. (2021). *Poëzie buiten het boek. De circulatie en het gebruik van poëzie.* Universiteit Utrecht.
- Wattpad | Wattpad HQ.* (z.d.). Wattpad. Geraadpleegd op 17 mei 2022, van <https://company.wattpad.com/>
- Wattpad Books | Writers 101.* (z.d.). Wattpad. Geraadpleegd op 22 mei 2022, van <https://www.wattpad.com/writers/opportunities/books/>
- Wattpad: Building the world's biggest reader and writer community.* (2012, 8 oktober). The Literary Platform. Geraadpleegd op 18 mei 2022, van <https://theliteraryplatform.com/news/2012/10/wattpad-building-the-worlds-biggest-reader-and-writer-community/>
- Wattpad Policies.* (2019, 15 november). Wattpad. Geraadpleegd op 22 mei 2022, van <https://policies.wattpad.com/content/>

Wattpad Writing Program and Opportunities | Writers 101. (z.d.). Wattpad. Geraadpleegd op 22 mei 2022, van <https://www.wattpad.com/writers/opportunities/>

Wennekers, A., Huysmans, F., & De Haan, J. (2018). *Lees:Tijd, lezen in Nederland* (Nr. 2018-02). Sociaal en Cultureel Planbureau.

Bijlage 1: Enquête

Beste [platformnaam]-gebruiker,

voor mijn masterscriptie doe ik onderzoek naar online schrijfplatforms. Daarom wil ik via deze enquête uitvinden waarom mensen zoals jij gebruik maken van een platform zoals [platformnaam].

Kortom, ik heb jouw hulp nodig! Het zou super zijn als je een aantal vragen voor me wilt beantwoorden.

De enquête duurt niet meer dan 10 minuten. De enquête be vraagt eerst hoe en waarom je [platformnaam] gebruikt. Aan het einde volgen nog enkele vragen over jou zelf. De enquête is volledig anoniem. Alle verzamelde informatie wordt uitsluitend voor onderzoeksdoeleinden gebruikt.

Al vast enorm bedankt voor je deelname!

- Medeschrijver en Neerlandistiekstudent, Amber

Vraag 1: In welke taal schrijf je het meest?

- Nederlands
- Engels
- Anders, _____

Vraag 2: In wat voor genres schrijf je meestal? Vul maximaal 3 antwoorden in.

- Fan fictie
- Fantasy en sciencefiction
- Horror
- Humor
- Kinder- en jeugdverhalen
- Korte verhalen
- Misdaad
- Poëzie
- Romantiek
- Thriller
- Anders, _____

Vraag 3: Wat voor onderwerpen spelen een rol in je teksten? Vul maximaal 3 antwoorden in.

- Avontuur
- Geschiedenis
- Inclusie en diversiteit
- Kunst en cultuur
- Liefde
- Misdaad
- Natuur en klimaat
- Oorlog en verzet
- Opgroeien en ouder worden
- Politiek en maatschappij
- Spiritualiteit en religie
- Sport en gezondheid
- Anders, _____

Vraag 4: Gebruik je alleen [platformnaam], of gebruik je ook andere online schrijfplatforms?

- Ik gebruik alleen [platformnaam]
[ga naar vraag 5]
- Ik gebruik ook [andere cases uit onderzoek]
[ga naar vraag 6]
- Anders, _____
[ga naar vraag 6]

Vraag 5: Waarom heb je specifiek voor [platformnaam] gekozen, en niet voor een ander schrijfplatform?

Vraag 6: Heb je ook wel eens teksten op een andere manier gepubliceerd dan via een schrijfplatform?

Heb je op meerdere andere manieren gepubliceerd? Geef dat dan aan bij 'anders'.

- Ja, via een traditionele uitgeverij
[ga naar vraag 8]
- Ja, via een 'printing-on-demand' uitgeverij
[ga naar vraag 8]
- Ja, in eigen beheer
[ga naar vraag 8]
- Ja, online op een eigen website of blog
[ga naar vraag 8]
- Nee, nog niet, maar ik ben hier wel mee bezig (bijvoorbeeld in gesprek met een uitgeverij)
[ga naar vraag 8]
- Nee, maar ik heb het wel overwogen
[ga naar vraag 7]
- Nee, nooit
[ga naar vraag 7]

- Anders, _____
[ga naar vraag 8]

Vraag 7: Waarom heb je specifiek voor publiceren via een schrijfplatform gekozen, en niet voor een andere manier van uitgeven?

Vraag 8: Hoe lang ben je al actief op [platformnaam]?

- Minder dan 1 jaar
- 1 tot 2 jaar
- 2 tot 5 jaar
- Meer dan 5 jaar

Vraag 9: Hoe vaak gebruik je de volgende functie van [platformnaam]: Eigen teksten posten.

- Nooit
- Soms
- Regelmatig
- Heel vaak

Vraag 10: Hoe vaak gebruik je de volgende functie van [platformnaam]: Berichten plaatsen en interactie hebben met medegebruikers, bijvoorbeeld voor feedback.

- Nooit
[ga naar vraag 12]
- Soms
[ga naar vraag 11]
- Regelmatig
[ga naar vraag 11]
- Heel vaak
[ga naar vraag 11]

Vraag 11: Wanneer je contact hebt met medegebruikers, wat bespreek je dan meestal? Vul maximaal 3 antwoorden in.

- Feedback en schrijftips (geven/ontvangen)
- Nieuwtjes en blogs
- Ervaringen met schrijven/uitgeven
- Overige interesses/hobby's
- Overige persoonlijke onderwerpen
- Maatschappelijke onderwerpen
- Anders, _____

Vraag 12: Hoe vaak gebruik je de volgende functie van [platformnaam]: Deelnemen aan (externe) schrijfwedstrijden.

- Nooit
- Soms
- Regelmatig
- Heel vaak

Vraag 13: Hoe vaak gebruik je de volgende functie van [platformnaam]: Nieuwtjes en blogs bekijken.

- Nooit
- Soms
- Regelmatig
- Heel vaak

Vraag 14: Hoe vaak gebruik je de volgende functie van [platformnaam]: Informatie zoeken over onderwerpen zoals teksten uitgeven, schrijfcursussen, evenementen, etc.

- Nooit
- Soms
- Regelmatig
- Heel vaak

Vraag 15: Wat zijn de redenen dat je actief bent op [platformnaam]? Je mag meerdere antwoorden invullen.

- Ik deel mijn teksten graag met anderen
- Ik heb graag contact met andere schrijvers
- Op [platformnaam] krijg ik feedback
- [Platformnaam] is voor iedereen toegankelijk
- Er zijn allerlei schrijfwedstrijden op of via [platformnaam]
- Traditionele uitgeverijen publiceren mijn werk niet
- Er staat veel informatie op [platformnaam]
- Anders, _____

Vraag 16: Heb je nog aanvullende opmerkingen? Dan kun je deze hier kwijt! Anders laat je het kader leeg.

Vraag 17: Hoe oud ben je?

- 0 – 15 jaar

- 16 – 25 jaar
- 26 – 35 jaar
- 36 – 45 jaar
- 46 – 55 jaar
- 56 – 65 jaar
- 66+
- Zeg ik liever niet

Vraag 18: Wat is je geslacht?

- Man
- Vrouw
- Zeg ik liever niet
- Anders, _____

Vraag 19: Waar woon je?

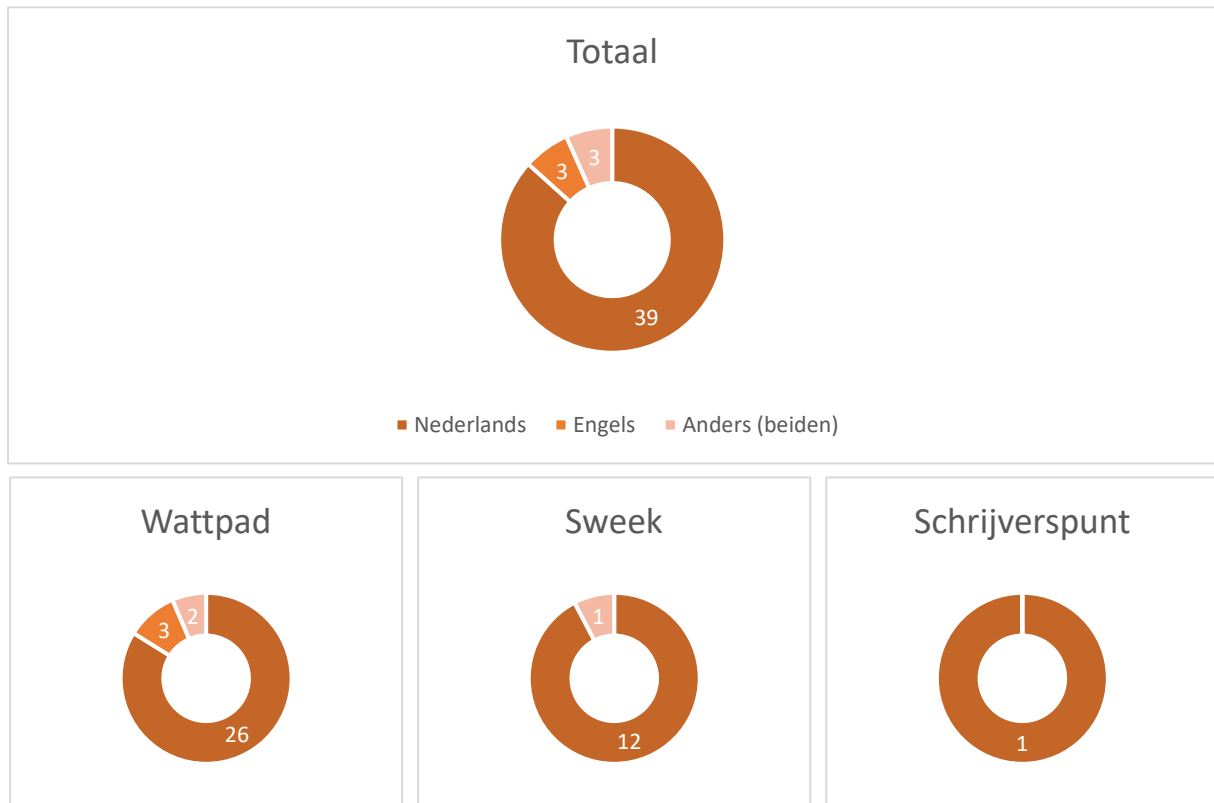
- Nederland
- België
- Anders, _____

Bijlage 2: Enquêtevragen met antwoorden

Vraag 1: In welke taal schrijf je het meest?

Figuur B2.1

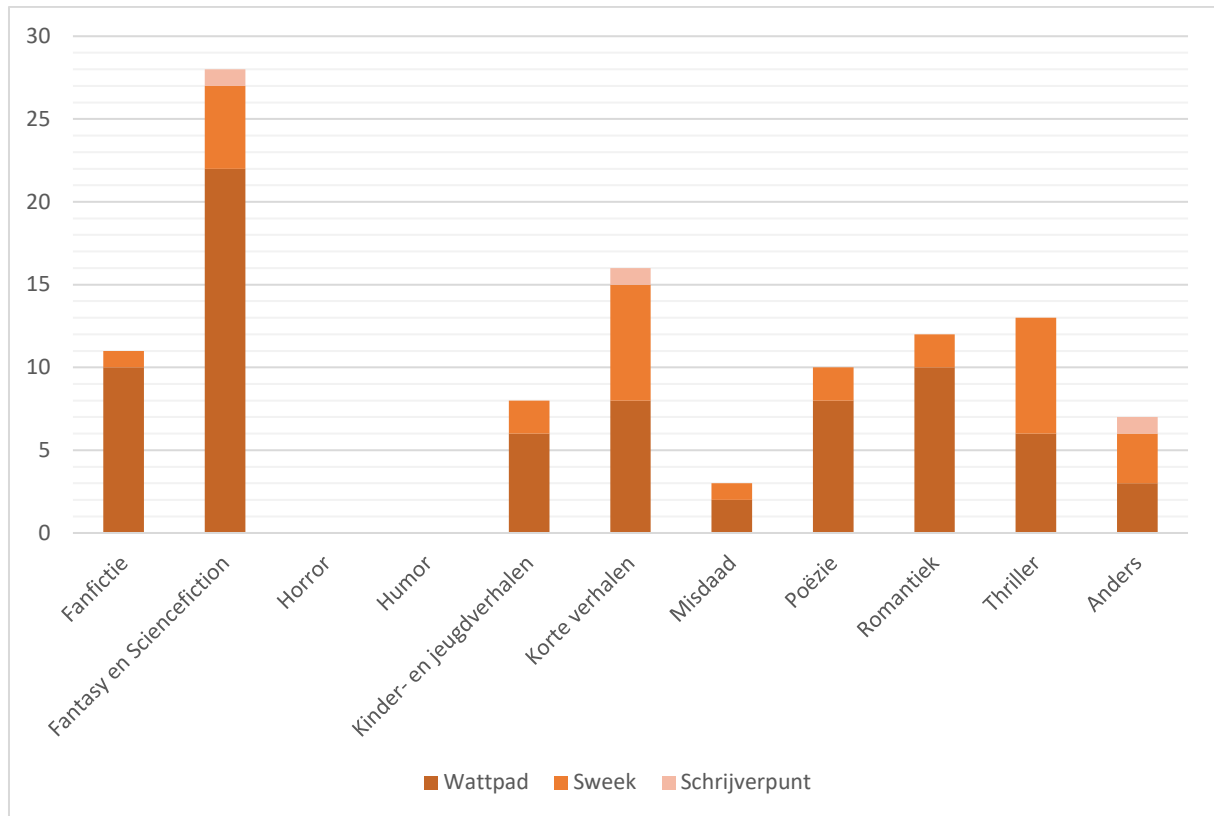
Aantal gegeven antwoorden per antwoordmogelijkheid bij vraag 1 van alle enquêtes en gesplitst per enquête.

Vraag 2: In wat voor genres schrijf je meestal? Vul maximaal 3 antwoorden in.

Figuur B2.2

Aantal gegeven antwoorden per antwoordmogelijkheid bij vraag 2 per enquête.

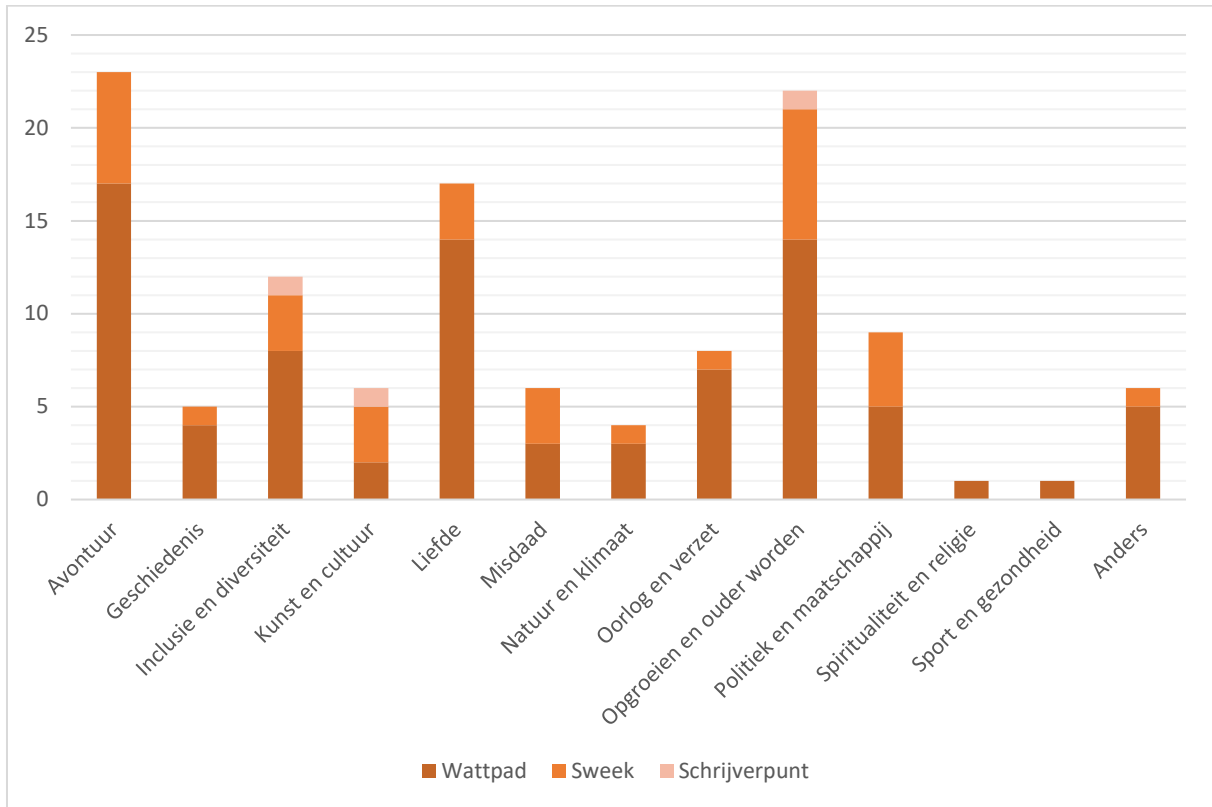

Noot. Bij de categorie 'Anders' werden de volgende genres genoemd: algemene fictie, avontuur en historische fictie door Wattpad-gebruikers; fictieve autobiografie, en young adult/new adult dystopie erotiek door Sweek-gebruikers; literaire fictie door een Schrijverspunt-gebruiker.

Vraag 3: Wat voor onderwerpen spelen een rol in je teksten? Vul maximaal 3 antwoorden in.

Figuur B2.3

Aantal gegeven antwoorden per antwoordmogelijkheid bij vraag 3 per enquête.

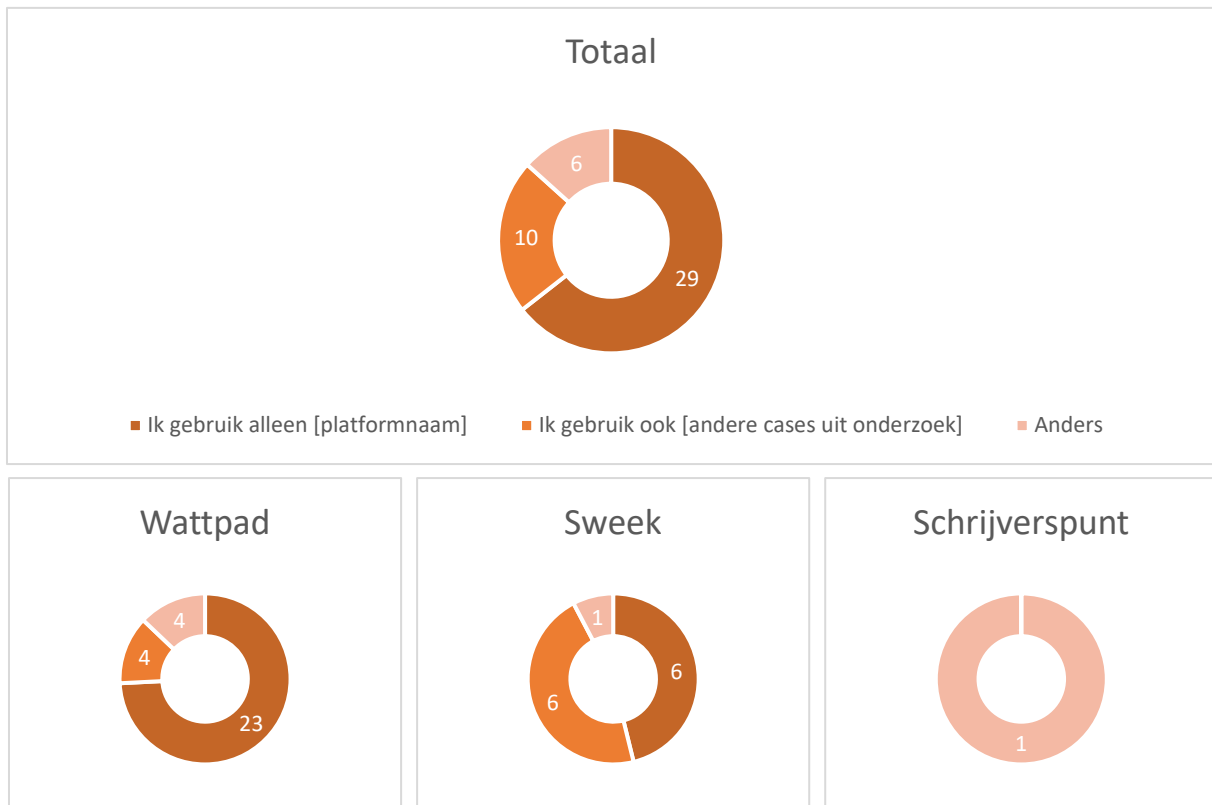

Noot. Bij de categorie 'Anders' werden de volgende onderwerpen genoemd: magie, gevoelens en gedachten, drama, familie en mentale gezondheid door Wattpad-gebruikers; dagelijks leven door een Sweek-gebruiker.

Vraag 4: Gebruik je alleen [platformnaam], of gebruik je ook andere online schrijfplatforms?

Figuur B2.4

Aantal gegeven antwoorden per antwoordmogelijkheid bij vraag 4 van alle enquêtes en gesplitst per enquête.

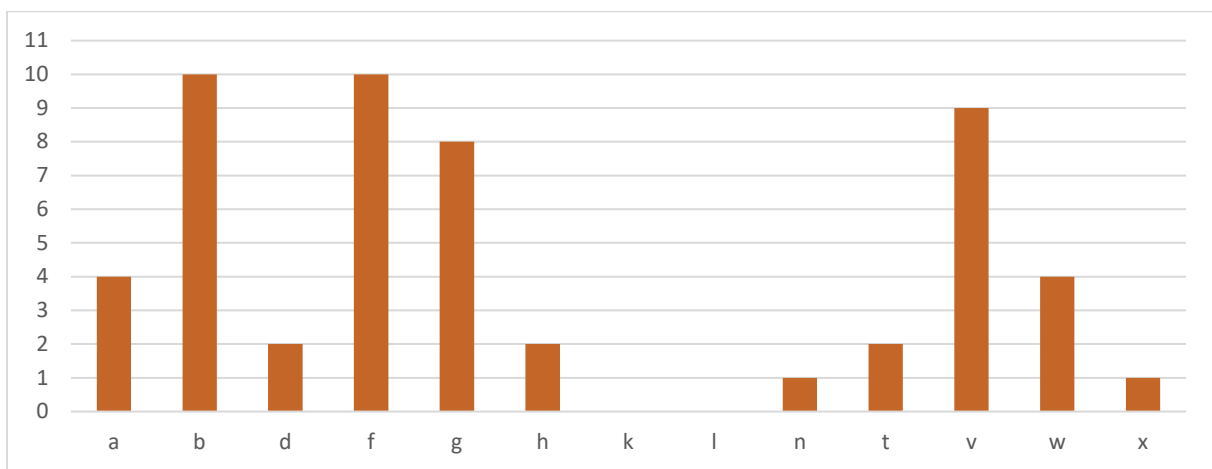
Noot. Bij de categorie 'Anders' werden de volgende platforms genoemd: FANDOM (voorheen bekend als Wikia) en Quizlet.nl door Wattpad-gebruikers; LinkedIn privégroepen door een Sweek-gebruiker; Facebook door een Schrijverspunt-gebruiker.

Vraag 5: Waarom heb je specifiek voor [platformnaam] gekozen, en niet voor een ander schrijfplatform?

Codering redenen: a (aangeraden door anderen), b (bekendheid), d (doelgroep), f (functionaliteit / gebruiksvriendelijkheid), g (gemeenschap), h (hobbymatig / geen ambities), k (kwaliteit), l (leerschool / krijgen van feedback), n (naamsbekendheid opbouwen), t (toegankelijkheid / laagdrempeligheid), v (vertrouwdheid), w (wedstrijden), x (anders / onduidelijk)

Figuur B2.5

Aantal keer dat een code voorkomt in de gegeven antwoorden bij vraag 5.

Tabel B2.1

Gegeven antwoorden bij vraag 5 met codering in de linker kolom.

Wattpad (totaal 23 antwoorden)

f, g, v Wattpad heb ik als eerste leren kennen, dus daar heb ik echt al wat "opgebouwd". Mensen die mijn verhalen leuk vinden weten me op Wattpad te vinden en ik heb verder niet de behoefte om op een ander platform opnieuw van begin af aan te moeten beginnen. Daarbij lees ik zelf veel op Wattpad en weet ik de schrijvers te vinden die ikzelf leuk vind én ben ik Ambassador dus nog meer redenen om te blijven hangen :) Daarbij vind ik het gewoon een gebruikersvriendelijk platform, het is makkelijk en prettig te gebruiken.

a Omdat mijn bestay dit aanraade

b Omdat dit voor mij het bekendste platform was toen ik begon met schrijven en ik ben hier dan ook bij gebleven.

a, b Het was het enige platform dat ik toen kende (door een vriendin)

x Heb er meerdere geprobeerd, maar alleen Wattpad is overgebleven.

v	Omdat ik hier al zat sinds mijn twaalfde en nooit op zoek ben gegaan naar een andere.
g, h, v	Ik kwam er niet meer weg vanwege de leuke mensen :) Maar ik heb ook nooit serieus nagedacht over een ander platform.
f	Omdat ik Wattpad goed vind en heb niet zo naar de andere gekeken
b	ik kende enkel wattpad.
b, f	Bekendste en fijnst werkend
b	Het was het allereerste wat ik tegenkwam en 1 van de meer populairdere
g, t	Heb weleens anders geprobeerd, maar Wattpad een een community waar je makkelijk instroomt en iedereen altijd welkom is. Het is laagdrempelig en voelt als een safe space. Ik heb het al sinds 2013 en heb er nog geen moment spijt van gehad :)
b	Wattpad kwam ik als eerste tegen op internet
f, g, n, t, v	Aantal jaren geleden aan komen waaien op Wattpad en blijven hangen. Ik heb inmiddels mijn bereik opgebouwd en zie geen reden om over te stappen naar een ander platform. Dit is nu vertrouwd. In mijn opinie is het een veilig, toegankelijk platform met een prettige werkwijze.
b, h, v	Ik wist niet dat er andere waren, maar nu heb ik er ook niet heel veel behoefte aan om meerdere platforms bij te houden. Ik ben eigenlijk al te lang online op Wattpad. Voor de rest heb ik geen sociale media en toch slurpt het al mijn tijd op. Qua schrijven heb ik aan Wattpad en Word voldoende :)
f	Er was een boek dat ik graag wou lezen en het stond op Wattpad. Ook staan er op Wattpad over bijna elk onderwerp in bijna elke taal wel een aantal boeken.
b, f	Overzichtelijk en een gekend platform
v	Wattpad was het eerste schrijfplatform wat ik tegenkwam. Ik heb nog wel verder gezocht maar niet echt iets gevonden wat me meer aansprak als wattpad.
b, g, v	Ik kwam Wattpad als eerste tegen. Ik heb sweek ook geprobeerd, maar dat was me niet actief genoeg. Wattpad heeft een hele fijne community.
f, g	Heeft leuke layout en had echt toffe forums vroeger
a, v	Doordat vrienden het aanraadden en ik nooit zelf op zoek ben gegaan naar iets
b, v	Wattpad kwam als eerste naar voren in de AppStore en ik had daar over gehoord van mensen. Daarna heb ik eigenlijk nooit verder gezocht.
a, g	Een vriendin heeft me indertijd geïntroduceerd tot Wattpad. Ik vind de Nederlandse community er echt geweldig, wat uit mijn ervaring anders is op andere platformen.
Sweek (totaal 6 antwoorden)	
w	De wedstrijden trokken me aan
f, t	toegankelijkheid en bruikbaarheid

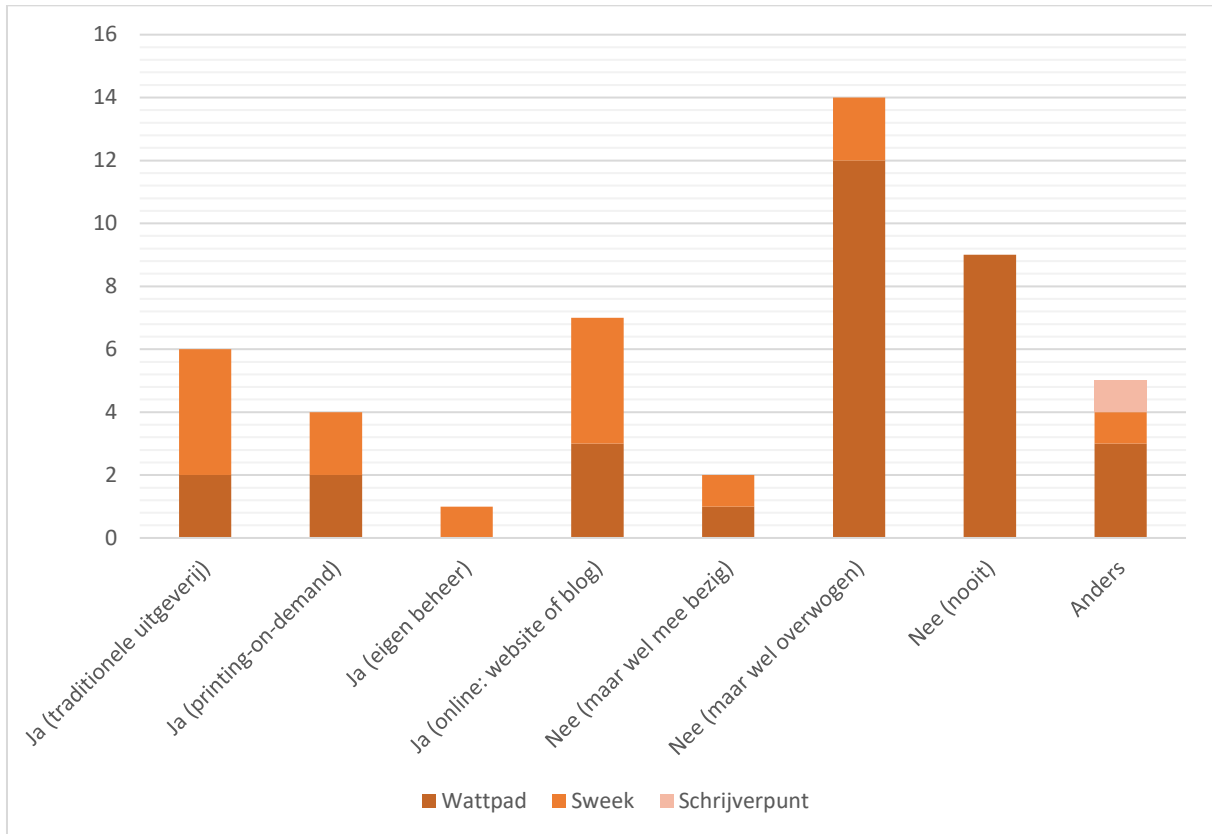
d, w	Sweek leek serieus, had veel wedstrijden
d, g, f	Omdat er een volwassener publiek zit dan op bijv. Wattpad en dat beter bij mijn type verhalen paste. Daarnaast was het in Nederland redelijk klein, waardoor de kans groter was dat je verhaal opviel.
f, w	Was erg actief toen ik begon, met veel wedstrijden
w	Er was een schrijfwedstrijd die Sweek als platform gebruikte. Verder gebruik ik geen platforms en word ik gewoon uitgegeven.

Vraag 6: Heb je ook wel eens teksten op een andere manier gepubliceerd dan via een schrijfplatform?

Heb je op meerdere andere manieren gepubliceerd? Geef dat dan aan bij 'anders'.

Figuur B2.6

Aantal gegeven antwoorden per antwoordmogelijkheid bij vraag 6 per enquête.

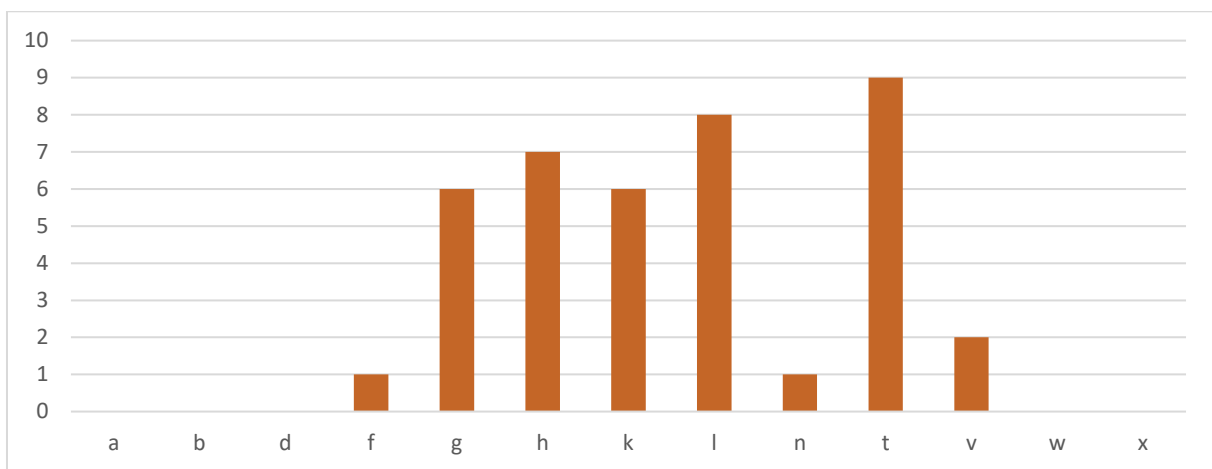
Noot. Bij de categorie 'Anders' werden de volgende publicatiemethodes/-plannen genoemd: wedstrijden en toekomstplannen door Wattpad-gebruikers; kranten door een Sweek-gebruiker; Youtube, podcasts en literaire tijdschriften door een Schrijverpunt-gebruiker. De respondenten die op meerdere manieren gepubliceerd hadden en dit ook invulden bij anders, zijn waar mogelijk opgenomen in de categorieën waarin ze gepubliceerd hadden.

Vraag 7: Waarom heb je specifiek voor publiceren via een schrijfplatform gekozen, en niet voor een andere manier van uitgeven?

Codering redenen: a (aangeraden door anderen), b (bekendheid), d (doelgroep), f (functionaliteit / gebruiksvriendelijkheid), g (gemeenschap), h (hobbymatig / geen ambities), k (kwaliteit), l (leerschool / krijgen van feedback), n (naamsbekendheid opbouwen), t (toegankelijkheid / laagdrempeligheid), v (vertrouwdheid), w (wedstrijden), x (anders / onduidelijk)

Figuur B2.7

Aantal keer dat een code voorkomt in de gegeven antwoorden bij vraag 7.

Tabel B2.2

Gegeven antwoorden bij vraag 7 met codering in de linker kolom.

Wattpad (totaal 21 antwoorden)

g, k, l, t Ik ben momenteel echt nog in ontwikkeling met mijn schrijfstijl. Via een schrijfplatform is alles lekker laagdrempelig, niemand verwacht grootste dingen van je. Tegelijkertijd is het super leuk om reacties en votes te krijgen als je verhaal wel succesvol is en om te zien dat je verhaal gelezen wordt. Ik zou super graag een verhaal uitgeven, maar momenteel vind ik gewoon niet dat ik daar klaar voor ben. Ik ben pas 19 en ik weet dat er nog wel wat te verbeteren valt, dus tot die tijd schrijf ik lekker via Wattpad. Blogs en andere manieren vallen gewoon buiten mijn kennis en ben ik niet zo handig mee.

g, t, l Hier kan je oefenen en verbeteren, in plaats van dat het meteen voor het echie is. Plus een gezelligere gemeenschap :D

k Omdat de kwaliteit van mijn boeken niet goed genoeg is om daadwerkelijk uit te geven.

h, l, v Omdat ik heel jong met schrijven ben begonnen en iets echt uitgeven toen nog niet aan de orde was, ik kreeg geen werken af en ik had ook nog niet de skills die ik nu heb, dus was het

	meer als een leerschool dan echt omdat ik iets wilde uitgeven en daarna ben ik het gewoon blijven gebruiken
h, k	Omdat mijn werken niet goed genoeg zijn om daadwerkelijk gepubliceerd te worden voor geld, misschien wil ik er ooit veranderingen in brengen omdat ik mezelf wel zie verbeteren, maar dat zal niet snel zijn.
h	Omdat ik geen schrijver of zo wil worden. Ik gebruik het een beetje als dagboek
h	Omdat het een hobby is. Ik heb (nog) geen plannen om er mijn werk van te maken.
n	Zodat ik meer mensen kan bereiken
k, t	Door publiceren via een schrijfplatform voelt het minder officieel en minder eng om een boek te delen. Een boek uitgeven is meteen zo officieel en ik denk niet dat de kwaliteit van mijn boeken daar op dit moment geschikt voor is.
t	Omdat ik nog niet volwassen ben en nog niet echt een boek mag uitgeven.
g, l, t	Laagdrempeliger, direct feedback kunnen krijgen. Het motiveert om verder te schrijven wanneer je reacties krijgt van anderen en je kan een verhaal laten vallen wanneer je je er niet meer goed bij voelt. Het is een fijne manier om te groeien zonder de druk van een uitgever, of de teleurstellingen wanneer jouw "meesterwerk" als onvoldoende wordt gezien door uitgeverijen.
k	Mijn boeken zijn niet zo goed dat ik ze zou kunnen uitgeven.
k	Mijn verhalen zijn lang niet goed genoeg om te worden uitgegeven
g, h, v	Ik ben door wattpad echt mijn verhalen gaan delen, eerder stonden ze in mijn schriften en wist niemand van mijn schrijfsels af.
l	Omdat ik nog niet klaar was voor "echt" publiceren. Ik wilde via Wattpad mijn schrijf skills ontwikkelen.
g, l	Ik was nog een beginner en wou mijn schrijfstijl ontdekken en wat schrijversvrienden maken
h	Omdat toen ik 12 was ik nog niet bezig was met uitgeven via een andere manier
f, t	Het is gratis en je hebt veel controle over hoe en wanneer je schrijft/publiceert
l	Ik heb nog veel te leren en vond dat dit de makkelijkste manier was om beter te worden daarin
t	In eerste instantie schreef ik fanfictie, wat natuurlijk niet uitgegeven kan worden. Voor mijn andere werken denk ik er nu wel over om het uit te geven.
g, l, t	Toen ik als schrijver begon, wilde ik gewoon mijn zeer slecht geschreven verhalen en gedichten ergens kwijt. Deze waren niet goed genoeg om uitgegeven te worden. Ik ben blijven publiceren op Wattpad door de vriendelijke mensen die daar zijn en die je tips geven en je werk echt lezen. Daarbij is poëzie uitgeven erg moeilijk, en is niet al mijn poëzie even goed.

Sweek (totaal 2 antwoorden)

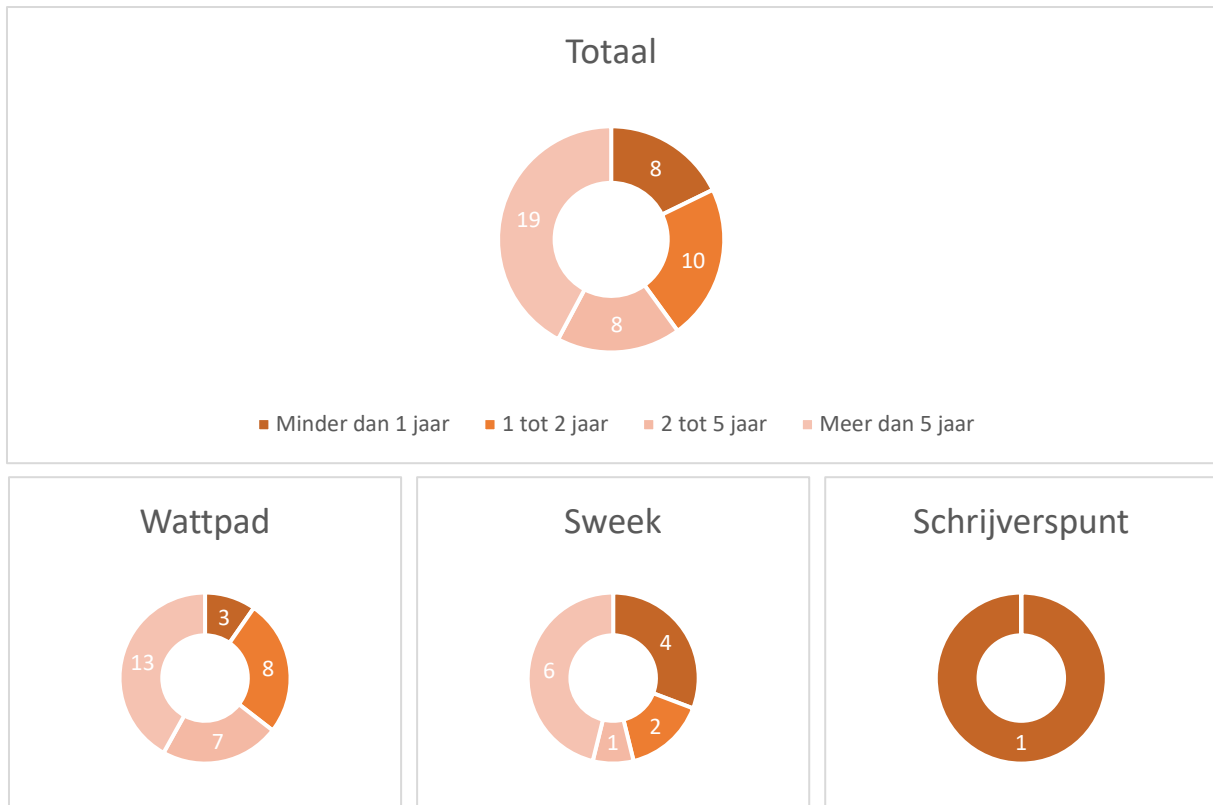
t Het is gemakkelijk om dit via een schrijfplatform te doen, makkelijk met publiceren etc.
Andere manieren van uitgeven is zoveel werk

h, t Nooit eerder aangedacht. Ook wil ik het wel bij een uitgever proberen. Ik hoop ook dat door
o a schrijfplatforms je naam iets bekender wordt en meer kans hebt om een echt boek uit
te geven. Wat mijn droom is

Vraag 8: Hoe lang ben je al actief op [platformnaam]?

Figuur B2.8

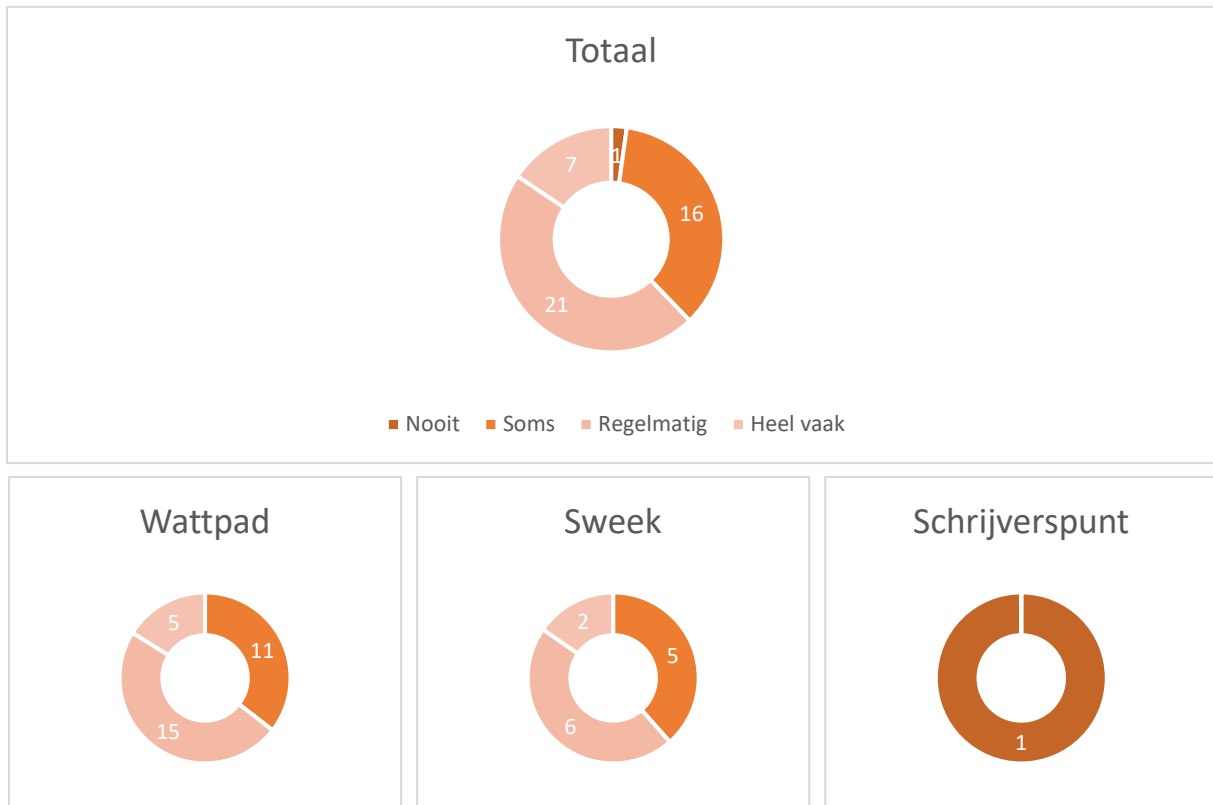
Aantal gegeven antwoorden per antwoordmogelijkheid bij vraag 8 van alle enquêtes en gesplitst per enquête.

Vraag 9: Hoe vaak gebruik je de volgende functie van [platformnaam]: Eigen teksten posten.

Figuur B2.9

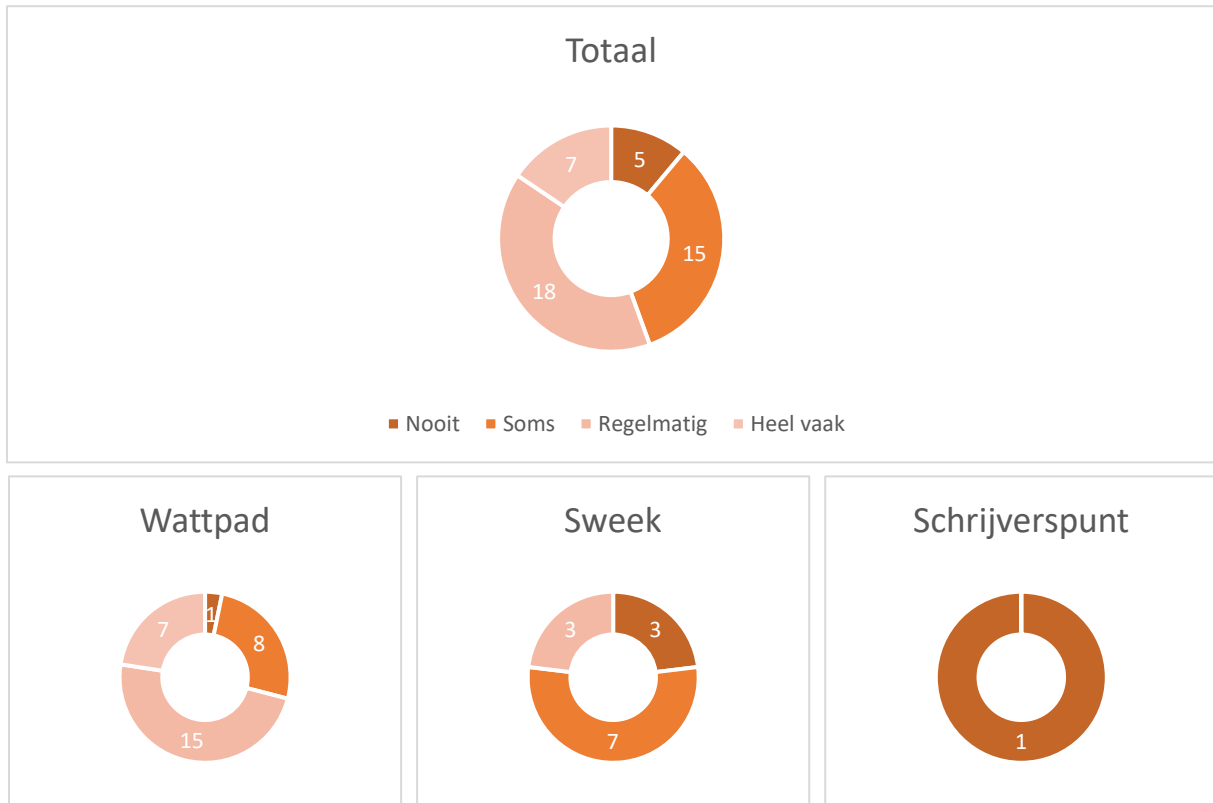
Aantal gegeven antwoorden per antwoordmogelijkheid bij vraag 9 van alle enquêtes en gesplitst per enquête.

Vraag 10: Hoe vaak gebruik je de volgende functie van [platformnaam]: Berichten plaatsen en interactie hebben met medegebruikers, bijvoorbeeld voor feedback.

Figuur B2.10

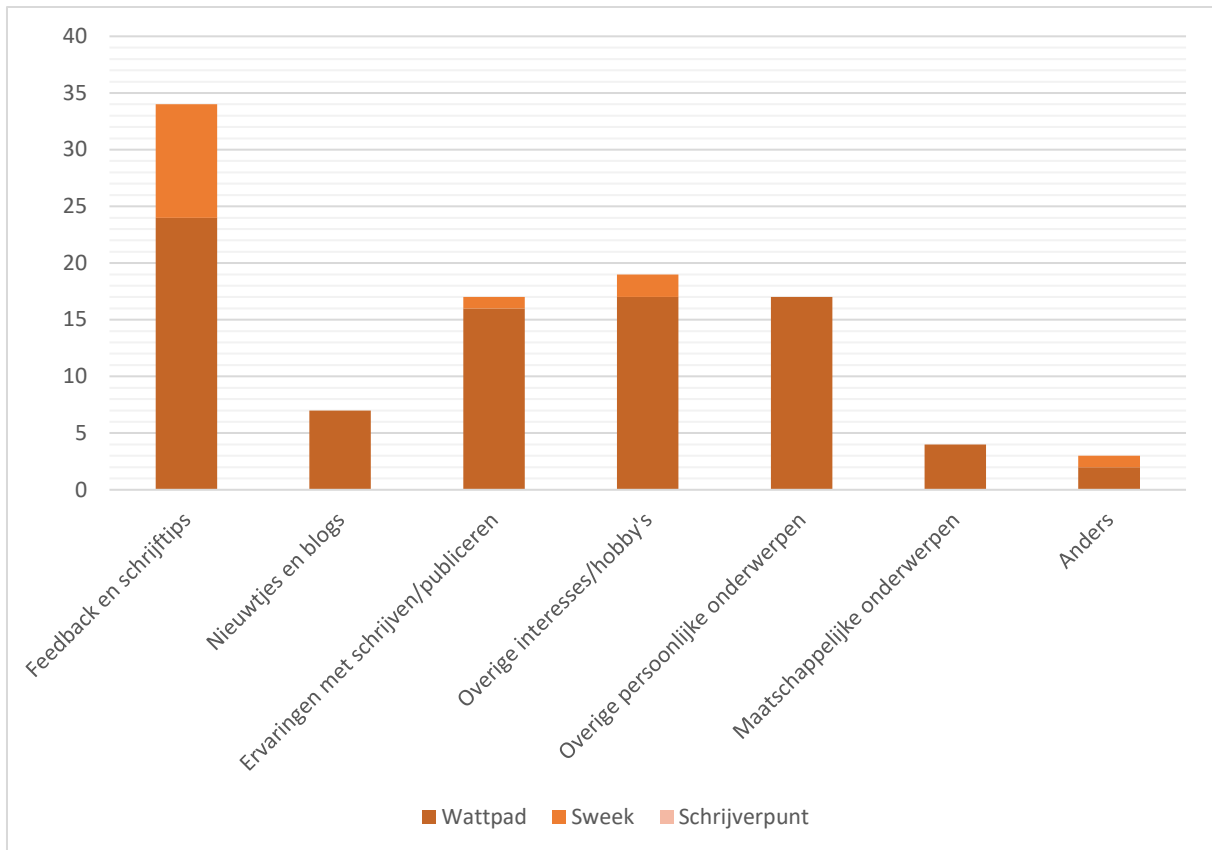
Aantal gegeven antwoorden per antwoordmogelijkheid bij vraag 10 van alle enquêtes en gesplitst per enquête.

Vraag 11: Wanneer je contact hebt met medegebruikers, wat bespreek je dan meestal? Vul maximaal 3 antwoorden in.

Figuur B2.11

Aantal gegeven antwoorden per antwoordmogelijkheid bij vraag 11 per enquête.

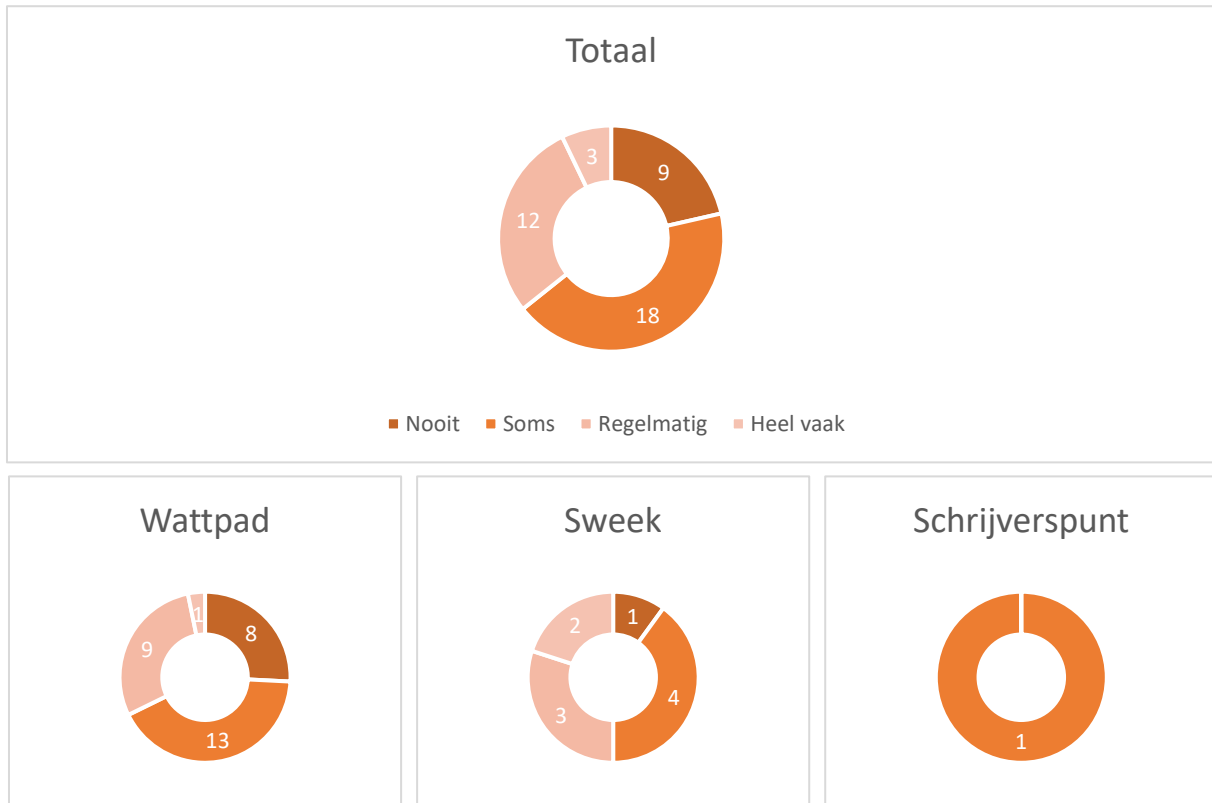

Noot. Bij de categorie 'Anders' werden de volgende onderwerpen genoemd: roleplaying en wedstrijden door Wattpad-gebruikers; contact met andere gebruikers als moderator door een Sweek-gebruiker. Daarnaast gaven enkele gebruikers aan dat ze alle onderwerpen bespraken en in dit geval zijn zij opgenomen in de bestaande categorieën.

Vraag 12: Hoe vaak gebruik je de volgende functie van [platformnaam]: Deelnemen aan (externe) schrijfwedstrijden.

Figuur B2.12

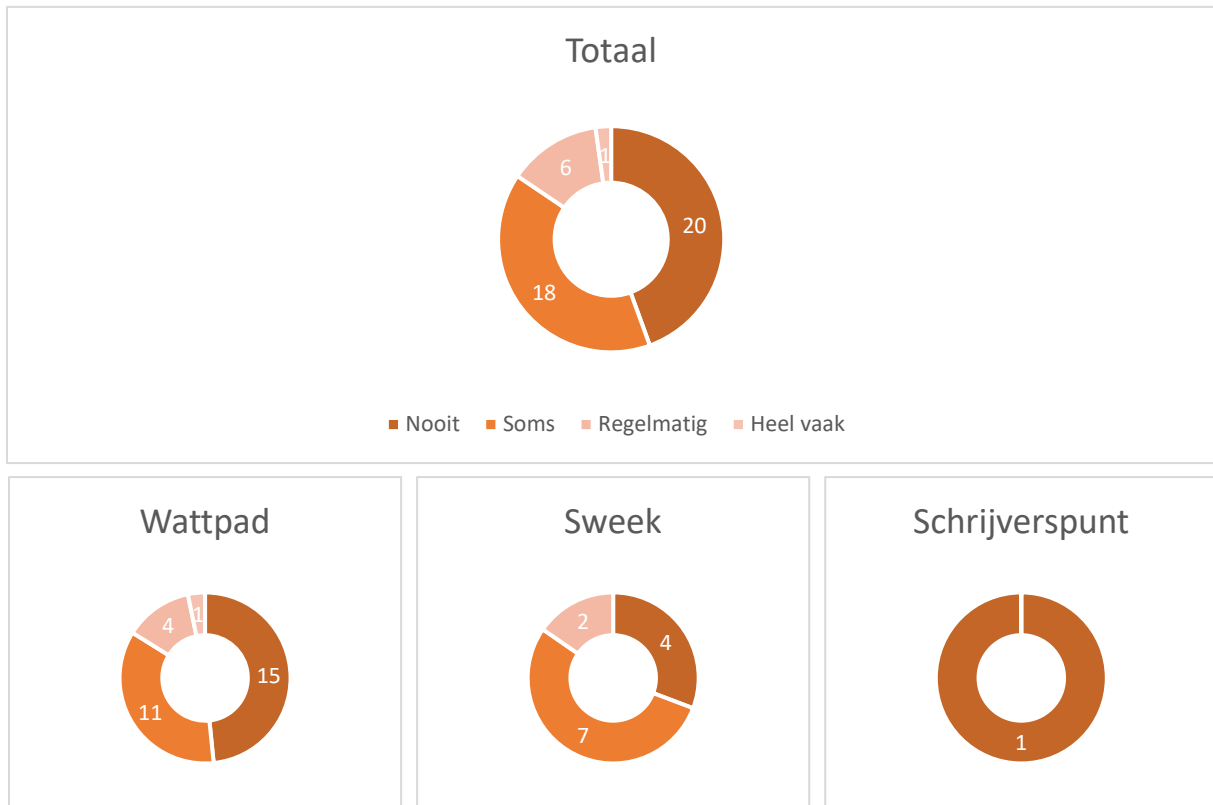
Aantal gegeven antwoorden per antwoordmogelijkheid bij vraag 12 van alle enquêtes en gesplitst per enquête.

Vraag 13: Hoe vaak gebruik je de volgende functie van [platformnaam]: Nieuwtjes en blogs bekijken.

Figuur B2.13

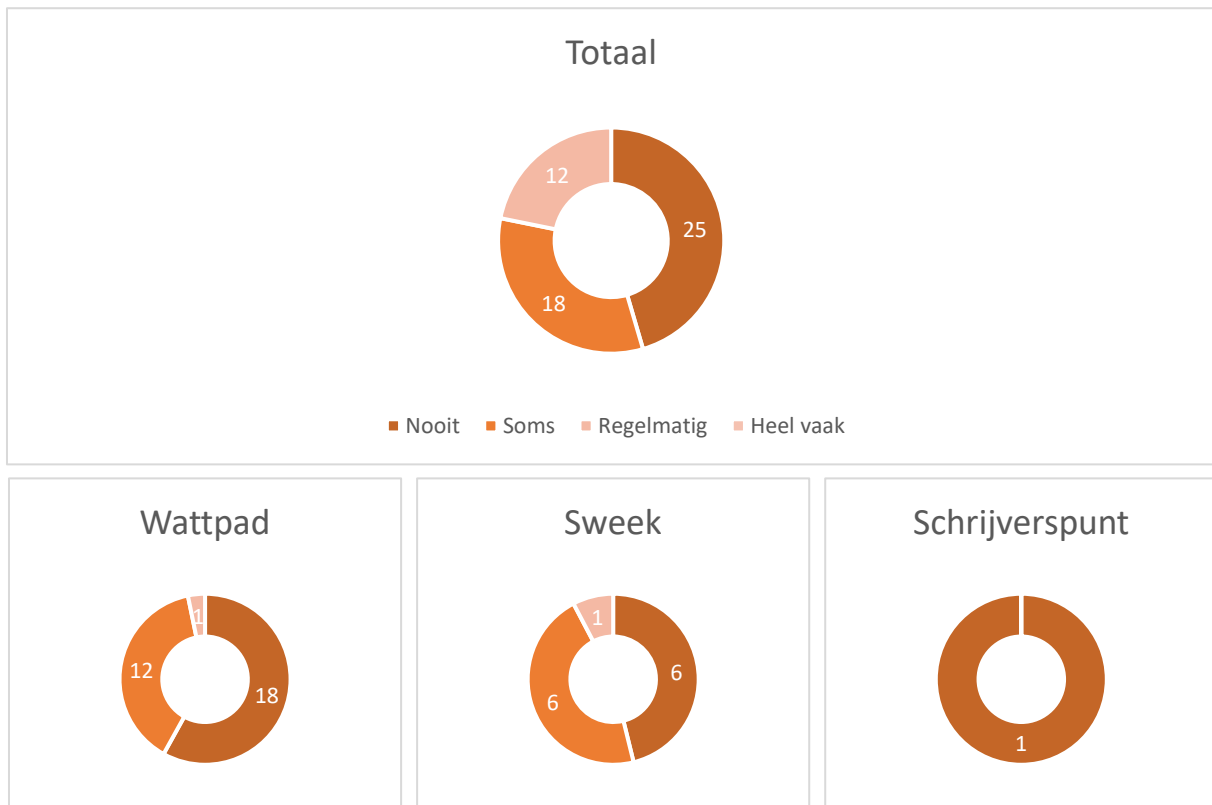
Aantal gegeven antwoorden per antwoordmogelijkheid bij vraag 13 van alle enquêtes en gesplitst per enquête.

Vraag 14: Hoe vaak gebruik je de volgende functie van [platformnaam]: Informatie zoeken over onderwerpen zoals teksten uitgeven, schrijfcursussen, evenementen, etc.

Figuur B2.14

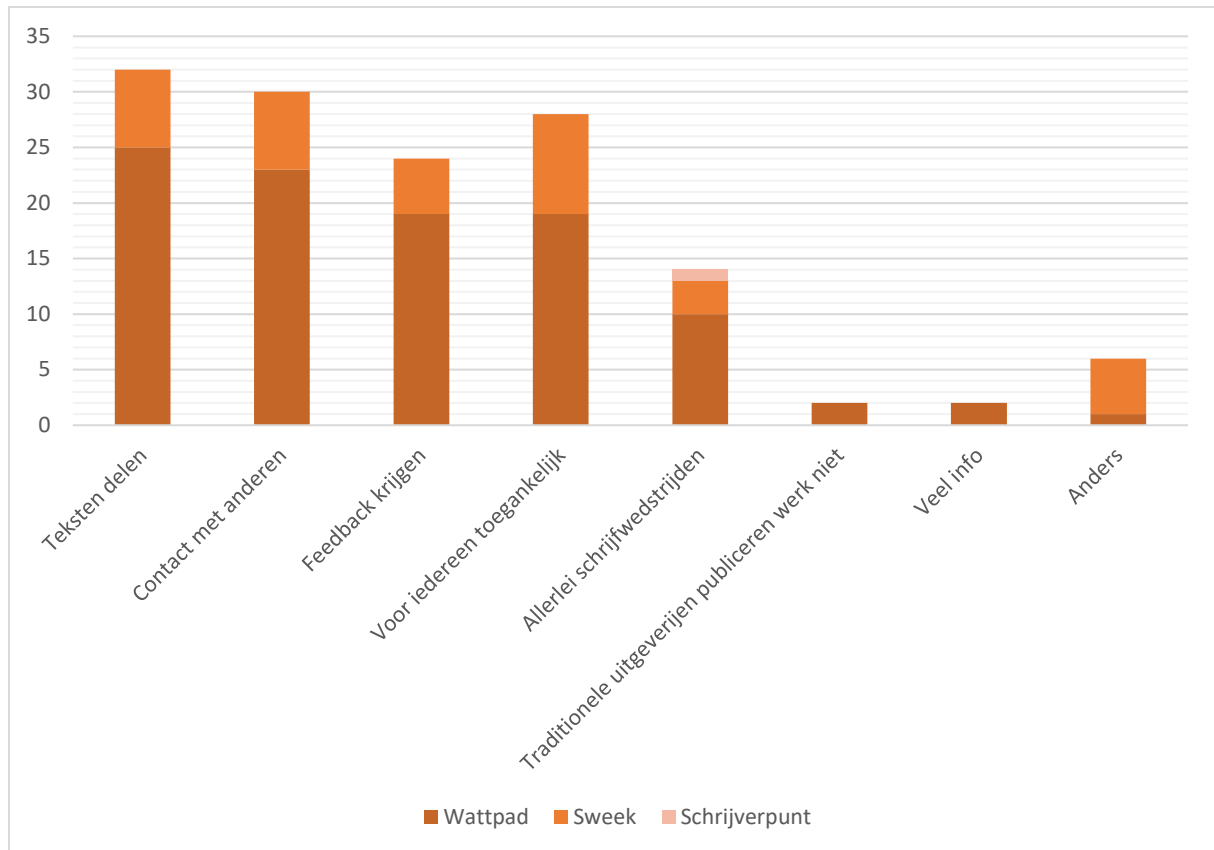
Aantal gegeven antwoorden per antwoordmogelijkheid bij vraag 14 van alle enquêtes en gesplitst per enquête.

Vraag 15: Wat zijn de redenen dat je actief bent op [platformnaam]? Je mag meerdere antwoorden invullen.

Figuur B2.15

Aantal gegeven antwoorden per antwoordmogelijkheid bij vraag 15 per enquête.

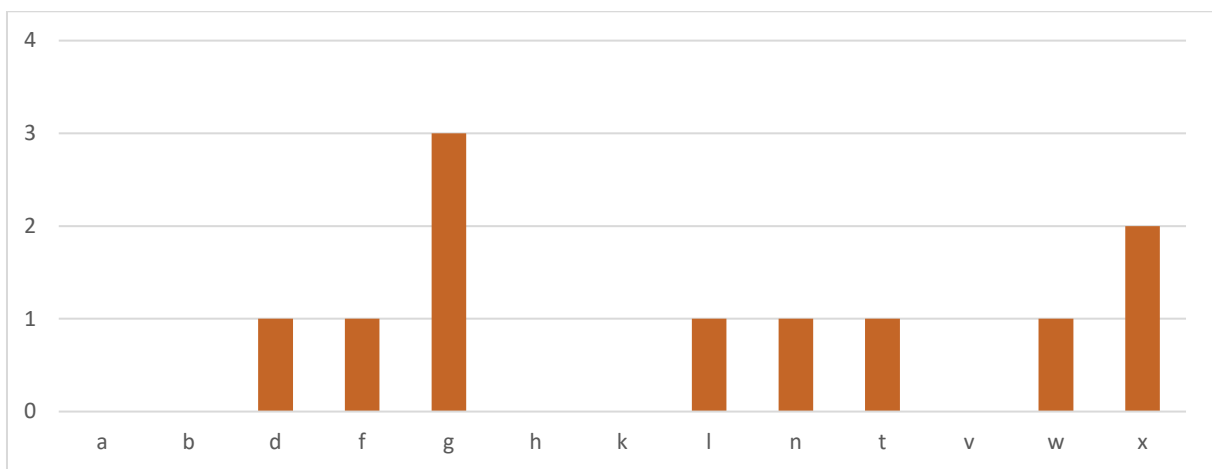
Noot. Bij de categorie 'Anders' werden de volgende redenen genoemd: veel kunnen verhalen lezen op Wattpad zonder dat deze geblokkeerd zijn (duidend op paywall) door een Wattpad-gebruiker; meer lezers genereren, netwerk uitbreiden, moderator zijn en opdrachten doen door Sweek-gebruikers.

Vraag 16: Heb je nog aanvullende opmerkingen? Dan kun je deze hier kwijt! Anders laat je het kader leeg.

Codering opmerkingen: a (aangeraden door anderen), b (bekendheid), d (doelgroep), f (functionaliteit / gebruiksvriendelijkheid), g (gemeenschap), h (hobbymatig / geen ambities), k (kwaliteit), l (leerschool / krijgen van feedback), n (naamsbekendheid opbouwen), t (toegankelijkheid / laagdrempeligheid), v (vertrouwdheid), w (wedstrijden), x (anders / onduidelijk)

Figuur B2.16

Aantal keer dat een code voorkomt in de gegeven antwoorden bij vraag 16 en overige verzamelde opmerkingen.

Tabel B2.3

Gegeven antwoorden bij vraag 16 en overige verzamelde opmerkingen met codering in de linker kolom.

Wattpad (totaal 3 antwoorden)

g Er zijn wat verbeterpuntjes aan Wattpad, dat geef ik toe. Vooral de Nederlandse community zou wat meer aandacht mogen verdienen van HQ, maar ik krijg ook achter de schermen mee hoe hard de Ambassadors werken om de Nederlandse community een geweldige plek te geven, als voorbeeld de organisatie van de Dutch Awards. Dit was een super groot project en volgens mij vond iedereen dit echt heel leuk. Het is niet alleen het schrijven dat leuk is op Wattpad, het is echt een beetje het verbonden zijn met medeschrijvers. :) Dit gebeurt niet alleen via Ambassadors, maar ook via niet-Ambs die het gewoon leuk vinden om mensen te laten connecten en dat vind ik echt heel mooi.

g Hoewel ik dol ben op Wattpad, vind ik de Discord server Wattpad NL & BE een super waardevolle en fijne toevoeging :). Het zorgt voor meer contact met elkaar en dat is fijn!

x Hiernaast heb je 0-15 staan. Dat kan niet. Een klein kind zit niet op Wattpad (hoop ik)

Sweek (totaal 5 antwoorden)

f, t Ik gebruikte meer wattpad dan sweek, omdat Sweek wat kleiner was. Wattpad was ook fijner in gebruik. Bij Sweek kwam het (volgens mij) altijd voor dat je weer opnieuw moest inloggen.

n Ik ben altijd lid geweest van schrijfplatform Wattpad, waar ik al sinds 2015 mijn verhalen deel. Om mijn bereik te vergroten, had ik mij lid gemaakt van Sweek om daar mijn serieuze verhalen te delen.

x jammer dat Sweek opgehouden is...

l, w Naast de kleinschaligheid waren de schrijfwedstrijden op Sweek een belangrijke reden om het platform te gebruiken. De wedstrijden motiveerden om dingen te schrijven die je normaal niet schreef en vergrootten de kans op feedback.

w Ik publiceerde alleen op Sweek omdat dat een vereiste was voor de schrijfwedstrijd waar ik aan meedeed.

Overig (uit andere bronnen)

g Buiten het platform om hebben we een Discord [server] waar we alles met elkaar bespreken, de ups en downs van het leven, maar ook gewoon kletsen. Op Wattpad beperkt dit zich voor mij tot feedback. *(uit vraag 11)*

d okidoki! Sweek was een tijdje heel belangrijk, ik deed er met veel plezier en succes aan mee, maar is dus inmiddels passé. Zij waren wel een goed voorbeeld van een actief schrijversplatform, zoals dat nu eigenlijk niet (meer) bestaat. Bij Schrijverspunt (en Schrijven Online) overheerst de commercie (datamining van leden).

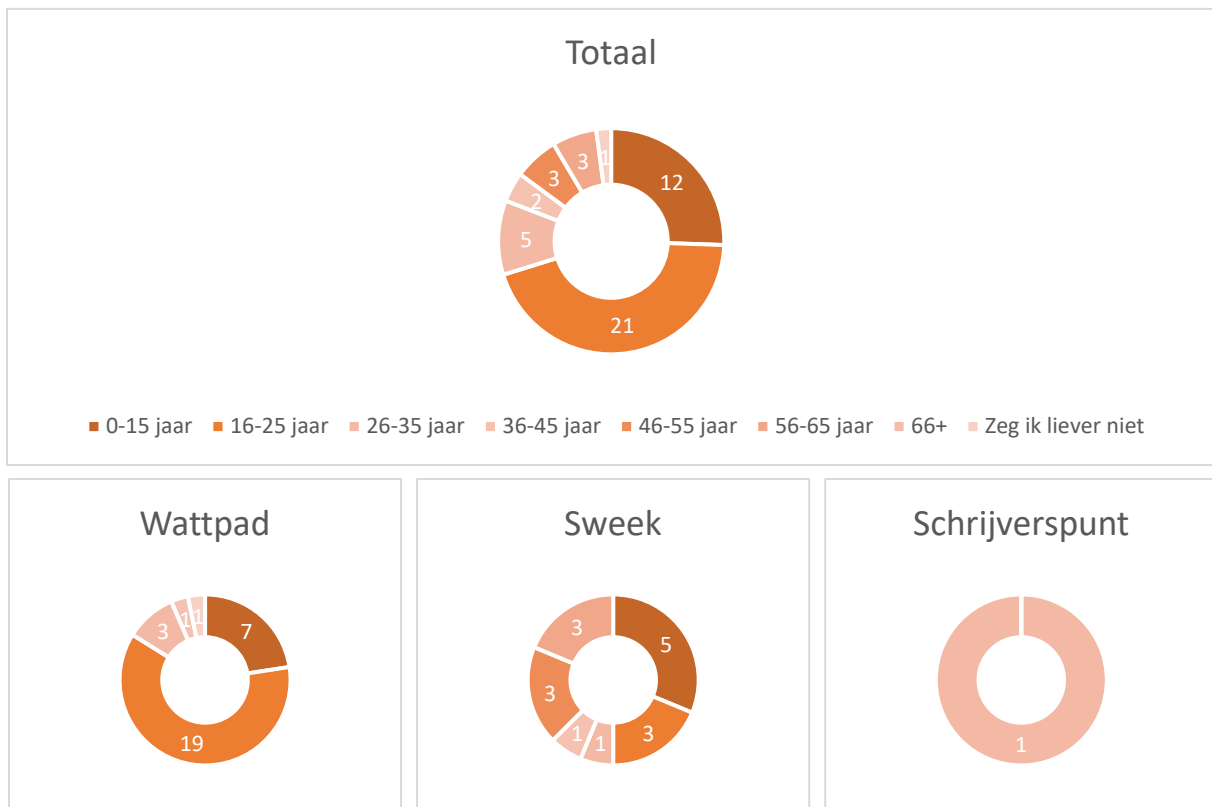
Maar hoe dan ook: succes met je onderzoek. "Utrecht" heeft bij mij een streepje voor 🍷

(uit een Facebook reactie in de groep Korte Verhalen Schrijven, ontvangen als reactie op de verspreiding van de enquête)

Vraag 17: Hoe oud ben je?

Figuur B2.17

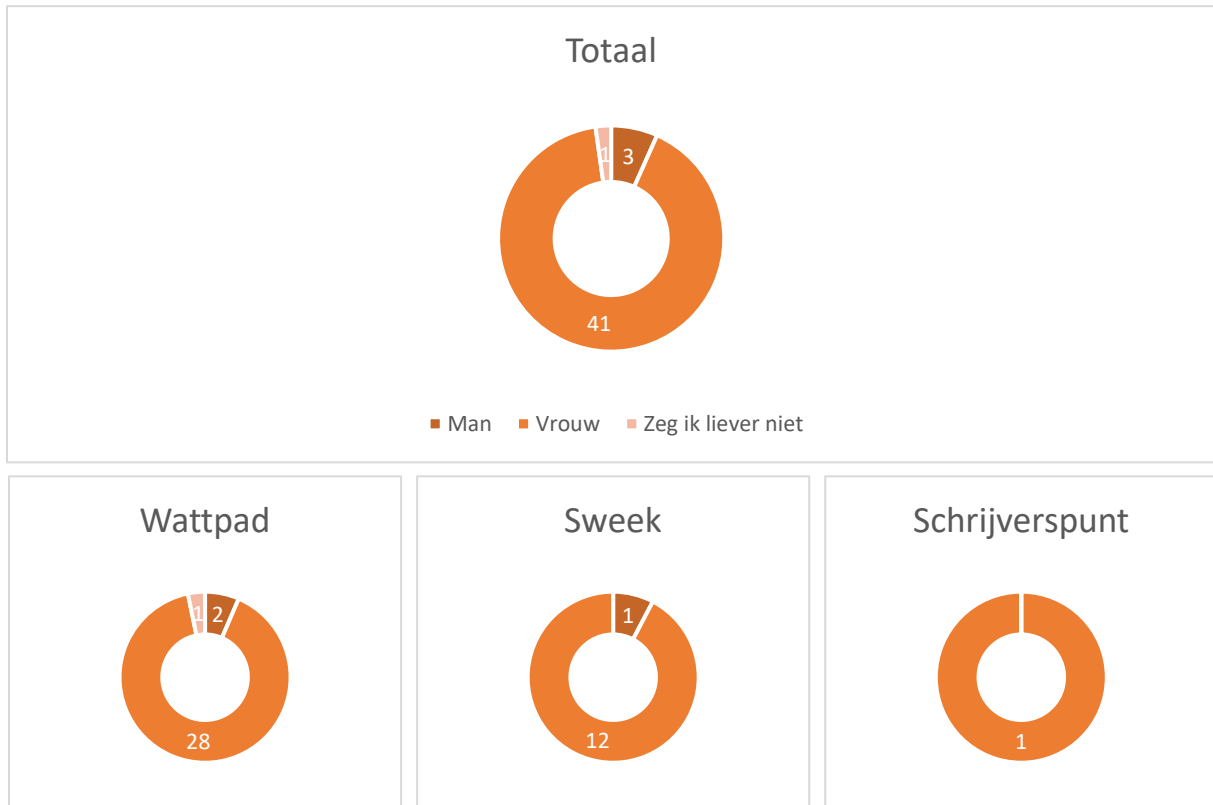
Aantal gegeven antwoorden per antwoordmogelijkheid bij vraag 17 van alle enquêtes en gesplitst per enquête.

Vraag 18: Wat is je geslacht?

Figuur B2.18

Aantal gegeven antwoorden per antwoordmogelijkheid bij vraag 18 van alle enquêtes en gesplitst per enquête.

Vraag 19: Waar woon je?

Figuur B2.19

Aantal gegeven antwoorden per antwoordmogelijkheid bij vraag 19 van alle enquêtes en gesplitst per enquête.

